

The Project Gutenberg eBook of Kaspar Zinglerin sydän, by Ingeborg Maria Sick

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kaspar Zinglerin sydän

Author: Ingeborg Maria Sick

Release date: July 7, 2016 [EBook #52519]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KASPAR ZINGLERIN SYDÄN ***

Produced by Tapio Riikonen

KASPAR ZINGLERIN SYDÄN

Kirj.

Ingeborg Maria Sick

Suomennos.

WSOY, Porvoo, 1915.

Tyroolin maa.

"Tyroolin uljas kotka, miks oot niin punainen? — Punaisna hehkuu päivä, punaisna virtaa viini ja hurme vainolaisen — siks olen punainen."

Kaukana etelässä päin, laakean, lainehtivan tasangon reunalla, lepää suuria sinertäviä, kultareunaisia pilviä.

Siellä kohoaa Tyroolin maa.

Tyroolin maa ... Sen vuoret ovat korkeat valkoisine, lumenpeittämine, ylpeine huippuineen. Kun aurinko laskee mailleen, pitävät valkoiset vuorenhuiput sen viimeisiä liekehtiviä säteitä vankeinaan,

kunnes ne itse muuttuvat hehkuvan punaisiksi.

Kaukana alhaalla leveissä, vihreissä laaksoissa, missä virrat juoksevat, kypsyy suuria, raskaita rypäleitä — varjossa tummansinisinä, auringonpaisteessa punaisina, ikäänkuin näiden kuulaitten kuorien alla olisi tulta tai verta. Ja matalien, vaikeitten talojen pihamailla viikuna- tai kastanjapuun alla tarjoillaan vieraalle punaista viiniä ja leipää.

Vihollisverestä ei näe jälkeäkään — maassa on syvä rauha — mutta monessa paikoin muistutetaan mieleen, miten verta virtasi ja kuinka maan omat lapset uhrasivat itsensä. Muistan ison haudan pienellä ötzthalilaisella kirkkomaalla; haudan vanhaan kiveen oli piirretty: "Anno 1799 kuolimme me köyhät sotilaat Tyroolin puolesta ja olemme tähän haudatut."

Kuulen Inn-virran kohisevan jyrkkien kallioäyräyttensä välissä Pontlatzerin sillan alla, jossa Tyroolin kotka niin lujasti iski terävät kyntensä ryntäävien vihollisten parveen, että kaikki saivat surmansa.

Näen luostaritornin kalliolla ja punaisen merkin sillä kohdalla muuria, mistä nunna mielummin heittäytyi syvyyteen kuin antautui ranskalaisten sotilaitten käsiin...

Mutta punaisemmastakin verestä muistutetaan Tyroolin maassa. Pitkin kaikkia laakson teitä — missä marmorisirpaleet hohtavat ja postivaunut matavat eteenpäin — viiniköynnösten loppumattomien rivien välissä, vuoren jyrkimmänkin polun reunalla — kaikkialla on isoja ristejä. Ja ristiinnaulitun käsistä ja jaloista, mutta eniten kyljen haavasta tihkuu veripisaroihin ristin puille — lähtien punaisimmasta sydäimestä, mikä on sykkinyt tässä maailmassa.

Tähän pyhään, punaiseen sydämeen on Tyroolin maa vihkiytynyt horjumattoman uskollisena — jota uskollisuutta asukkaat itse sanovat "Tyroolin tavaksi." Siitä laulavat he laulussa, joka on heille rakkain. Kesäkuussa, jolloin vietetään juhlaa pyhän sydämen kunniaksi, ovat kaikki vuorien rinteet hehkuvan punaisina puhjenneista alppiruusuista, joita poimitaan alttarien koristuksiksi.

Merkillinen vetovoima on punakotkaisen vaakunakilven maalla! Sitä täytyy rakastaa samansuuntaisella rakkaudella, jolla rakastaa omaa maatansa.

Tyroolin maassa on kaunista... Kävely poikki alppiniittyjen kesäpäivänä on jo juhla. Alppiniityt kesäaikoina, ne ovat kuin päivänpaistetta — päivänpaistetta lähtee vihreästä maasta, kaiken värisiä välikkeitä ja säteitä.

Loistavan keltaista, tulipunaista, liekehtivän sinistä!

Vaalean kullanhohtavia kevätkukkia, kulleroita, orvokkeja... Korkeita tulililjoja, jotka kuin liekehtivät, vaniljakämmekkäitä lämpimine purppuralehtineen, vähäisen vaaleampia neilikoita, kalpean punertavia kevätesikkoja... Sametinsinisiä gentianoja, isoja, tummia lemmenkukkia, sinikelloja, joiden väri on syvä kuin orvokin, akileiyoja... Ja näitten välissä pitkiä valkeita rivejä — satakaunoja, valkoisia kellokukkia.

Niityn loistavan väririkkauden poikki juoksee kapea vesi, joka on kimmeltävän kirkas, jäätävän kylmä — vetäen perässään joukon nuokkuvia kukkia, jotka ovat kuin lasipinnan alla kirkkaan veden virratessa.

Vuorien rinteillä humisevat metsät, joissa kasvaa tummia, jäykkiä kuusia ja korkeita petäjiä kuparinkiiltävine runkoineen, pitkää mustaa partaa oksissaan ja syötävät siemenet kävyissään. Metsän pehmeässä maassakin kasvaa kukkasia — niityn loistavan rikkauden leppeämpi jatko: vahan-kuulakoita talvikkeja, väriseviä, hienoja vanamoita, kalpeansinisiä, köynnöstäviä elämänlankoja. Tuoksu lepää siellä paikoillaan, värehtien metsän syvyyksissä kuin pyhä suitsutus kirkon holveissa...

Tyrooli on hurskas maa. Siellä loistavat monien pienten kappeliin valot laaksoista ja vuorilta. Kellot soivat pitkin päivää — soittavat kirkkoon varhain ja myöhään. Ja etäisimmistäkin pienistä vuorimajoista tulevat kirkkomiehet joka pyhäaamu laaksoon — lähtevät kotoa ensimmäisen kelmeän aamunsarastuksen koittaessa saapuakseen ajoissa kyläkirkon päiväjumalanpalvelukseen. Talojen valkoisilla seinillä taistelee pyhä Yrjänä lohikäärmettä vastaan, tai leikkaa pyhä Martti leveän ratsukaapunsa kahtia kietoakseen puoliskon alastoman kerjäläisen ympärille, ja vuoren rinteiden metsien pimeimmissäkin syvyyksissä, missä on niin eksyttävän autiota, niin ahdasta, että tuntee tuskan siellä olevan väijyksissä, riippuu pyhä kuva, joka tahtoo jakaa yksinäisyyden kanssamme ja muuttaa sen turvalliseksi. Tai myöskin on johonkin korkeaan männynrunkoon kirjoitettu: "On hyvä muistaa vainajiaan. On hyvä rukoilla vainajien puolesta", — jotta väristys, joka syntyy vastoin tahtoamme kulkiessamme pimeään metsän läpi, voisi muuttua rukoukseksi niiden puolesta, jotka ovat kulkeneet suuren varjojen laakson läpi. — —

Ihmiset, jotka asuvat Tyroolin maassa, ovat sitkeätä ja neuvokasta sukua, hiukan hitaita liikkeiltään, ajatuksiltaan terveitä; heidän sydämensä on oikealla paikalla, ja verensä on punaista — vaikkakin se ehkä virtaa jossain määrin raskaasti ja vitkallisesti. Heissä ei ole kotkan lentoa — vaakunansa kotkasta

huolimatta; juuret ovat syvällä maassa, syvällä kotimullassa, mutta niissä piilee voimakkaita, hiljaisia ylöspäin kasvamisen mahdollisuuksia.

Sillä se mikä on maasta ei kuitenkaan voi *lentää* taivaaseen. Mutta se voi *kasvaa* sitä kohden. Ja mitä syvemmälle se on juurtunut, sitä korkeammalle se voi kohota valoa kohti.

Tyroolin maa esiintyy ensin taivaan kaltaisena — suurina kultareunaisina pilvinä taivaanrannalla...

Se tulee *maaksi* sille, joka on kasvanut siihen kiinni — maaksi, enemmän kuin moni muu paikka; se muuttuu siksi maaksi, josta ihminen on luotu — joka voi ottaa ihmisen niin kokonaan valtoihinsa, että hän tulee maaksi jälleen, eikä miksikään muuksi — mutta myöskin siksi maaksi, josta ihminen voi *nousta*. — —

Paljon enemmän olisi sanottavaa maasta ja kansasta — ja tulisi sanoa paljon paremmin. Mutta ei milloinkaan saisi sanotuksi kaikkea sitä, mikä voi sisältyä pelkkiin sanoihin: *Tyroolin maassa*.

Kaspar Zinglerin sydän.

Kun Kaspar Zinglerin piti naida, sanoivat kaikki työt Kortschissa, että niin hitaan ja laiskan ja tunteettoman miehen otti vain se, joka ei voinut ketään muuta saada.

Kaspar oli monta vuotta asunut yhdessä sisarensa Annan kanssa, ja niin oli hänen mielestään parasta — sillä hän oli nyt kerran siihen tottunut. Mutta eräänä iltana hämmästytti Anna häntä sanomalla: "Kuulehan, Kaspar — huomennahan hautaa Hans serkku vaimonsa ja jää ihan avuttomaksi kahden ison poikansa kanssa. Hän ei voi uudestaan naida ennenkuin vuosi ja päivä on kulunut — mutta sinä voit sen tehdä vaikkapa jo huomenna, jos tahdot. Olen ajatellut että minun on nyt parasta muuttaa hänen luoksensa."

Kaspar istui vaiti jonkun aikaa ja mietti hänen sanojaan. Tämä oli tullut niin odottamatta! Sitten aukaisi hän suunsa vakavasti kieltääkseen, sillä hän ei todellakaan aikonut naida.

Mutta silloin juolahti hänen mieleensä, että Anna ehkä mielestään piti tätä tilaisuutena, jonka ei pitänyt antaa luisua käsistään.

Hän oli luullut, että Anna jo aikoja sitten oli jättänyt sellaiset tuumat; mutta kun nainen kerran saa päähänsä hankkia itselleen miehen, ei mikään voi häntä siitä estää. Ja voisihan todellakin ajatella niin käyvän, että Hans-serkku tarttuisi satimeen ja ottaisi hänet — huolimatta kirpeistä sanoista, joita saattoi singahtaa hänen jossain määrin hampaattomasta suustaan — kun hän kerran ehti tottua pitämään häntä talossaan.

Hän sanoi siis vain: "Niinpä kyllä, Anna — mutta kenenkäs minä sitten naisin?"

"Naapurin Bethin tietysti! Hän on nähnyt joka päivä miten minä täällä hyppään ulos ja sisälle sinun vuoksesi. Hän tietää millaista sinulla tulee olla. Kaikki voi käydä melkein yhtä hyvin, kuin jos minä vielä olisin täällä. Ja hän tahtoo mielellään pois kotoaan. Hänellähän ei ole niinkään hyvä olo isäpuolensa luona."

Hautajaisten jälkeisenä päivänä Anna puhui Hans-serkulle muutostaan hänen luokseen. Senjälkeen pistäytyi hän naapurissa — ja lyhyen ajan kuluttua lähti Kaspar papin luokse puhuakseen häistä.

Jokapäiväinen elämä ei yhtään muuttunut siitä, että Anna muutti pois ja Bethi tuli hänen sijaansa. Hän ei ollut kaunis, hiukan litteärintainen ja pyöreäselkäinen ja oli sivuuttanut ensimmäisen nuoruutensa — mutta sen oli Kasparin sivuuttanut — ja niin ei hänessä ollut yhtään niitä hullutuksia, joihin mies pian väsy.

Kasparin talo oli siisti ja valkoinen, sen katto oli uusi, ja pyhän Antoniuksen kuva oli maalattu oven yläpuolelle. Hän omisti kaksi isoa keltaisenharmaata härkää, joiden vertaisia ei ollut missään hänen tuntemassaan kylässä, kolme lehmää, kaksi porsasta, kaksi vuohta ja monta kanaa. Hänen palveluksessaan oli renkipoika, joka oli apuna lehmiä lypsettäessä ja ulkotöissä — mutta Anna oli jaksanut hoitaa talouden ilman piikaa, ja samoin piti Bethinkin jaksaa. Bethin oli joka tapauksessa käynyt hyvin, tuumi kylän vanhempi väki — ja ennenkaikkia Kaspar itse.

Kaikki kävi nyt hyvin noin puolentoista vuoden ajan. Mutta silloin sattui ikävä häiriö, eikä kukaan voi ihmetellä, että Kaspar tuli vähän nyreäksi. Bethi istuskeli voihkien eikä voinut käydä työhön käsiksi niinkuin ennen ja valitti pienintäkin toimitellessaan.

Ja itse hän odotteli taloonsa pientä piimäsuuta, joka häiritsi rauhaa sekä öin että päivin. — Ja vihdoin piti kiireimmän kaupalla lähteä Schlandersiin hakemaan kättilöä mitä sopimattompina aikoina — kerran ja kaksikin — ilman että siitä mitään syntyi.

Niinpä ei kukaan voi moittia Kasparia siitä, että hän kolmannella kerralla otti asian rauhallisemmin, kun Bethi sanoi sen nyt tapahtuvan.

Eihän ollut yhtään syytä juosta itseään hengästyksiin — ajatteli hän kulkiessaan tietä eteenpäin. Jos piippu sammuu, on kyllä aikaa sitä uudelleen sytyttellä, ja Hans-serkun kanssa, joka tuli tuolta niityn poikki, ehtii kyllä puhua järkevän sanan härkien vuokraamisesta nyt syksyksi, — niinpä hän pysähtyy ja tekee hänen kanssaan valmiin sopimuksen. — —

Kun Kaspar sitten vihdoinkin saapui takaisin kättilö Liselin kanssa, näkivät he surkean näyn: Bethi makasi puoleksi tajuttomana penkillä — lapsi oli syntynyt ja pudonnut lattialle.

* * * * *

Kasparilla oli tapana saapuessaan työstään päivälliselle joka suupalan lomassa vilkaista kehtoa kohti, jossa pikkuinen makasi — enimmäkseen liikkumattomana, päästämättä ääntäkään, ikäänkuin alituksessa horroksessa. Kun ateria sitten oli päättynyt, asettui hän kehdon eteen heilutellen suurta hopeakelloaan edestakaisin auringonpaisteessa. Yleensä näytti siltä kuin se ei olisi huvittanut lasta, kuin lapsi ei edes olisi huomannut sitä; mutta kun se joskus räpytteli sinisiä silmiään ja hymy valaisi sen pikkuruisia kasvoja, sanoi hän heti: "Katsoppas, miten se voi hymyillä! Miten siitä on hauskaa leikkiä isän kanssa!"

Mutta aamuisin ja iltasin, kun lasta hoidettiin, piti hän huolta siitä, että oli ulkona huoneesta. Sillä joka kerta kun siihen käytiin käsiksi, huusi pienokainen surkeasti ja hillittömästi.

"Hän ei pidä siitä, että häntä riisutaan ja pestään", sanoi hän.
"Tuommoisilla pikkuisillakin on jo oikkunsa."

"Niinpä niillä on", sanoi Bethi, joka oli niin tottunut lapsen kirkumiseen, että sitä tuskin huomasikaan.
—

"Jos tätä menoa jatkuu, niin hän kasvaa ulos kehdostaan, ennenkuin tulee vuodentakaan vanhaksi. Tuommoinen iso, reipas tyttö!" Niin sanoi Kaspar joka kerta kun hän näytti pienokaistaan jollekin. Sillä hän tiesi, että kaikki heti ajattelivat miten pienen tilan se otti patjojen välissä, ja miten näytti siltä kuin ei se olisi yhtään kasvanut, vaikka kuukausi kuukaudelta kului.

Eräänä päivänä sanoi Bethi: "Hänen laitansa taitaa sittenkin olla pahoin. Sillä on varmaan jotakin vikaa selässä."

Kaspar nousi äkkiä tuoiltaan — vihaisena ja puna kasvoilla. "Miksi et ole siitä puhunut jo aikoja sitten? Ja kuitenkin olet muka äiti. Sinunhan pitäisi tietää, vaivaako lastasi jokin vai eikö!"

"Kunpa olisin voinut estää lasta putoamasta lattialle silloin! Sillä kyllä se siitä on johtunut."

"Sekin vielä!" Kaspar kiivastui huomattessaan että hän voisi moittia Bethiä muustakin.

"Mutta eipä ole niin helppoa, kun on ihan suunniltaan tuskista eikä ole ennestään kokemusta niissä asioissa."

"Nyt haen lääkärin", sanoi Kaspar, ottaen lakkinsa.

"Luuletko, että se on tarpeellista? Ajattelin, että Lisel voisi antaa meille jotain millä voitelisimme."

"Minä haen lääkärin", toisti Kaspar päättävästi. "Onpa hänellä kuitenkin isä — raukalla!"

Lääkäri tutki lasta, ja tietysti oli selässä vikaa. Miksi ei oltu haettu häntä ennemmin?

Kaspar nyökäytti merkitsevästi vaimolleen: "Siinäpä itse kuulet!
Minkälainen äiti oletkaan, kun et ole sitä ennemmin huomannut!"

Mutta Bethi tiesi siihen, ettei ollut tapana ajatella lääkäriä ennenkuin pidettiin tautia varmasti vaarallisena. Paha oli jo aikaiseen saanut alkunsa. Kesällä ennenkuin lapsi oli syntynyt, oli postitalossa asunut ulkomaalainen rouva pienen, vaaleakiharaisen, heikon tytön kanssa. Tytöillä oli tapana istua ulkona pieni kirja helmassa, johon hän piirteli ohuilla ja nopeilla pikkusormillaan. Hän oli myöskin piirtänyt kuvan Kasparin talosta ja oli usein kulkenut siitä ohitse. Häntä oli Bethi katsonut liian paljon. Kun sitten pikkuinen ilmestyi maailmaan, ei hän ollut isän eikä äidin näköinen, vaan tarkalleen

muistutti tuota vierasta, vaaleakiharaista ulkomaalaista tyttöä — ja tietysti oli hän myöskin heikko, niinkuin se toinenkin oli ollut.

Ainoa mikä voisi auttaa, oli viedä pikkutyttö kyläkirkossa olevan ison "Armonkuvan" luo, johon ne, jotka siellä olivat parantuneet, olivat ripustaneet monta vahasta tehtyä kättä ja jalkaa sekä kultaisia ja hopeisia sydämiä. Ehkä myöskin "joen pyhä äiti" tahtois armahtaa pientä raukkaa!

* * * * *

Tapa, millä Kaspar Zingler puhui pienestä viallisesta tytöstään, oli melkein pä naurettava. Bethi, joka ei koskaan oikein voimistunut synnyttämisen perästä, kuoli ennenkuin lapsi oli täyttänyt viisi vuotta; mutta Kaspar oli lapselleen sekä isänä että äitinä, ja enemmänkin.

Anna pudisteli usein päätään: "Hänestä ei toki pidä kasvattaa prinsessaa!" — Anna oli taas leskenä muuttanut Kasparin luokse. Hans-serkku oli kuollut ja molemmat nuoret poikansa olivat naineet äkkipikaa; toinen heistä oli ottanut talon haltuunsa. Mutta Anna oli sieltä muuttanut rouvan arvoisena ja sievoinen rahasumma taskussaan — paitsi sitä, mitä poika oli antava hänelle vuosittain.

Ei aiheuttanut sanottavaa muutosta sekään että Bethi muutti kirkkomaalle ja Anna saapui hänen sijaansa. Yhtä seikkaa Kaspar kuitenkin kaipasi, kun hänen vaimonsa oli poissa: sitä, ettei hänellä enään ollut ketään jonka niskoille olisi voinut sälyttää lapsensa heikkouden. Joka kerta kun hän katseli pientä, viallista olentoa, oli kuin häntä olisi jokin kalvanut, jokin, mikä ei johtunut *ainoastaan* säälistä lasta kohtaan. Ja olisi niin hyvä voida panna tämä jonkin toisen syyksi. Mutta aina kun hän näin tunsu, ei hän tietänyt kuinka paljon hyvää hän soisi pienelle tytölleen.

Talon etupuolelle aurinkoiselle paikalle, jossa ennen oli vain roskaläjiä, oli Kaspar valmistanut pienen puutarhan — se oli ensimmäinen ja ainoa Kortschissa — ja istuttanut siihen joukon kirjavia kukkasia. Hän kulki pitkiä matkoja hankkiakseen siihen muutamien oikein kauniitten kukkien siemeniä. Lapsi rakasti aurinkoa ja punaisia kukkasia ja istui siellä pienellä penkillä, jonka hän oli sille laittanut.

Sitten oli hän myöskin postinkantajan kautta hankkinut pienet, sievät keltaiseksi maalatut vaunut, joilla hän kuljetti tyttästä suurien kastanjapuitten varjoon vuorenrinteen alle, sillä tyttö hengästyi kävellessään niin kauas. Hän kantoi hänet usein sylissään ylös jyrkännettä, jos tyttö tahtoi katsella ympäristöä.

Nukenkin oli hän hankkinut lapselleen, ja sillä se leikki yksinään, riisui siltä vaatteet ja puki sen taas, tuuditti sitä uneen ja puheli sille niin kauniisti kuin pieni viisas äiti.

Hän ei voinut niinkuin muut lapset telmiä ja juosta ja huutaa — ja hän kartoikin mieluummin muita. Ei voinut muuta ajatella kuin että he olivat puhuneet hänelle hänen viastaan. Sellaisilla ei ole sen parempaa ymmärrystä!

Mutta sitä ei ollut täysikasvuillakaan Kortschissa. Saattoi tapahtua että yksi ja toinen lausui ihan kuuluvasti, kun lapsi oli huoneessa: "Kas kun ei se lapsiraukka kasva! Huomaa selvästi miten selkä yhä enemmän ja enemmän käyristyy. Niinpä niin, hän jää ainiaaksi kyttyräselkäiseksi!"

Alussa yhtyi tähän Anna sanoen: "Niin, Jumalan pyhä äiti, niin — olisi varmaan ollut parempi, että häneen olisi kuolettavasti sattunut sinä päivänä kun hän putosi lattialle ja löi selkensä vialliseksi, pikkuraukka!" — Mutta kerran, kun Kaspar sen kuuli, niin hän pui nyrkkiä ja sanoi: "Jos kerrankin vielä lausut sellaisia sanoja, niin voit lähteä hakemaan toista Hans-serkkua! Minun luonani et saa olla kauempaa."

Toivottiin ettei pieni tyttö huomannut niin tarkoin näitä kovia sanoja, ja ettei hän muistaisi niitä. Mutta eräänä päivänä kun Kaspar poltti piippuaan päivällisen päälle puutarhapahasessaan, josta hän oli niin ylpeä, kuuli hän tytön sanovan nukelleen, jonka kanssa hän penkillä leikki: "Tahdon mielelläni tuoda sinulle kauniin, punaisen nuken; mutta sinun tulee sillä aikaa maata kauniisti hiljaa! Muuten voit pudota penkiltä ja satuttaa selkäsi. Ja se olisi itsellesi ikävintä! Silloin voisit mieluummin samalla kuolla — käsitähän sen!"

Kaspar lähti nopeasti puutarhasta pelloilleen. Hänen kasvonsa olivat vihasta punaiset. Tiellä osui hän suoraan kylän vanhaa pappia vastaan, joka pysähdytti hänet, niinkuin hänen tapansa oli, ja kysyi, miten hänen luonansa voidaan.

"Ajattelen tässä kulkieksani, miten ihmiset ovat kummallisia täällä Kortschissa", sanoi Kaspar — sillä papille saattoi puhua kaikkea. "On niinkuin ei heillä olisi hituistakaan sydäntä rinnassaan."

"Näin kummallisia ovat ihmiset monessa muussakin paikoin kuin Kortschissa", sanoi vanha, lempeä pappi. "Se sydän, joka meillä itsekullakin luonnostaan on, ei ole paljon arvoinen. Sitä verrataan eräässä

kohdin pyhässä raamatussa kiveen."

— Kiveen, juuri niin — se oli oikea sana! Niillä on varmaan oikeata harmaatakiveä rinnassaan, muutamilla, koska saattoivat katsella tuollaista pientä, kultakiharaista tyttöstä ilman että heidän sydämensä olisi heltynyt ja johdattanut heidän mieleensä vain lempeitä ja rohkaisevia sanoja, jotka eivät olisi tehneet hänelle elämää vieläkin vaikeammaksi.

Millaiset kasvot hänellä olikaan! Oikeat enkelin kasvot, joiden takia olisi voinut sekä nauraa että itkeä — ja joita katsellessaan saattoi tulla paremmaksi ihmiseksi!

Ja millaiset olivatkaan hänen sormensa! Ohuet, nopeat, värittömät sormet pyöreine kynsineen eivät koskaan olleet toimeettomia; aina niiden piti tehdä jotain. Kaikkea mitä hyvät luostarin sisaret, jotka usein kävivät häntä katsomassa, hänelle opettivat — hän heti oppi tekemään. Hän oli tuskin kymmenvuotias, kun hän jo osasi kutoa niin näppärästi, että pienet tikut kalisivat, ja valmistaa isoja, valkeita liljoja paperista ja kauniita hopealankakukkia kirkkoon ja palmikoida pieniä koreja ja kehyksiä oljista.

Aina kun Kaspar oli tuvassa, seisoi hän hiljaa, katsellen pientä tyttöä, joka istui tehden yhtä tai toista ikkunan ääressä. "Voi, kuinka nuo sormet voivatkin liikkua", sanoi hän. "On kuin ne lumoisivat. Pääni ihan menee pyörälle niitä katsellessa!"

Silloin hän nosti pienet, vakavat kasvonsa isäänsä kohti niin rauhallisesti ja tyytyväisenä, hymyn välke sinisissä silmissään.

Se oli toista kuin silloin kun hän pakotti itsensä hymyilemään oikein koko suullaan — silloin oli hän aina jostain peljästynyt, mutta ei tahtonut sitä näyttää, sen isä tiesi. Sen hymyilyn, jossa suu oli kuin voisi se yhtä hyvin kääntyä itkuun, tunsu isä kaikilta niiltä kerroilta, jolloin muut puhuivat tytön viasta ikäänkuin olisivat ymmärtämättömiä — mutta mikä pahinta eivät äänettämiä — elukoita, tai silloin kun hän teki lähtöä kouluun tai tuli sieltä kotiin.

Opettaja häntä kiitti, sillä hän oli taitava lukemaan ja laskemaan, ja muut lapset eivät suinkaan joka päivä kiusanneet häntä sillä, että hän oli raajarikko — mutta aina lähtiessään kouluun hymyili hän Kasparille tavalla, jonka piti kuvastaa iloa — mutta joka oli niin pelokas, että isän sydäntä ihan vihiasi.

Kun hänestä tuli koulutyttö, oli Kaspar ostanut hänelle kulkukauppiaalta seppeleen, niinkuin muillakin tytöillä oli, jotta hän voisi kulkea toisten mukana kulkueissa suurien juhlien aikoina.

Hän ei ollut ostanut viheriän valkoista, kirjavaa, niinkuin useimmilla oli, vaan loistavan sinisen — suurista lemmenkukista solmitun — vaikkakin se oli kaikkein kallein ja vaikei hän muuten ollut juuri altis luopumaan rahoistaan.

Kun pikkutyttö sai seppeleen käsiinsä ja alkoi koetella sitä kauniille, vaalealle tukalleen, nousi kevyt puna hänen värittömille poskilleen. Hän nousi tuolille kurkistaakseen seinällä riippuvaan pieneen pyöreään peiliin ja sanoi: "Kunpa nyt selkäni olisi samallinen kuin muiden — niin voisin olla oikein sievä, eikö totta?"

Tämä oli ensimmäinen kerta jolloin hän puhui siitä isälle — ja jotain nousi tämän kurkkuun, joka teki hänelle vaikeaksi heti vastata. Mutta sitten hän huusi: "Sievä! Sinä olet paljoa sievempi kaikkia muita — vaikka ne ovatkin niin suorat, että — — että ihan kallistuvat taaksepäin."

Tytöllä ei ollut tapana nauraa — mutta nyt hänen siniset silmänsä alkoivat nauraa... ne eivät ainoastaan hymyilleet, vaan oikein nauroivat, isän tätä sanoessa.

Mutta ottaessaan osaa kulkueeseen Kristuksen ruumiin juhlassa ja isän katsellessa häntä kulkueen miesryhmästä joka kerta kun pysähdyttiin, oli hänen luonnottomasti avautuneen suunsa ympärillä tuo pelon herättämä hymyily, ja Kaspar tiesi, että hän kulki siinä muiden joukossa pelokkaana ja arkana ja onnettoman loistavan sinisine seppelieineen.

* * * * *

Sinä syksynä, jolloin pikku tyttö oli täyttänyt kymmenen vuotta, tuli häneen yskä ja hän hengästyi vähemmästä kuin ennen.

Kaspar osti hänelle kokonaisen pussillisen rintasokeria ja piti hänet sisällä huoneessa, mutta siitä ei ollut apua. Silloin haettiin lääkäri. Hän tutki pientä, laihaa rintaa, nyökäytti päätään ja sanoi: "Tästä kyllä parannutaan." Mutta ulkona pudisteli hän päätään: "Keuhkoissa on vikaa. Rinta on kärsinyt selän paineesta."

"Mutta siitä hän kai voi parantua aikaa myöten?" kysyi Kaspar.

Lääkäri kohautti olkapäitään.

— Eräänä päivänä tuli Kaspar papin luokse ja laski kourallisen rahoja hänen eteensä. Joka kerta viime aikoina kun oli rakennettava kappeli tai pystytettävä pyhäinkuva, oli Kaspar ensimmäinen joka antoi rahojaan siihen, ja aina hän sanoi: "Jotta pieni tyttöni kasvaisi ja voimistuisi."

Nyt hän vain sanoi: "Pieni tyttöni — ei jaksa enää."

"Mitä nyt on, Kaspar?" kysyi pappi.

"Hänen *selkänsä* on aina ollut viallinen", sanoi Kaspar, jonka alahuuli liikkui niin kummallisesti, "mutta nyt on *rintakin* tullut sairaaksi — eikä se voi käydä laatuun! Kun meillä on joku, joka raataa puolestamme — ajattelen esimerkiksi Marttia, häntä, joka auttaa minua kastanjan korjuun aikana ja kantaa säkit vaunuihin Bernhardin kanssa — niin sanomme: nyt et enää jaksa, sanomme me. Ja me sanomme samoin äänettömille elukoillekin, jotka puolestamme raatavat."

"Niin, oletkohan aina niin sanonut, Kaspar, ennenkuin toisilla on ollut liian raskasta, ennenkuin he ovat rasittuneet liikaa?" sanoi pappi, pudistaen vähän päätään.

"Sanomme niin jo äänettömille elukoillekin", toisti Kaspar. "Niidenkään ei pidä raataa liian paljon. Mutta pieni tyttöni — hän ei enää jaksa. Hän ei saa olla kipeänä sekä edestä että takaa. Hän ei jaksa! — Eikä siinä ole oikeudenmukaisuuttakaan. Sillä se ei ole hänen syynsä — se on minun!"

"Mikä on sinun syysi?"

"Se että hän vioittui. Sinä päivänä, jolloin hän syntyi ja jolloin tapaturma sattui, silloin en pitänyt kiirettä hakiessani Liseliä — minua suututti se, että olin turhaan kiirehtinyt kaksi kertaa. Sitä vain kulkiessani ajattelin — enkä mitään muuta."

"Eihän ole varmaa, että sittenkään olisit tullut ajoissa kotia, Kaspar — mutta on hyvä tehdä tiliä itsensä kanssa myöskin itsekkäistä ajatuksista."

"En ole sitä ennen niin ajatellut — en edes ripille mennessäni — mutta nyt en voi enää päästä eroon näistä ajatuksista. Minusta tuntuu koko ajan kuin astuskelisin tietä pitkin ja sanoisin itselleni: älähän nyt juokse itseäsi hengästyksiin — katsastahan vähän piippuasi — sillä ei siitä suinkaan tälläkään kertaa tule mitään! — ja kotona — siellä makaa Bethi tuskissaan, mutta se ajatus ei minua yhtään liikuta! Hän tulee yhä sairaammaksi — ja niin syntyy pieni olento... Minusta tuntuu kuin näkisin ihan elävästi edessäni, kuinka hänen siniset silmänsä ikäänkuin kysyvät: eikö ole ketään, joka tahtoo ottaa minua vastaan? enhän voi itseäni auttaa! Minulla varmaan ei ole lainkaan isää? Ei — hänellä ei ollut *isää*. Sillä kun hän makasi kovalla permannolla, käveli isä tiellä ja syytteli piippuaan! Kaikki pahahan on johtunut siitä kerrasta. Mutta ei suinkaan tytön tarvitsisi kärsiä sentakia! — Minusta on yhdentekevää, mihin ne käytetään" — hän sysäsi rahoja niin että ne kilisivät, "kunhan ne vain auttavat häntä."

"Tahdon rukoilla hänen puolestaan", sanoi pappi, "ja ajatella häntä pyhässä messussa. Mutta sinunkin tulee rukoilla."

"Niin olen tehnytkin. Olen ollut kaikkien seudun pyhäinkuvien luona rukoilemassa. Mutta tuntuu siltä, kuin ei se yhtään auttaisi."

"Kyllä se auttaa, Kaspar — mutta tulee nöyryyttää sydämensä ja ottaa apu sellaisena kuin se tulee."

— Kaspar kulki kotiinpäin. Papin oli helppo sanoa, että tuli tyytyä apuun sellaisena kuin se tuli. Tyttönen ei ollut hänen! Voi, jospa voisi löytää yhdenkään — ja sellainenhan pitäisi toki löytää monien pyhimysten joukosta! — jonka tunteet olisivat pienokaista kohtaan vähänkin sellaiset kuin hänen, ja jolle voisi huutaa, niin että hän heti sen ymmärtäisi: hänelle ei pidä antaa enempää kannettavakseen, sillä hän ei jaksa! Ja joka sitten poistaisi painon minulta ja oikaisisi samalla viallisen selkärangan.

Kun Kaspar kulki kyläkaivon ohi, näki hän, että vanha Marianna istui siinä lepäämässä risukimppu selässään.

Kaksi miestä seisoivat puhellen täyteläisen, punaposkisen tytön kanssa, joka oli noutamassa vettä, mutta kukaan heistä ei huomannut vanhusta.

"Sellaisia ovat ihmiset Kortschissa", ajatteli Kaspar. "Siinä seisovat tyhjäntoimittajat naureskellen Grethelin kanssa, eikä yksikään niistä huomaa, miten väsyneen näköinen vanha, kulunut eukko-parka on! Niin on kuin pappi sanoo, voisi luulla että heillä on kivi rinnassaan. — Annahan kun kannan kimpun sinulle kotia, Marianna", sanoi hän äkkiä ja kumartui vanhuksen puoleen. "Sinähän et jaksa pitemmälle!"

Nyt katsahivat tyttö ja miehet sinnepäin — yhtä hämmästyksissään kuin vanhus itsekkin siitä että Kaspar Zingler vaivasi itseänsä toisen ihmisen puolesta.

Seuraavana päivänä kastanjoita noukittaessa sanoi Kaspar monta kertaa Martinille: "Älähan rasita itseäsi — lepäile vähäsen välillä. Ei niin paljon yhdellä kertaa! jos emme tänään ehdi tehdä työtämme loppuun, niin onhan päivä huomennakin."

Mutta koko ajan tuntui hänestä kuin tahtoisihan saada jonkun käsittämään, että siten tehdään toisia kohtaan, ja että hänen pieni tyttänsä — ei voinut kestää enempää. Ei jaksanut — ei jaksanut! —

* * * * *

Päivät lyhenivät. Syysmyrskyt vinkuivat valittaen talon ympärillä, keltaiset lehdet alkoivat varista. Niityillä Kortschin ympärillä pisti syksyinen myrkkylilja kalpeat silkkilehtensä esiin ruskeasta mullasta, värisi tuulessa ja varisti kukkia, ikäänkuin ihmetellen, mitä tekemistä sillä oikeastaan oli täällä — keskellä tätä kolkkoutta ja pimeyttä, mihin se ei yhtään sopinut.

Kasparin pikku tyttö heikkoni. Hän yski niin että hento rinta oli särkyä ja hän laihtui, vaikka Kaspar usein haki lääkärin ja toi hänelle Schlandersin postihotellista kaikkia hienoja ruokia, joita Anna katseli vihamielisin katsein eikä pitänyt niitä sopivina kristillisille ihmisille, vaan ainoastaan tuollaisille puolipakanoille, jollaisia tiedettiin vieraitten olevan. — —

Joulu oli käsissä. Koskaan ennen ei Kortschissa oltu nähty niin kauniita tavaroita kuin ne, joita Kristuslapsi tuli valkean lumen yli tuomaan Kasparin kalpealle pikku tytölle — sen tunsivat paraiten Kasparin jalat ja kukkaro — mutta terveys ei ollut päällimmäisenä käärojen joukossa, niinkuin hän oli sanonut heidän voivan odottaa.

Joka kerta kun hengenahdistus tai vaikea yskänkohtaus vaivasi pikku tyttöä, käänsi hän siniset, kuumekiiltoiset silmänsä Kaspariin — ja niissä ilmeni äänetön ja tuskaisa kysymys, jonka Kaspar ymmärsi yhtä selvästi kuin jos hän olisi puhunut.

"Kyllä, kesäksi", vastasi hän heti ja nyökäytti rohkaisevasti isoa päätään. "Sitten kun aurinko taas paistaa lämpimästi, ja kukat heräävät puutarhassa ja sanovat: tässä olemme — silloin isän oma tyttö tulee terveeksi. Silloin heti. Kesällä — silloin me —"

Ei ollut loppuakaan sillä kaikella, mitä heidän silloin piti tehdä. Ennenkuin tuli liian kuuma piti heidän postivaunuissa lähteä Meraniin Andreas-enon luokse, joka kaupitsee veisteltäviä puuesineitä. Siellä oli niin korkeita taloja kuin Schlandersin kirkko, ja siellä kulkivat kaikki naiset hattu päässä, ja siellä oli suurempia ja hienompia puutarhoja kuin itse kirkkomaa. Ja sitten heidän piti — joka kerta keksittiin jotain uutta. Muuten ei Kaspar ollut laisinkaan kekseliäs, mutta nyt oli ihan hämmästyttävää — hänestä itsestään etupäässä — kuinka hän keksi kaikenlaista.

"Kesällä muuttuu kaikki hyväksi", sanoi hän aina lopuksi.

"Selkähän myöskin?" kysyi kerran tyttönen.

"Niin, selkä myöskin", sanoi hän ja hänen äänensä oli niin vakuuttava, ettei sitä voinut epäillä. Hänestä itsestäänkään se ei tuntunut valheelliselta eikä teeskennellyltä, vaan hän tarkoitti itse täydellä todella sitä mitä sanoi.

Kesällä — —

Mutta talvi voi olla pitkä — myöskin Kortschissa.

Kaspar heitti toisen polttopuun toisensa jälkeen takkaan, mutta punainen tuli ei voinut poistaa kylmänsinistä väriä pikkutytön ohuista sormista — jotka nyt lepäsivät toimettomina sylissä, liian väsyneinä jaksakseen tarttua johonkin hänen taidokkaihin töihinsä — tai lämmittää hänen pieniä jääkylmiä jalkojaan, jotka niin raskaasti riippuivat lattiaa kohden. Oli kuin kaikki se punainen veri, joka vielä liikkui hänen lihassa ruumiissaan, olisi kokoontunut hehkuviin täpliin hänen molemmille poskilleen.

Kun Kaspar oli tuvassa, istua kyykötöi hän usein tytön tuolin luona, veti häneltä kengät ja sukat jalasta ja piteli hänen paljaita jalkojaan suurissa, lämpimissä käsissään, kunnes tunto palasi niihin. Ja kun tyttönen sanoi sen tekevän oikein hyvää — niin mitä merkitsi silloin, jos ruoka jäähtyikin tai piti kieltäytyä päivällisunestaan!

Joka aamu kun hän auttoi Annaa hänen pukiessaan tyttöä ja kantoi hänet korituoliin ikkunan ääreen ja huomasi, miten hän tuli yhä voimattommammaksi heidän käsissään, ajatteli hän: "Miten silloin on käyvä, kun emme enää saa häntä vuoteesta?" —

Voi, ainoa, ainoa, joka välitti siitä, ettei hänen pieni tyttänsä enää jaksanut!

Talvi tuli pitkäksi — myöskin Kortschissa. Mutta vihdoinkin alkoi lumi vetää valkoista vaippaansa korkeammalle ja korkeammalle ylös vuorenrintettä, ja kaikkialla laakson pohjassa hiipi heräävä elämä pieninä, pulppuavina, vihreinä lähteensilminä esiin. Oli helpompi hengittää, sillä tiedettiin, että tämä oli hyvän ajan ensimmäisiä oireita, ensimmäinen kouraantuntuva todistus siitä, että kesä todella oli tulossa.

Kylän lapsilaumat riensivät ulos ahtaista tuvista ja juoksentelivat kevätauringon paisteessa. Kasparin pikku tyttö kuuli leikin ja naurun terveen raikunan.

"Voi, kuinka he ovat *terveitä*", sanoi hän silmät suurina ja ihmettelevinä.

Eräänä päivänä maaliskuun lopulla, kun Kaspar seurasi lääkäriä ovelle ja jäi puhumaan hänen kanssaan tapansa mukaan, kädet hiukan kosteina ja epävarmasti, kysyvästi hymyillen, sanoi tämä: "Nyt ei kai enää kauaa kestä. Lehtien lähtö ja lehtien puhkeaminen tavallisesti vievät ne — eikä hän taida elää tämän kevään yli."

Kaspar seiso ihan äänetönnä ja veti otsansa syville rypyille, ikäänkuin hän ei olisi käsittänyt noita suoria sanoja.

Sitten hän sanoi, äänessä merkillinen vieras sointu ja hiukan kovasti naurahtuen: "Ei suinkaan hän voi kuolla — kun ei hän edes ole oikein alkanut elääkään."

"On monta, jotka eivät koskaan pääse niin pitkälle", sanoi lääkäri, "enpä tiedä pitäisikö siihen sanoa sitä parempi, vai sitä pahempi."

Kaspar jäi ovensuuhun otsa rypyssä ja kädet nyrkissä katsomaan lääkärin jälkeen. *Sitä parempi!* Niin, miksikä ei! Hänellä ei ollut pientä tyttöä, tohtorilla — vain kaksi pitkää pojanvetkaletta, joista hän varmaan ei pääsisi vaikka tahtoisikin — sillä rikkaruohoa on melkein mahdotonta saada häviämään.

Lääkäri ei tietänyt miltä tuntui omistaa pieni tyttö — joka ei koskaan ollut tuntenut itseänsä terveeksi, joka ei koskaan ollut nähnyt oikein iloista lapsuuden päivää — joka oli istunut ikäänkuin häpeänurkassa, eroitettuna kaikista — ja jolle nyt ei edes annettu lupaa elää! Hän ei saisi edes istua nurkassaan ja nauttia siitä vähäisestä auringonpaisteesta, mikä eksyi hänen luokseen!

Hän, lääkäri, oli seisonut yhtä levollisena kuin aina, lausuessaan hänen kuolemantuomionsa! Hänelläkin oli paljon kivistä sydämässään!

Siitä alkaen kun tyttö syntyi maailmaan, oli hänen harteilleen yhä vain lisätty kuormaa — enemmän kuin minkä hän jaksoi kantaa, enemmän kuin oli tarkoituksenmukaista ja tarpeellista ja inhimillistä —. Mutta siinäkin ei ollut kylliksi. Nyt hänen piti vielä kuolla.

Kuolla — kuolla! — — Ei, se oli mahdotonta'!

— Miksi sitten kesän tarvitsi saapuakaan? Ketä saattoi silloin ajatella — kenelle raataa — kenelle elää? Miksi aurinko silloin nousisikaan? Silloinhan kaikki pysähtyisi! — — Olihan ollut, totta kyllä, aika, jolloin häntä ei ollut olemassa — mutta sellaista ei voinut enää kuvitellakaan. Koko talo puutarhoineen ja talleineen, härkineen ja lehmineen ja oven yläpuolelle maalattuine pyhimyksineen, koko Kortsch, kaikki ympäristön vuoret ja Meran tuolla laaksossa — kaikki tämä oli olemassa vain hänen takiansa! Jos hän oli poissa — silloin luhistui kaikki kokoon! Silloin voisi koko Kortsch mennä levolle — sillä silloin ei enää ollut mitään olemassa! Oli suorastaan naurettavaa sitä ajatellakin — niin mahdottomalta se tuntui!

Kuolla — kuolla... Voi ei, ei — ei! Sellainen pieni tyllerö, joka ei ollut muuta tuntenut kuin tuskaa — hänen toki ei tarvinnut kuolla! Oli liikaa vaatia häneltä vielä sitäkin! Hänhän oli vain pikkuinen kiusaantunut, peljästynty olento! Hän ei jaksanut — ei jaksanut enää!

Niin — mutta kuka välitti siitä, ettei hän enää jaksanut!

Oli ihan epätoivoista, että sitä ainoaa, joka tahtoi armahtaa häntä — häntä Kaspar ei voinut löytää. Tai — hänelle ei voinut huutaa, ei voinut saada kiinni hänen sydämestään!

Se oli kai siksi, ettei hän voinut rukoilla *oikein*. Sitä, mikä hänessä niin kiihkeästi huusi apua pienen tyttänsä puolesta — sitä hän ei saanut sanotuksi.

Kun hän pysähtyi kappelin luona tai tienristeyksessä, kun hän iltasin polvistui vuoteensa viereen, sanoi hän ennen jokaista isämeitä ja jokaista Ave Mariaa: "Pienen tyttöni puolesta!" Sillä kaikki hänen rukouksensa olivat hänen puolestaan. Ja kuinka monta kertaa hän olikaan kirkossa hiljaisuudessa pyhittänyt hänelle pyhän messun!

Mutta se ei ollut auttanut! Eikä se häntäkään tyydyttänyt — sillä siinä ei ollut oikein tarpeeksi tehoavia sanoja *hänen puolestaan*.

Kunpa hän saisi sanotuksi oikean rukouksen hänen puolestaan oikealla paikalla — niin sen täytyisi voida auttaa! Rukous, joka selittäisi asian hyvillä, selvillä sanoilla, jotka jokaisen täytyisi ymmärtää — selittäisi asian juuri sillä tavalla kuin hän sydämensä joka lyönnillä tuns: "Pieni tyttöni — ei saa kuolla!"

* * * * *

Eräänä iltana kun Kaspar Schlandersin postitalossa puheli postimiehen Peter Reinstadlerin kanssa, tuli tämä maininneeksi, että hänen vanha äitinsä Bozenissa oli ollut kuoleman kielissä, mutta silloin oli hänen veljensä tehnyt ristivaelluksen "Calvarienbergiä" ylös ja rukoillut hänen puolestaan jokaisen kärsimysaseman luona, ja nyt hän oli terve kuin kala.

"Katsos vain!" sanoi Kaspar. "Katsos vain!"

Illalla, kun hän istui tuvassa Annan ja pienen sairaan kanssa, sanoi hän aikovansa lähteä Meraniin huomenna aikaiseen postivaunuissa käydäkseen katsomassa, miten Andreas-eno voi uudessa kodissaan "ja voimmeko olla yötä hänen luonaan, kun kohta lähdemme sinne."

Mutta kun lapsi oli pantu vuoteeseen, lisäsi hän: "Aijon pistäytyä Bozenissa samalla, Reinstadlerin vanhaa äitiä katsomassa, joka oli kuoleman kielissä, mutta on parantunut niin että täytyy ihmetellä. Niin, oikeinpa täytyy ihmetellä! Kestää, sen mukaan kuin kertovat, vain tunnin ajaa junassa sinne."

Anna vastasi vähän kuin loukkaantuneena: "Saammepa nähdä, että seuraavalla kerralla lähdet Hampuriin!"

Hän oli kuullut Hampurista — sillä postinhoitajan Martha oli menneenä vuonna seurannut rikasta perhettä sinne — ja se oli hänen mielestään ihan nurinkurinen paikka, ihan vuoreton, jossain maailman lopussa.

Mutta kun kerran tahtoi kulkea tuolla jumalattomaila kulkuneuvolla, jota hän ei koskaan ollut nähnyt omilla silmillään — miksei samalla viedä asiaa loppuun asti!

— Seuraavana päivänä kulki Kaspar Zingler leveätä tietä pitkin Calvarienbergillä. Hänestä tuntui kuin olisi hän kantanut pientä tyttöään käsivarrellaan. Nyt piti laskea hänet alas jokaisen pienen kappelin eteen, — ja jokaisen ristinvaellusrukouksen rukoiltuaan tahtoi hän rukoilla hänen puolestaan. Hän tahtoi kertoa hänen tuskansa ja vaivansa sanoin, jotka voisivat liikuttaa kiveäkin ja joiden täytyi auttaa!

Koko hänen sydämensä oli täynnä sanoja hänen puolestaan. Tänään piti hänen ne lausua.

Hän kyllä tuns kärsimys-asetat kotopuoleltaan — sekä kirkosta että monesta muustakin paikasta. Hän osasi ne ulkoa kaikki neljätoista tietämättä, milloin hän ne oli oppinut.

Mutta on merkillistä miten tutut asiat yhdellä kertaa voivat muuttua kuin vieraiaksi.

Joko se johtui siitä, että ympäristö oli hänelle vieras, niin että kaikki oli toisen näköistä, tai siitä että henkilökuvat pienissä kappeleissa eivät olleet sellaisia, joihin hän oli tottunut, vaan olivat luonnollista kokoa ja seinistä ulkona, niin että melkein luuli, että niissä oli eloa. Hänen täytyi oikein katsoa niitä. Ja sen ohella tuli hän *ajatelleeksi*. Niin ei ollut hänen tapansa kärsimys-asetilla kotona.

Täällä kaikki muuttui niin kouraantuntuvaksi — melkein kuin se tapahtuisi juuri nyt. Sen hän huomasi heti ensimmäisellä asemalla, joka esitti kuolemantuomion julistamista.

Kaspar teki ristinmerkin ja rukoili niinkuin oli tottunut tekemään: "Tämän väärän tuomion nimessä, jonka niin usein olen synneilläni vahvistanut" — —

Mutta kun hän oli lopettanut, seisoi hän ihan äänetönnä. Kaikki mitä hänen piti sanoa pienestä tytöstään, oli häipynyt mielestä.

Hänen kävi niinkuin usein käy, kun edeltäpäin ajattelemmme mitä tulisi toiselle sanoa: toinen alkaa puhua — ja mitä itse olisi tahtonut sanoa, jääkin sanomatta.

Kaspar ei saanut sanaa suustaan — mutta hänen sisässään alkoi ääni puhua. Ja hänen täytyi seisoa kuuntelemissa sitä...

Kas, tässä lausuttiin kuolemantuomio — eikä ole vaikea ajatella miltä kuolemantuomio tuntuu! Se käy läpi luiden ja ytimien! Vaikka olisi sattunut ukkosilma tai maanjäristys, ei sitä olisi huomannut — sillä

kuolemantuomio tuntuu paljon kauheammalta kuin ukkonen ja maanjäristys. — Tässä ei voinut suorastaan *kuullakaan* mitään muuta — —

Ja katsohan vaan, miten he olivat häntä kohdelleet! Olivat sitoneet hänet ja laahanneet häntä perässään, lyöneet, pilkanneet ja syljeskelleet häntä — vieläkin he osoittivat häntä sormellaan — painaneet orjantappuraseppeleen hänen otsalleen, lyöneet häntä piiskalla, niin että saattoi nähdä verisen lihan hänen selässään. Eikä hänellä ollut ollut paljoakaan parempaa aina siitä asti kun oli syntynyt — niin koditon hän oli, ettei ollut pientä sälesänkyä eikä edes kehtoa jossa hän olisi voinut maata niinkuin muut, vaan sai olla tallissa — ja jo silloin vainottiin hänen henkeään!

Mutta tämäkään ei riittänyt — nyt hänen piti myöskin kuolla.

Pontius Pilatus istui ihan tynenä lausussaan kuolemantuomion. Kuolemantuomion — tässä ei voinut muuta sanoa! Ei voinut puhua kenestäkään muusta. Se sai jäädä seuraavalle asemalle.

Seuraavalla asemalla, jossa risti nostetaan hänen selkäänsä, sanoi ääni heti Kasparissa: se nostettiin haavoittuneelle selälle — kirvelevälle, haavoja täynnä olevalle selkä-raukalle! Kuinka he saattoivatkin!

Hän ei koskaan ennen ollut ajatellut, miten joka askel, joka liikahtus oli kirvellyt kuin tuli — —.

Kaspar epäröi hetkisen pitikö hänen mennä seuraavalle — sillä siinä näkyi kaatuminen... kauhea maahan lankeaminen, jolloin ristin raskas poikkipuu tunki veriseen selkään.

Mitä hän itse sanoikaan? Mitkä olivat ne sanat, joita hän niin usein ennen oli toistanut — mutta jotka nyt painautuivat hänen ajatuksiinsa: "*Minun* syntieni raskas taakka painoi sinut maahan."

Kasparia väritytti.

"Hän ei jaksa enää, hän ei jaksa enää", sanoi ihan selvästi hänen sisässään, "mutta hänen täytyy ja täytyy vieläkin."

Hän katsahti vuoritietä ylös... Niin, vieläkin, vieläkin! Yksitoista kärsimys-asemaa vielä — kunnes ovat saaneet hänet hengiltä, kaikki nuo kivisydämiset. Sillä olipa kivisydämiä muuallakin kuin Kortschissa, ja vielä kovempiakin! Niihin *hän* oli satuttanut itseään kunnes he hänet murskasivat — ja saattoivat panna hänet kalliohautaamaan viimeisen aseman luona — —.

— Kaspar luki kaikki ristinvaellus-rukoukset kulkiessaan hitaasti mäkeä ylös — kappelista kappeliin — ja senjälkeen koko tuskallisen rukousnauhan... Ja koko ajan puhui ääni hänen sisässään — sanoja, joita hänen täytyi kuunnella. Mutta hänen suustaan ei tullut sanaakaan siitä, minkä takia hän oli tänne lähtenyt.

"Ei", ajatteli hän seisoessaan taas mäen alla, "täällä en mitenkään voi puhua sanaakaan! Täällä puhutaan minulle liian paljon. — Sen täytyy tapahtua jossakin muualla." —

Mutta kun hän taas tuli kotia, tuntui käytöksensä hänestä merkilliseltä! Hän ei ymmärtänyt, miten oli käynyt niin, ettei hän voinut pakottaa itseänsä lausumaan kaikkea sanottavaansa pienestä tytöstä. Yhtä hyvin olisi hän voinut jättää koko kalliin matkan tekemättä!

Hänessä oli kuitenkin herännyt siellä monta ajatusta. Ne liikkuivat lakkaamatta hänen mielessään. Ja viimeisen kappelin raatiherra oli ollut ihan hänen isävainajansa näköinen — turbaania lukuunottamatta. Vanha Benedict Zingler oli sanonut monta viisasta sanaa, mutta Kaspar ei niistä ollut välittänyt, ei kuunnellut niitä niinkuin hänen olisi pitänyt. Mutta hän muisti nyt, että hänen isänsä oli sanonut:

"Meistä tuntuu usein kummalliselta, etteivät kaikki meidän sairautemme ja tuskamme tahdo jättää meitä. Mutta laita on nyt se, että maailmassa tulee olla yhtä paljon kärsimyksiä kuin on pahuuttakin — tasapainon vuoksi. Siksi ei voi niin helposti päästä vaivoistaan; ne eivät voi ilman muuta lentää tiehensä — jos niiden *tulee* olla täällä. Siksipä Laasin tien varrella olevaan isoon ristiin onkin kirjoitettu: 'Hän kantoi meidän sairautemme ja meidän kipumme hän sälytti päällensä'. Meidän Herrammekaan ei voinut haihduttaa niitä ilmaan — niinkuin ehkä ajatteleimme kuullessamme kuinka hän paransi sairaita."

Näitä sanoja Kaspar nyt ajatteli. Koska hänen pikku tyttänsä sairaus ei voinut lentää tiehensä, se kai riippui siitä, että se oli osana sen pahan määrästä, jonka piti olla maailmassa, jotta iso vaaka pysyisi tasapainossa.

Mutta kärsimysten *jakautuminen* oli ja pysyi selittämättömänä! Olihan kylläkin järkeä siinä että kaiken tämän sairauden piti olla maailmassa, koska ihmiset olivat sellaisia — mutta miksi piti *niiden* kärsiä enemmän, jotka olivat tehneet vähemmän pahaa? Miksi piti hänen tyttänsä olla niin saaraana? miksi piti hänen kuolla? eikä mieluummin jonkun niistä toisista!

Kortschissa oli kyllä siihen tarpeeksi lapsia ilman häntäkin. Oli iloisia lapsia, terveitä lapsia, vallattomia lapsia, joita ei koskaan mikään ollut vaivannut, jotka olivat leikkineet ja telmineet niin että se jo riittäisi, jotka huusivat niin että korvat menivät lumpeen kun tuli ulos, ja jotka eivät koskaan voineet pysyä sovinnossa keskenään. Yhtä vähemmän — totisesti, se ei olisi vahingoksi!

Hän ei tahtonut olla suomatta heille kaikkea terveyttä ja iloa, jota heillä oli ollut — mutta voisihan toki sittenkin yksi heistä kuolla!

Sitä ei ollut niin vaikea ajatella eikä se ollut läheskään niin väärin kuin silloin, kun oli kysymyksessä sellainen pieni raukka, joka ei ollut koskaan ollut terve eikä koskaan ollut tehnyt kenellekään pahaa!

Joka kerta kun Kasparin katse sattui yhteen tai toiseen lapsista, nousi hänessä ajatus: "Voisi hyvin kuolla joko tuo tai tuo." Hän ei tahtonut siten ajatella — mutta hän ei voinut olla niin tekemättä.

Esimerkiksi tuo Christoffer — pieni lihavavatsainen Stofferl, joka oli saapunut niin sopimattomasti Martin Hutterille — yhdeksäntenä — kun kaikki muut jo olivat isoja. Sisaret olivat väsyneet ja suuttuneet häntä hoitaessaan tai odottaessaan häntä hänen ollessa heidän muassaan. He jättivät hänet ja hän tulla lönkytti aina kaukana heidän perässään parkuen täyttä kurkkua.

"Tuollainen — joka on vain kiusana!" Kaspar pysähtyi eräänä päivänä pojan eteen ja pudisteli päätään.

Sitten hän äkkiä nosti hänet käsivarrelleen. "Koetetaanpa, emmekö saa kiinni noita isoja tyttöjä", sanoi hän. "Eivät saakaan toista kertaa juosta edelle!"

Lapsen itku oli jäänyt kesken ja hän katseli sanatonna Kasparin käsivarrelta hänen kasvojansa.

"On väärin, ettette voi odottaa Stofferlia", sanoi hän sisarille. "Hän luulee että jätätte hänet — ja hänen pienet jalkansa lipeävät kun hän tahtoo kiirehtiä perässänne."

Kun Kaspar jatkoi matkaansa ja vielä tunsu lämpöisen lapsen ruumiin painon käsivarrellaan, ajatteli hän: "Ei, Stofferlin ei tarvitsisi olla se! Tuollainen pikkuinen paksuvatsainen, joka käydä lyllertää eteenpäin — niin avuttomana ja luottavaisena! Ei, mutta onhan muitakin valittavina."

Pitkällä Walpurgalla esimerkiksi oli monta hentokätistä pikku tyttöstä, jotka raatoivat ja ahertivat siinä määrin, että täytyi ihmetellä, etteivät heidän ohuet kätensä ulettuneet polviin asti — ja joiden aina piti kuulla äidin valittavan syöjien paljoutta.

Yksi heistä pysähtyi eräänä päivänä Kasparin talon edustalle asettaakseen ison maitoruukun penkille ja pyyhkiäkseen kädellään kasvojansa, joissa oli hiukan huolestunut ja puolihapan mummoilme.

Kaspar katseli häntä ikkunasta — sitten hän meni ulos.

"Onko se raskas?" kysyi hän osottaen ruukkuja.

Tyttönen pani molemmat kätensä ristiin pienelle vatsalleen ja seiso valmiina juttelemaan.

"Siksi varsinkin sitä on mahdoton käsitellä", sanoi hän, "kun se on niin liukas! Kielen pitää olla keskellä suuta, kun kantaa sitä — sillä jos se liukuu käsistä, silloinpa tietää saavansa!"

"Miksei teillä ole maitoämpäriä?" kysyi Kaspar. "Sellaisen voitte saada Schlandersista."

"Ei ole varaa siihen", sanoi tyttönen kerkein kielin. "Meidän täytyy kantaa maitomme ruukussa — kunnes jollekin meistä sattuu niin onnettomasti että se särkyy."

Kaspar haki taskustaan. "Siinä saat viisikymmentä helleriä maitoämpäriin, Resi", sanoi hän.

Tyttö suuteli ruskettunutta kättä. "Kiitoksia, Kaspar Zingler", sanoi hän. "Kyllä muistan rukoilla kauniisti sairaan tyttösi puolesta."

Kaspar katseli häntä, kunnes hän katosi Walpurgan taloon. — Ei, pikkuiselle, hentokätiselle raatajalle, joka heti tahtoi palkita vähäisen ystävällisyyden, ei voinut toivoa muuta kuin hyvää! — —

Hän ei saattanut keksiä ketään, joka voisi sairastua ja kuolla hänen pienen tyttönsä puolesta — jonka harteille voisi säilyttää koko hänen taakkansa.

Vihdoin hänestä tuntui, että vaikka lapset huusivat kuinka kauheasti tahansa, ei kuitenkaan ollut ketään heidän joukossaan, ei edes ketään Kortschin pisimmissä ja pahimmissa pojissakaan, jota ilman tahtoisi elää — ei ketään, jota olisi hennonut ajatella kylmänä ja äänettömänä ja kuolleena!

Eräänä huhtikuun aamuna, kun Kaspar ja Anna tahtoivat auttaa tyttöstä vuoteestaan, sanoi tämä: "Minä en jaksa", ja hänen silmänsä, jotka tulivat suuremmiksi päivä päivältä, kasvojen yhä pienentyessä — ikäänkuin silmät olisivat ne kokonaan vallanneet — kääntyivät tuskallisesti kysyen Kasparin puoleen.

Ja ennenkuin hän tiesikään mitä hänen piti sanoa, kuuli hän itsensä vastaavan — ihan tynesti ja rohkaisevasti: "Ei, sillä olemme vähän väsyneitä tänään. Se ei mitään merkitse. On paljon parempi, että lepäämme päivän tai kaksikin — että pääsemme väsymyksestä ja että oikein voimme nauttia päästessämme taas ikkunan ääreen, tai ehkä vähäsen ulos auringonpaisteeseen."

Hän sanoi aina "me" puhuessaan hänen kanssaan. Se olikin ihan luonnollista, hänhän oli kaikessa mukana.

— Päivän, kaksi — ja jo montakin päivää oli pikkuinen tyttö ollut vuoteessa. Mutta väsymys ei vähentynyt, se lisääntyi. Yskä riuhtoi rintaa pahemmin kuin ennen ja ulkonevaa selkäraukkaa pakotti; sitä oli vaikea pitää ehyenä, kun hänen aina piti niin raskaasti sillä maata. Nahka alkoi kulua siitä rikki — niin että tyttö kärsi kovasti kun Kaspar sitä pesi ja voiteli lääkärin määräysten mukaan. Hän pelkäsi, ettei Anna voisi tarpeeksi pehmeästi sitä hoidella — hänen omat isot, karkeat sormensa saattoivat olla varovaisemmat, kun hän niillä kosketteli häntä, mutta tästä huolimatta tyttö vaikeroi. Niin, ihoton selkä — ajatteli hän — ja sitä oli vain pieni osa!

Hänestä tuntui eräänä päivänä, että hänen piti tytölle kertoa, miten verestävällä selällä oli kannettu isoa ristiä — —

Mutta hän lisäsi siihen: "Katsohan, sinulla ei ole mitään hätää! Ensin tulee käydä oikein pahoin, jotta kaikki voisi muuttua oikein hyväksi. Nyt syntyy haavoja selkääsi ja siihen koskee kipeästi, mutta kun me sitä näin kääreillä hoidamme niin saat nähdä, etteivät ainoastaan haavat siitä parane — vaan että se myöskin samalla oikenee."

Pienen tytön silmät kiinnittyivät häneen missä hän vain liikkui tai seisoivat tuvassa, ja niiden tuskallinen kysymys muuttui päivä päivältä hänelle yhä vaikeammaksi kestää, mutta hänellä oli aina valmiina lohdutus sitä rauhoittaakseen.

Monta kertaa hänen herätessään aamuisin tai noustessaan makuulta yöllä tytön valittaessa, viilsi häntä ikäänkuin kuolemantuska, joka nosti kylmän hien hänen otsalleen: "Mitä nyt, mitä nyt? — ja mitä keksisin hänelle sanottavaa, jotta hän luulisi, ettei se ole vaarallista?" — mutta hetken perästä kuuli hän miten hän itse rohkaisevasti selitti tytölle hänen sairautensa huononemista.

Häntä itseään ei tuska kuitenkaan päästänyt rautaotteestaan. "Kun *pahin* saapuu, ja hän sen *tuntee*, mitä silloin — voi Herra Jumala, mitä silloin?" — —

Eräänä päivänä oli Anna juttusilla pitkän Walpurgan kanssa talon edustalla.

"Ajattelepas sentään mitä Kaspar voi jutella tytölle", sanoi hän. "Hän uskottelee hänelle toisen valeen toisensa perästä siitä, miten hänen laitansa on! Mutta hän saa kuitenkin pian tietää totuuden."

"Mitä sinä sillä tarkoitat?" kysyi Kaspar, joka oli saapunut paikalle.
"Minkä totuuden?"

"Sen tietysti, ettei hänellä ole pitkiä aikoja enää elettävänä! Senhän jokainen huomaa."

Mutta silloin Kaspar iski nyrkkinsä siinä tuvan edustalla olevaan pöytäan, niin että molemmat naiset hätkähtivät, ja huusi:

"Ei, se se on muuttuva valeeksi! Kaikki mitä pienelle tytölleni sanon, on totta, se on silkkaa totta! Minä itse siitä vastaan — niin, sen teen!"

— Sillä nyt hän sen tiesi — nyt se oli iskenyt häneen kuin salama: *hänen itsensä piti kuolla*.

Kaikki ikävä ja paha mitä tytön oli pitänyt kärsiä siitä asti kun hän oli liian pieni — oli hänen syytään. Hän oli kauan sen tiennyt — eikä hän kuitenkaan ollut huomannut, että siis *hänen* myöskin tuli se sovittaa.

Hänhän oli ajatellut milloin yhtä, milloin toista Kortschin syyttömistä lapsista ja tuuminut että se tai se kernaasti voisi sairastua ja kuolla! Ja silloin oli vain yksi, joka sen saattoi tehdä, ei, vaan jonka *piti* se tehdä!

Ei ollut ihmeellistä, etteivät hänen rukouksensa olleet auttaneet ja että oli ollut saman tekevää kävikö hän pyhän Aloysiuksen tai pyhän Joosepin luona, vuoren pyhän äidin tai virran pyhän äidin luona,

kärsimys-aseilla täällä tai Bozenissa — koska hän aina oli samallinen pelkuri ja ryömi piiloon, ei ollut tietääksenkään ja vaati, että se paha minkä hän oli tehnyt, lähtisi ilman muuta tiehensä taas — siten kuin hänelle olisi helpointa ja mukavinta. Hän ei ollut kertaakaan astunut esiin ja sanonut rehellisesti ja kunniakkaasti:

"Se on *minun* syytäni kaikki! Suo siis *minun* kuolla."

Sillä — vaikkakin voisi tuntua siltä kuin tämä olisi liian ankara rangaistus vain siitä, että hän oli hiukan viipynyt matkalla kättilön luokse sinä päivänä, niin hän tunsu itsessään, ettei *se* ollutkaan pahinta. Ei, pahin oli siinä, että — se ei tapahtunutkaan vain minään määrättyinä kertana! Vaan sellaisena kuin hän kuljeskeli sinä päivänä tietä pitkin ja harmitteli kaikkea vaivaa ja vain ajatteli itseään — juuri sellaisena hän oli elänyt kaiken aikansa ajattelematta ketään muuta.

Miten kaikki selveni hänen ajatellessaan tätä! Kaikkina niinä vuosina, jolloin Anna oli ollut hänen luonansa nuoresta asti, hän ei koskaan ollut sanonut hänelle sanaakaan kiitokseksi hänen vaivoistaan. Vaikkakaan sisar ei ollut erikoisen lempeä ja vaikkakin hän työstään sai elatuksensa — niin onhan kuitenkin tiettyä, miten vähäininkin tunnustus voi tehdä sydämeen asti hyvää. Hän olisi ehkä siitä muuttunut lempeämmäksi.

Sitten tuli Bethi. Hänkin oli uskollisesti raatanut hänen puolestaan — silloinkin kun hän kantoi pientä tyttöään ja oli niin vaivautunut. Eikä hän koskaan ollut ajatellut säästää häntä tai hankkia hänelle siitä syytä apua. Ei, hän oli häntä siitä moittinut ja torunutkin — ja kuitenkin se oli hänen oma syynsä yhtä paljon kuin hänenkin!

Bethi raukka! Synnytyksen perästä ei hän enää voimistunut entiselleen. Hän kitui vielä parisen vuotta, kunnes hän seurauksien rasittamana kuoli. Eikä hän koskaan, ei kertaakaan ollut sanonut: "Miksi olitkaan niin kauan matkalla sinä päivänä?" Ei, vaan kun hän koetti vierittää syyän pienokaisen selän viallisuuteen hänen niskoilleen — niin oli hän alistuvasti siihen suostunut.

Ja kun hän huononi — silloin oli hän pudistanut päätään Annalle tai isäpuolelle heidän käydessään häntä katsomassa ja sanonut: "Kyllä varmaan loppu nyt lähenee — ei hän enää koskaan siitä parane! Hän ei enää kauan elä, saammepa nähdä."

Miten hän olikaan siinä seisonut oman vaimonsa vuoteen ääressä — ihan tyynenä! — ja lausunut hänelle kuolemantuomion niin, että hän itse oli sen kuullut — ajattelematta, kuinka se varmaan viilsi häntä luihin ja ytimiin.

Yhtä hyvänä ja sävyisänä pysyi hän kuitenkin loppuun saakka — ja hänen kärsivälliset silmänsä ilmaisivat hänen alistuvan kaikkeen, mitä hänen piti kärsiä! — —

Bethi raukka! Hänen olisi ennemmin pitänyt jättää hänet rauhaan silloin kun Anna vihdoin tahtoi naida Hans-serkun! Hänen olisi ollut parempi pysyä kotonaan, vaikkakin hän oli lapsipuoli, kuin joutua hänelle! — —

Koskapa hän kerran oli ollut sellainen kotiväelleen, niin ei voinut ihmetellä että hän oli liikkunut vuosi vuodelta naapurien ja kaikkien muitten joukossa välittämättä vähääkään siitä mikä heitä koski — sanoen aina vain, että koska hän oli pitänyt huolta omista asioistaan, niin saattoivat kai hekin omansa hoitaa! Hän huomasi kyllä nyt miten he ihan ällistyivät kun hän vaan taputteli jonkun lapsen päätä tai osoitti jollekulle heistä hiukan ystävällisyyttä. Tämä ihmettely todisti enemmän kuin monet sanat! Se osoitti paraiten, minkälainen Kaspar Zingler oli toisten ihmisten ajatuksissa täällä Kortschissa!

Hän käveli kauan talon edustalla senjälkeen kun naiset olivat menneet sisälle hämärän langetessa laakson niittyjen yli, ja kaiken vaipuessa pimeään ja hämärän valtaan ikäänkuin kietoutuen pehmeitten, harmaitten varjojen hämähäkinverkkoon — —

Hänen sielussaan kaikki kuitenkin yhä enemmän selveni. Oli kuin olisi lyhdyllä valaistu pimeätä nurkkaa. Hän ei koskaan ollut luullut, että sillä tavalla voisi nähdä oman itsensä! Rukoiltiinhan kyllä joka kerta ripille mentäessä, että voisimme nähdä vikamme yhtä selvästi kuin näemme ne tuomiopäivänä mutta emme ajatelleet, että niin tapahtuisi.

Mutta nyt oli kuin kuolemantuska hänen pienen tyttänsä puolesta olisi tuonut muassaan tuomiopäivän ja pakoittanut häntä pitämään perinpohjaisen ripin itsensä kanssa.

Kysymys ei ollut ainoastaan kaikkesta, mitä hän oli tehnyt, sanonut tahi ajatellut ja mikä ilmestyi uudelleen ja uudelleen hänen ajatuksiinsa. Ei, hän tunsu muistoissaan harhailleen sellaistaakin tapahtuneen, mikä ei ollut sanoja, ei tekoja, ei edes ajatuksia, mutta mikä oli ollut taustana ja oli pahempaa kuin kaikki muu. Hän ei voinut pysähtyä — hänen piti hapuilla perille asti, ihan perille, sinne mistä oli tullut kaikki kova ja kiero ja taipumaton — — Ja mitä hän silloin huomasi siellä? Eikö siinä

Ei, ei, sitä hän ei voinut myöntää — ei edes itselleen — että hänellä olisi —

Mutta eikö hän juuri siksi ollut luullut, että kaikilla muilla oli sellainen rinnassaan?

Ja juuri siihen oli hänen oma pikku tyttänsä satuttanut itsensä vialliseksi sinä päivänä, jolloin hän syntyi maailmaan. Hän ei satuttanut itseään lattiaan. Lattia ei ole läheskään niin kova kuin ihmissydän voi olla!

Hän ei tahtonut nähdä asiaa siinä valossa, mutta hänen täytyi. Hän ei voinut sulkea sielunsa silmiä päästäkseen näkemästä. Tahtomattaankin täytyi hänen nähdä, mitä hänen sielussaan oli. Hänen täytyi nähdä — *sydämensä*.

Kyllä sentään hän *tahtoikin* nähdä! Sillä mitä kauemmin hän katseli, sitä selvemmäksi — päivänselväksi — muuttui se, että juuri hänen nyt piti kuolla! Hän ei ollut hituistakaan liian hyvä tullakseen sairaaksi ja kuollakseen!

Hänen piti alkaa yskimällä öisin ja sitten hengästyä ja väsyä työssään — aina hänen piti tuntea kuumetta kuivissa, polttavissa käsissään — — ja pian hänen piti käydä vuoteeseen, tytön alkaessa hengittää vapaammin ja voidessa nousta ylös ja mennä ulos auringonpaisteeseen. Tytön sisäänpainuneet posket muuttuivat hiukan punaisiksi ja pyöreiksi — ja vihdoinkin tuli hän ihan terveeksi sinä päivänä, jolloin — — — jolloin hänet kannettaisiin ulos...

Kun tyttö ei enää olisi sairas eikä senvuoksi enää omituinen ja erikoinenkaan, jommoisena muut häntä pitivät, silloin hänen ei suinkaan olisi niin vaikea olla ilman isäänsä. Ja jos ei Anna tahtois jättää hänen luokseen — niin olihan silloin Meranissa Andreas eno, jolla ei ollut pienokaisia ja jonka vaimo oli vallon hullaantunut lapsiin.

Siellä hänen olisi hyvä olla — ja kun rinta oli voimistunut, niin saataisiin nähdä miten selkä oikeinisi — miten hän kasvais suoraksi ja suureksi ja kauniiksi vuosien kuluessa... kantaisi hattua kauniilla, vaaleilla hiuksillaan ja olisi oikein hienon näköinen.

Kunnollisen ja hyvän miehen hän kyllä löytäisi aikanaan, ja hän voisi saada pieniä, vaaleakiharaisia lapsia — joilla olisi hänen omat siniset silmänsä ja hänen aikaisimpien vuosiansa kiertyvät pikkukiharat... ja ne lapset olisivat suoraselkäisiä — ja reippaita ja terhakoita.

Mutta he eivät koskaan olisi niin iloisia ja mieluisia kuin silloin kun isoisä tulisi Kortschista heidän luokseen. He kiipeisivät hänen syliinsä — yksi kummallekin polvelle — kääntäisivät nurin hänen taskunsa katsoakseen onko hän pistänyt niihin jotain hyvää — repisivät häntä hiuksista — tarttuisivat hänen piippuunsa — —

Ei, sehän olikin totta! — isoisähän olisi levännyt aikoja sitte Schlandersin kirkkomaassa...

Kaspar pelästyi ja veti syvään henkeä. Oli sittenkin vaikea ajatella pienintäkään seikkaa työstä — hyvää tai pahaa — jossa ei hän ollut osallisena!

Mutta hänenhän *pitikin* kärsiä — mikäli hän todella aikoi kantaa hänen tuskaansa!

— Joku kulki hämärässä ohitse, tervehti ja kysyi sairaan tytön tilaa. Kaspar saattoi päättää äänestä että se oli Wenglerin nuori poika.

"Kiitos", vastasi hän. "Keväthän on vaikea aika. Mutta" — sen hän sanoi erikoisella painolla — "kyllä saamme hänet ihan terveeksi, kun pääsemme sydänkesään! — Niin, *sitä* kai sinäkin ikävöit?" lisäsi hän. Kaikki tiesivät, ettei Wenglerin poika oikein elänyt ennenkuin niinä kuukausina, jolloin metsästeltiin kauriita.

"Niin", sanoi nuori mies, "kohta en voi enää täällä tulla toimeen — vaikka siihen vielä on aikaa. Pappi sanoi juuri minulle: pidähän nyt huolta siitä, sanoi hän, ettei sinua kaivata sunnuntaimessuissa, kun se aika tulee — niinkuin viime vuonna! Ja minä, vastasin: kyllä, sanoin minä, pastori on kyllä oikeassa siinä, että voi tuntua jumalattomalta samota siellä ylhäällä vuorilla pyhät ja aret. Mutta pyhässä raamatussa on useammin kuin kerran kirjoitettu — sanoin minä — että 'hän meni ylös vuorelle rukoilemaan'. Ja niin se on, ettei ehkä missään tule rukoilleeksi niin kuin juuri tuolla ylhäällä. Tuntuu kuin seisoi itse Herran kasvojen edessä. — Niin sanoin suoraan papille." —

Kaspar seiso liikukumattomana kuunnellen miten toisen askeleet häipyivät pimeään.

Kas, miten Wenglerin poika ymmärsi selittää asian! Hän oli jotain oppinut, hän!

"Hän meni ylös vuorelle rukoilemaan.".. Siellä oli varmaan oikea paikka — ja se olikin niin selvästi ymmärrettävissä. Eikö pappi itsekin ollut sanonut, että "siellä missä maa loppuu, alkaa kristityille taivas" — ja kyllähän nyt jokainen tiesi, ettei kukaan voinut koskaan vaeltaa niin kauaksi, että tulisi maan loppuun, sillä maa oli pyöreä. Mutta saattoi mennä *ylöspäin* ja sieltä sen löytää. Ylöspäin maa joka tapauksessa päättyi — korkeilla vuorten huipuilla — ja siellähän silloin alkoi taivas.

Miten merkillistä, ettei tämä ennen ollut hänen mieleensä juolahtanut. Huomispäivänä menisi hän tuonne ylös — korkeammalle Kortschin alppimajaa, jonne hän ajoi lehmänsä kesällä, korkeammalle niitä seutuja, joihin hän oli opastanut vieraan naisen postitalosta, kun tämä tahtoi välttämättömästi poimia jalovalkoja — aina Martellerin lumihuipuille. Siellä hän tahtoi rukoilla oikean rukouksensa. Nyt hän kyllä saisi sanotuksi kaiken mikä oli hänen sydämellään, sillä nyt hän ei enää itse tahtonut pujahtaa piiloon.

"Kasvoista kasvoin Herran kanssa", juuri niin se oli tapahtuva! *Hänen itsensä* luo hän oli menevä rukouksessaan pienen tyttänsä puolesta ja selittävä, että tytön taudin piti muuttaa häneen, sillä hänpä siihen oli syypää. Hän oli kyllä selittävä niin että ymmärrettäisiin, eikä hän lopettaisi ennenkuin tuntisi, että nyt häntä oli kuultu, että tuli tapahtumaan niinkuin hän tahtoi — sillä hänen tahtomansa ratkaisu oli oikea, ainoa oikea.

* * * * *

Seuraavana päivänä puolenpäivän aikaan kulki Kaspar Zingler kaukana ylhäällä vuorilla pitkin jyrkkää, lumikinosten piirittämää kivierämaata, josta valkeat huiput kohosivat ilmoille.

— Ennen aamunsarastusta hän oli lähtenyt kotoa. Silloin oli hänen pieni tyttänsä vihdoon vaipunut raskaaseen uneen tuskallisen yön perästä, jolloin hän lakkaamatta oli ollut hänen luonaan. Viime päivinä oli tytön rinnassa alkanut korista ja röhähdellä niin merkillisesti ja hänen oli vaikea hengittää. Kaspar pani patjan toisensa jälkeen kipeän selän taakse ja nosti hänen sänkynsä isoon tupaan, joka oli ilmavin — mutta ei sekään auttanut. Hänen huoneeseensa vievä ovi oli avoinna, niin että pieninkin voihkiminen saattoi herättää hänet. Anna, joka nukkui yläkerrassa, oli tarjoutunut vuorotellen nukkumaan alhaalla, jotta Kaspar saisi joskus hiukan yölepoa — mutta siitä hän ei tahtonut kuulla puhuttavankaan.

— Tunti tunnin perästä oli hän astunut vuorenrintettä vuoristolaisen tukevin, varmoin askelin — ja rukous, joka hänen piti lukea, oli tullut niin pitkäksi! Niin pitkäksi se oli tullut kuin matka laaksosta tänne ylös.

Ensiksi vei tie isojen kastanjapuiden alitse, missä kasvoi valkoisia orvokkeja ruohistossa. Hän ei katsonut oikealle eikä vasemmalle — hän kulki niin ajatuksissaan — mutta kukat hän kuitenkin huomasi. Hän oli luvannut tuoda pikku tyttölleen kevätkukkia matkaltaan alppimajalle — sinne hän oli selittänyt matkansa vievän.

Sitten matka johti jäykkien, tummien kuusijonojen läpi — siellä missä vuorenrinne tuli jyrkäksi ja epämukavaksi, missä kalliot joskus pistivät esille uhmailevina, huimaavan jylhinä ja isot, vaaleankeltaiset vuorivuohet pilkottivat tummien puiden lomasta, missä aamutuuli huokui omituisesti, mielteliäästi humisten... Ylös, ylös — tuonne missä matalat katajapensaat vaivoin löysivät jalansijan terävien, kylmien kivien välistä — missä lumi myöhään suli — missä pienet viluiset, kalpeat krookukset seisoivat kuin peljästyneet lapset, gletschereiltä tulevan sinisenkirikkaan jääveden solistessa niiden ympärillä...

Ylös, ylös — vieläkin korkeammalle! Koko ajan olivat hänen ajatuksensa lakkaamatta liikkeellä kooten kaikkea sitä mitä hänen piti sanoa saapuessaan huipulle — tai pikemmin kaivaen sitä esille. Sillä oli kuin hänen olisi täytynyt jatkaa siitä mihin hän illalla jäi, täytyi nyt kaivaa kaivamistaan yhä syvemmälle sielussaan saadakseen rukouksen sieltä esille. Siitä tuli hänen omasta mielestään niin liikuttava, niin sydämeen käypä, että sitä täytyi kuulla.

Täytyi — kunpa ei nyt vain kävisi niinkuin niin usein tapahtui, että mitä mieluummin halusi, sitä ei voinut saada — sillä siinä, ettei sitä saanut, oli korkeampi tarkoitus.

Oi, ei, mikäpä korkeampi tarkoitus saattoi olla siinä, että pikkuisen tytön, joka ei koskaan ollut tuntenut itseänsä oikein iloiseksi, piti kärsiä niin paljon ja sitten kuolla! Ei, mutta että tauti muuttaisi häneen, siinä oli tarkoitusta, ja sitähän hän vain tahtoi pyytää.

Hän nousi nousemistaan — ja hän kaivoi kaivamistaan — löytääkseen paraimmat, vaikuttavimmat sanat.

Hän kaivoi — ei vain sydämensä mustinta multaa, missä hänen elämänsä sitkeät juuret olivat, vaan hän kaivoi sen takana olevaa tyhjää, pimeää kammiota, jossa nimetön tuska piiloitteleikse — sielunsa

siinä syvyydessä, johon ihminen pelkää astua — jossa moni ehkei koskaan ole ollut, ennenkuin kuolema pakoittaa sinne koko hänen olemuksensa — mutta jossa hänen kuitenkin täytyy aloittaa rukouksensa, jos sen mieli ulottua taivaisiin.

"De profundis" — —

"Syvyyksistä huudan minä sinua, Herra" — syvyyksistä, missä kaikki verhot häviävät, joissa kaikki puhuvat samalla tavoin, auttamattomasti samalla tavoin — joissa sielu joko lyyhistyy kokoon, voitettuna, pimeään toivottomuuden masentamana, tai kohoaa, yhtyy huutoon, joka ilmaisee sen sammumatonta tahtoa elää, huutoon: *pelasta kuolemasta!*

* * * * *

Saavuttaessaan aution, kivisen ylämaan, joka kohosi huippujen ikuista lunta kohden — hikisenä ja hengästyneenä tasaisesta vaeltamisestaan huolimatta — huomasi Kaspar alapuolellaan joka taholla olevan sumua, joka ei ollut tiheätä eikä erikoisen näkyvää hänen kulkiessaan sen läpi, mutta joka nyt peitti siellä alhaalla kaiken, mihin hän katsoikin.

Vaivalloisesti hän kulki eteenpäin ja pysähtyi ylimmäiselle vuoriharjanteelle — siihen, missä rinne äkkiyrkkänä painui syvälle laaksoa kohden. Hänen täytyi hetkiseksi sulkea silmänsä — sillä häntä ihan häikäisi. Hohti niin valkoiselta.

Laaksoa ei enää näkynyt — siellä oli vain ikäänkuin leveä, hopeanharmaa joki vuorenhuippujen välissä. Maa oli ihan hävinnyt. Ei ollut juuri minkäänlaista eroa ylhäällä eikä alhaalla — oli yhtä valoisaa, yhtä ilmavaa kummallakin puolen.

Ja joka taholta kohosivat lumihuiput toinen toisensa takana loistavassa valkeudessaan. Mieleen juolahti iso, vanha kuva kirkosta, jossa vapahdetut vanhurskaat oikealta puolelta pitkissä riveissä astuvat valtaistuimen eteen, ja kaikilla on yllään valkeat messukaavut...

Oli kuin täällä olisi kulkenut pyhimys pyhimyksen jälessä pitkissä, valkeissa messukaavuissa. Niin, olisipa voinut melkein ajatella, että jokainen heistä toimitti jumalanpalvelusta oman alttarinsa ääressä, kun taas ihan pienet huiput — sellaiset kuin Lumikellot tuolla, Ortler-vuoristossa — olivat kuoripoikia... he pitivät hiljaista messua täällä ylhäällä.

Hiljaisuus, äänetön hiljaisuus oli ehkä kaikista merkillisintä, kaikkein juhlallisinta! Oli kuin olisi se levinnyt *valosta*, kaikkesta loistosta ja valkeudesta. — Kun hän äsken oli kulkenut vuoren jyrkännettä kohden ja hänen jalkansa oli kolahtanut kiveen, oli hän tahtomattaan pysähtynyt. Oli kuin kolina olisi täällä häirinnyt — kuin olisi se himmentänyt loistavaa valkeutta.

Tuolla alhaalla — kaukana, kaukana hohtavien sumujen alla — oli maailma. Siellä he ryömivät ja kömpivät, riitelivät ja melusivat keskenään, valittivat — ja syyttivät meidän Herraamme. Se oli kummallista täältä ylhäältä katsoen.

Täällä oli kaikki vaipunut rauhaan — ikäänkuin tahtoisi kaikki meille muistuttaa, ettei koskaan ole mitään sanottavaa.

Täällä ylhäällä missä maailmaa ei ollut, missä hän oli ihan yksinään suuressa, hiljaisessa messussa — täällä hänen nyt piti rukoilla oikea rukouksensa... rukous, joka oli niin pakoittava, koska hän pani siihen sydämensä tuskan, rukous, jota *täytyi* kuulla, koska hän siinä antoi elämänsä... rukous, joka oli niin pitkä kuin laaksosta tänne ylös... niin pitkä kuin ihmissydämen pimeästä syvyydestä ylös valoon asti...

Hän paljasti päänsä — tuuli siveli viileästi ja viihdyttävästi hänen kuumaa, hikistä otsaansa — hän teki kasvoillensa ja rinnallensa ristinmerkin ja risti kätensä.

Kauan seisoi hän äänetönnä ja liikkumatonna. Sitten avautui hänen suunsa ihan hitaasti. Ja hän sanoi:

"Jumala..."

Taas hän seisoi äänetönnä ja liikkumattomana — kasvoista kasvoihin valon kanssa, joka oli hiljaisuutta, hiljaisuuden kanssa, joka oli valo — —

Kaikki hänen monet sanansa olivat äkkiä hävinneet hänen mielestään. Mutta hän pani koko sydämensä tuohon ainoaan.

Ja sitten hän kulki taas alas.

* * * * *

Kasparin saapuessa kotiin iltapäivällä seisoi Anna ovella odotellen häntä.

"Jumalan pyhä äiti!" sanoi hän, "luulin jo hänen kuolevan käsiini. Koko aamun hän on ollut hyvin huonona. Ja koko ajan hän kyseli eikö isä jo pian tule? Ja sitten hän äkkiä katsoo tarkasti minuun ja sanoo: voitko rukoilla kuolinrukousta? sanoo hän. Minusta tuntui kuin polveni eivät olisi minua kannattaneet! Mutta puolenpäivän aikaan oli kuin tauti olisi helpottanut ja lieventynyt niin merkittävästi — ihan yht'äkkiä. Ja sen perästä hän on nukkunut."

Kaspar nyökkäsi — juuri puolenpäivän aikaan — niin!

"Lähetin Bernhardiin lääkäriä hakemaan, niinkuin olit sanonut. Hän tulikin, katseli häntä ja sanoi, että antaisimme vain hänen maata. No, sen nyt olisin toki itsekkin ymmärtänyt! Ja pappikin oli täällä — ja rukoili niin paljon. Silloin juuri hänessä tauti keventyi." —

Kaspar istui liikkumattomana sängyn vieressä iltapäivän viimeisen valon langetessa kapeille, vahankalpeille kasvoille ja sinisille huulille, joitten välistä kähisevä hengitys huohottaen kulki.

Hän istui liikkumattomana hämärän hiipiessä huoneeseen — vitkallisesti ja ikäänkuin murheellisena... liikkumattomana, kunnes ikkunarudusta näkyville iltataivaan neliskulmaisille läikille syttyi pieniä, tuikkivia tähtiä...

Lakkaamatta, lakkaamatta korisi sairaan laiha rinta — kaikki se tahmea lima, jota hän ei jaksanut yskiä pois — ja joka nyt kasautui yhä enemmän ja enemmän yhteen...

Nukkuiko hän? — Saattoiko hän herätä uudelleen raskaasta horroksestaan? Eikö olisi paljon parempi, ettei koskaan enää näkisi hänen aukaisevan silmiään — eikä kuulisi hänen pyytävän kuolinrukousta...

Alinomaa vaipui Kasparin pää rinnalle hänen siinä istuessaan — ja nykäisten hän taas nosti sen pystyyn... Hän ei ollut paljon ollut vuoteessa edellisenä yönä, ja sitten tuo pitkä matka vuorille...

Hänen päänsä oli niin sekava. Hetkittäin oli hän vielä tuolla ylhäällä... Hänen silmissään kimalteli valkeus — Maailma oli poissa... Kaukaa, kaukaa alhaalta kuului ainoastaan yksi ääni — ei riitaa eikä taistelua eikä huutoja, vaan korinaa ja voihtinaa pienen tytön rinnasta! Se oli kuin kuolinrukous! Ja oli hyvä, oli hyvä tietää, että se kuului sinne ylös asti — valoon ja äänettömyyteen...

— "Etkö tahdo käydä vähäsen levolle, Kaspar, minähän voin jäädä tänne alas. Kello käy nyt kymmentä."

Anna oli syyttänyt makuuhuoneensa pienen lampun ja asettanut kynttilän pesuvatiin tuvassa, jossa se oli palanut edellisinä öinäkin.

Kaspar pudisti päätään hänen tarjoukselleen.

"Enkö sitten jää tänne luoksesi! Kyllä, kyllä — sinähän voit myöskin kutsua minut — jos... Mutta ehkei se olekaan niin lähellä! Hän nukkuu jokseenkin rauhallisesti." — —

— Kaspar oli pistäytynyt hetkiseksi ulos sulkeakseen ulko-oven ja antaakseen jonkun käskyn Bernhardille. Saapuessaan sisään kuuli hän tytön äänen. Hän pyysi vähän juotavaa.

Oi, hän saattoi tuskin niellä... Kunpa hän ei koskaan enää tahtoisi koettaa juoda! Se oli niin kauheata.

Ja miten hänen silmänsä katsoivat häneen! "Olen niin väsynyt." — Ääni oli hyvin epäselvä, mutta hän ymmärsi kuitenkin heti.

"Nyt pitääkin isän tytön nukkua — aina aamuun asti! Sitten katselemme kaikkia niitä kauniita kukkia, joita isä on tuonut vuorilta."

"En voi — en saa rauhaa." Ei — hänellä ei ollut rauhaa. Rinnassa repi ja raastoi, hän ei voinut enää yskiäkään, ainoastaan köhiä, ja se ei saanut poistumaan...

Pää liikkui lakkaamatta tyynyllä. Sitten aukenivat silmät kokonaan. Tuskat saapuivat.

"Täällä ei ole yhtään ilmaa!"

"Ei, sitä ei täällä olekaan! Meidän täytyy kai aukaista ikkuna."

Viileä yöilma levisi huoneeseen. Eikö se yhtään auttanut? Hän näki, miten lapsi koetti tuntea sitä pienine avoimine sieraimineen.

"Minä en voi — en voi hengittää!"

"Ei, niin on aina kun on pitköllään."

Hän pani tyynyt pystyyn selän taakse.

Tyttö makasi korkeata pääanalusta vasten haukkoen ilmaa — ja valittaen:
"Mitä minä teen? Voi, mitä minä teen?"

"Nousemme ylös, sen teemme! Isä kantaa omaa tyttöään. Se helpottaa!"

Varovasti hän pisti kätensä selkää lähinnä olevan tyynyn taa, kietoi paksun peitteen huolellisesti hänen ympärilleen ja nosti hänet syliinsä.

Ensin hän valitti. "Ei — ei, koskee — minua pyörryttää" — mutta sitten hän vaipui kokoon hänen sylissään ja antoi kantaa itseään edestakaisin tuvassa. Hän vaipui siitä taas puoleksi horrokseen — ja liikunta tuotti lievitystä isän omalle polttavalle tuskalle.

Ääni kuului taas: "Miksei täällä ole yhtään ilmaa? En voi tätä kestää!"

"Se on tällaista siksi, että olemme alhaalla laaksossa. Täällä on niin painostavaa! Voi, tulisimmepa sinne ylös missä isä tänään on ollut. Siellä on niin helppo hengittää. Se käy niin kevyesti siellä."

"Oi — menkäämme sinne!" Tahtomattaan kävivät isän askeleet pitemmiksi. "Emme nyt yhtäkkiä voi päästä sinne ylös! Matka on pitkä. — — Ensiksi täytyy meidän kulkea hyvän matkaa niittyjen poikki saapuaksemme vuoren juurelle."

"Niin — niin..."

Hän piti pääanalusta kädellään korkealla; tytön pää lepäsi hänen olkapäällään. Kuolema rinnassa raastoi raastamistaan, niin lähellä hänen omaa sydäntään.

"Mutta kun olemme sinne saapuneet — niin lähdemme heti kulkemaan ylöspäin polkua kastanjapuiden alla. Siellä voimme poimia pieniä orvokkeja ruohikosta — niitä valkoisia, joista eniten pidämme — jos maltamme sen verran viipyä... Ei — ei, ei se kannatakaan, se vain meitä hidastuttaa!... Me hengästymme jo aikalailla täälläkin — se muuttuu mielestämme melkein pahemmaksi kuin mitä se on ollut, sillä me nousemme nyt vuorta ylös. Mutta sitten perillä!..."

Edestakaisin hän kulki lattialla vuoristolaisen varmoin, tukevin askelin, jotka eivät hiljentyneet, eivät pysähtyneet — sillä oli niin kiire! — —

Hän muisti hyvin, että hän oli tuvassa. Tuolla seisoi sänky — ja pesuvadissa seisova kynttilä hiukan valaisi... Mutta kuitenkin hänestä tuntui kuin olisi hän matkalla — kuin olisi hänen pitänyt rientää.

Rinnassa sorisi, vaikeroi, ähki...

"En voi hengittää — mikä siinä on! Täällä on pimeätä! Missä me olemme?"

"Olemme nyt saapuneet kuusimetsään. Suhisee ja vinkuu ja voihekii — se on tuuli tuolla ylhäällä, sen kyllä kuulet! Täällä on niin pimeätä — niin pimeätä ja niin jyrkkää! Se koskee rintaan. Emme kohta enää jaksu — mutta kyllä me sentään tästä pääsemme! Meillä ei ole enää pitkälti jällellä!"

Edestakaisin lattialla hän kulkee varmoin, vakavin askelin, jotka voittavat kaikki esteet eivätkä tiedä mitä väistyminen on. Hän kulkee aamuista taivaltaan uudelleen. Siksi hän niin tarkoin pani tien mieleensä, jotta hän voisi kantaa hänet sinne ylös.

Rinnassa voihekii ja sorisi. "Oi, oi, emmekö jo saavu sinne?"...

"Kyllä — kyllä, nyt ei täällä ole enää puita, niin että olemme jo korkealla! Ja täällähän on lunta; — ihan se meitä värisyttää... Mutta tie on vielä jyrkkä. Tämäpä on pahin osa — kaikkein pahin osa kaikesta. Se ihan salpaa meiltä hengityksen... Mutta nyt olemmekin heti perillä — olemme ihan kohta perillä."

"Meidän Herramme — onko hän siellä ylhäällä?"

"On, hän on siellä — ja sitten pyhimykset. Siellä on niin hienoa — heillä on kaikilla yllään valkoiset kaavut — ja kynttilät kädessä... Loistaa niin kirkkaasti, että ihan häikäisee! Ja siellä on niin hiljaista? He eivät melua niinkuin lapset täällä alhaalla — niin että sitä voi pelästyä. Nyt olemme siellä — tuokiassa, tuokiassa!"

Edestakaisin lattialla hän yhä kulkee — hiki valuu hänen koko ruumiistaan — pysähtymättömin askelin, joita sydämen lyönnit kiihoittavat eteenpäin, jotka pakoittautuvat kaikkien vastusten yli — kunnes saavuttavat päämääränsä. Hän ei saa hellittää — hänen täytyy kantaa pieni tyttänsä ihan ylös Herran luo. Hän on sen sanonut ja hänen täytyy pysyä sanassaan, vaikka menisi henki.

Silloin — yhtäkkiä — hiljaisuus...

Tytön pää on hervautunut taaksepäin hänen hartioitaan vasten — siniset silmäluomet ovat puoleksi kiinni... Sieraimet väräjävät, rinta nousee ja laskee vielä — mutta kauhea korina ja voihkiminen ovat lakanneet.

Saapuvat uudelleen — — pari lyhyttä, läähättävää vetäisyä... ja vaikenevat taas.

Kaspar lankeaa lattialle polvilleen saadakseen parempaa tukea, nostaa hänen päänsä käsivarrelleen — ja tekee ristinmerkin hänen rinnalleen ja kasvoilleen — —

Silloin aukeavat hänen silmänsä kokonaan... jäykkinä, kirkkaina, *näkevinä*... huulet puoleksi erkanevat...

"Jumala" — —

Kaspar sulkee silmänsä... Loistaa, liekehtii... Maailma on hävinnyt. Valkoisissa messukaavuissaan astuvat he esille, toinen toisensa perästä — pitkinä, loistavina saattueina...

Silloin hän tietää, että hän on saapunut perille. Että hän on kantanut pienen tyttänsä ylös asti... katsomaan kasvoista kasvoihin hiljaisuutta, joka on valoa — valoa, joka on hiljaisuutta.

* * * * *

Kaspar Zinglerin pikku tyttö oli kuollut ja haudattu.

Kaikki kortschilaiset sanoivat, että oli hyvä kun hän pääsi vaivoistaan — ja Kaspar vapautui taakastaan. Sillä taakka hän oli, pikku raukka, vaikkakin isä oli niin kiintynyt häneen.

Melkein kaikki olivat olleet häntä katsomassa — perästäpäin. Hän lepäsi niin kauniina. Itse oli Kaspar asettanut hänet arkkuun — kukaan muuhan ei saanut häneen koskea — ja siroitellut paljon pieniä vuoristokukkia hänen ympärilleen, ja myöskin ruukuista kaikki punaiset geraniumit ja verenpisarat akkunalta. Hän lepäsi kauniina, vaaleat hiukset kuihtuneita kasvoja kehystäen ja näytti siltä kuin aikoi hän hymyillä.

Kauniit hautajaiset hän sai — ja aikaa myöten sai hän myöskin kauneimman haudan Schlandersin kirkkomaalla — kun Kaspar sitä hoiti ja piti siistinä.

Niinpä oli kaikki ohitse — ja elämä Kortschissa kulki entistä latuaan. Mutta Anna oli ruvennut olemaan huolissaan Kasparin puolesta.

Kunhan ei vain hänkin kuolisi, ajatteli hän. Olisipa kummallista jäädä niin yksinään! — Kasparissa *oli* jotain huolestuttavaa. Hän tuskin yhtään puhui. No, se ei kuulunutkaan hänen tapoihinsa, ja pääsihän siten kuulemasta hänen valituksiaan! Mutta hän mietti jotain. Sitä hän ei koskaan ennen ollut tehnyt — hän saisi sentään mieluummin puhua! Muuten voi siitä ihan tulla sairaaksi.

Hän ei ollut ihmisarka. Oikeastaan hän oli muuttunut sellaiseksi, että hänen kanssaan tuli hyvin toimeen, sanoivat muut. Jos joku sairastui tai jos jollekin sattui vahinkoja, auttoi hän mielellään. Ja lapsien päitä hän silitti kulkiessaan ohitse, nosti heitä pystyyn kun he lankesivat ja oli hyvä heille.

Moni vaimo sai kyöneleet silmiinsä nähdessään hänet kaukana tiellä. Voi, pyhä Maria — katsohan miten hän on oppinut olemaan pienten äitinä omaa sairas raukkaansa hoitaessaan!

Mutta hän ei koskaan ollut iloinen, sen huomasi selvästi. Ja kun hän kulki omissa ajatuksissaan, vaipui hänen päänsä aina raskaana ja painavana alas, ikäänkuin hän kantaisi taakkaa, joka oli ja pysyi hänelle liian raskaana. —

Kuukauden kuluttua tyttänsä kuolemasta saapui hän eräänä päivänä kyläpapin luokse.

"En voi sitä kestää", sanoi hän istuttuaan hetkisen äänetönnä vastapäätä vanhaa, lempeätä pappia.

"Mikä sinun sitten on, Kaspar?" kysyi tämä. "Etkö voi suoda pienelle tytöllesi sitä valoa ja rauhaa, jota hän nyt nauttii?"

Oli melkein kuin Kaspar olisi koettanut hymyillä.

Hänkö ei sitä soisi!

Hetken kuluttua alotti hän taas. "Ei se ole sitä, että minun täytyy elää ilman häntä. Se voi olla kylläkin oikein — siihen nähden miten minä vastaanotin hänet. Ei se ole sitäkään, että minun nyt vain pitää häntä kaivata — sillä olen oppinut, ettei meidän koskaan tule vaatia mitään! Mutta se, että *hänen* piti

kärsiä niin paljon! Hän ei koskaan ole tuottanut minulle muuta kuin iloa — mutta itse hänen piti vain kärsiä ja kärsiä"...

"Ei, Kaspar, saat uskoa että hänen piti tehdä jotain muutakin. Mutta se ehkä oli saavutettavissa vain kärsimysten kautta."

"En voi siihen tyytyä", sanoi Kaspar. "Sillä en voi sitä ymmärtää."

"Jospa voisimme *ymmärtää*, niin ei olisi niin vaikeata uskoa. Silloin ei koettelemus olisi mikään koettelemus. Ehkei sinun *pidä* ymmärtää sitä, Kaspar, ennenkuin kaikki kirkastuu. Ja muista hänen kärsimyksiensä *syitä*. Siitä et voi kokonaan panna edesvastuuta meidän Herrallemme. Mutta, tiedätkö — minusta tuntuu kuin voisin tässä niin selvästi huomata, miten pahasta koitui hyvää. Sanonko sinulle, mitä luulen?"

Pappi tarttui isoon kirjaan, joka oli hänen pöydällään. "Tässä kirjassa on kirjoitettu meistä, Kaspar Zingler", sanoi hän, "sinusta ja minusta — vuosituhansia ennen meidän syntymäämme."

Hän asetti silmälasit nenälleen ja käänsi lehtiä. "Kuule nyt mitä tässä lue: 'Näin sanoo Jehova, Herra' — Herra itse sanoo tämän pyhän profeettansa kautta. 'Tahdon ottaa pois *kivisydämen* teidän rinnoistanne' — — Muistatko että sanoit kortschilaisilla olevan kivikovat sydämet? Mutta" —

Kaspar katsahti ylös. "Kyllä", sanoi hän, "mutta nyt tiedänkin, *kenellä* oli kivisydän."

"Vai olet sen siis huomannut! Sen huomion teemme kaikki. Mitä aikaisemmin, sitä parempi! Mutta tiedätkö minkälaista on, kun ihmisellä on kivinen sydän? Silloin elää kuolema rinnassaan."

Kaspar kätkähti. Kuolemako rinnassa!

"Ja Herra tahtoo poistaa kuoleman rinnastamme — sillä hän rakastaa meitä! Kuulehan nyt: 'Tahdon ottaa pois kivisydämen rinnoistanne — ja antaa teille sydämen lihasta.' Tämä on ensin kirjoitettu koko maailmasta — sitten sinusta ja minusta. Koko maailma pii kuolemaisillaan, sillä ihmisten sydämet olivat pahat. Sitten tuli yksi — jonka rinnassa oli koko maailman sydän. Hän antautui kivisydämien murskattavaksi" —

Kaspar nyökäytti päätään. Niin, Calvarienbergillä, tuolla alhaalla — neljällätoista kärsimysasemalla!

"Maailman elämän takia — antaaksensa maailmalle sydämensä. — — Nyt voimme saada 'sydämen hänen jumalallisen sydämensä mukaan', elävän, hyvän, jos vain tahdomme ottaa sen vastaan. Mutta on vaikeata saada meitä se tekemään. Herran täytyy käyttää monta tietä ja monta keinoa. — Tiedätkö, ketä luulen hänen käyttäneen antaakseen sinulle sydämen?"

Kaspar sulki silmänsä. Pienet, vilkkaat, värittömät sormet, jotka aina olivat kylmät ja joissa oli pyöreät, sinistävät kynnet — ja jotka osasivat tehdä hienoimpia töitä. — Hänestä tuntui kuin olisivat ne liikkuneet hänen rintansa lähellä...

"Luulen nyt, Kaspar, että hänen täytyi kärsiä niin paljon saadakseen muutoksia sinussa aikaan, saadakseen kivisydämen pois kiskotuksi ja elävän sydämen sijaan. Jos hän olisi ollut tavallinen lapsi, terve ja iloinen, niin olisit sinä kai ollut hänelle sellainen kuin ylipäänsä olit kaikille muille kotonasi. Sinä avasit sydämesi hänelle siksi, että sinun kävi häntä sääli ja siksi että kaikki mielestäsi oli sinun syytäsi. Hänen kärsimyksensä — ne kolkuttivat kolkuttamistaan sinussa yöt ja päivät, kunnes et enää voinut vastustaa. Etkö luule niin olleen?"

"Kyllä voi niin olla, kuin pastori selittää. Eihän meikäläinen ole niin oppinut! Mutta — sitä on kuitenkin vaikeata ajatella. *Minun tähtenihän* hän silloin sai kärsiä ja yhäti kärsiä niin paljon."

Vanha, lempeä pappi istui katsellen eteensä. Kaspar huomasi, että hänen katseensa oli kauas tähdättynä. Kauas omaan elämäänsä se ehkä katsoi... hyvään paikkaan, paikkaan, josta aurinko valaisi, hän varmaan katsoi — sillä hänen katseensa kävi niin valoisaksi ja kirkkaaksi... se muuttui kokonaan hymyksi.

Sitten hän sanoi: "Kaspar Zingler, jos jonakin päivänä saa tietää, että täytyy kärsiä — kaikkea sitä mitä ei itse ymmärrä ja missä ei huomaa tarkoitusta — että tulee itse uhratuksi, jotta toinen ihminen vapautuisi kivisydämestään ja saisi elävän sydämen rintaansa, tiedätkö mitä silloin tekee? Silloin ajattelee kaikkia kärsimyksiään — eikä voi koskaan kylliksi siunata niitä, kiittää niistä..."

Hän istui vielä hetkisen katsoen kauas omaan menneeseen elämäänsä. Sitten hän kääntyi Kasparin puoleen ja lisäsi:

"Jos eräs nyt sanoo pienelle tytöllesi: kaikki se, mitä sinun täytyi kärsiä, kaikki se, mikä oli niin

tuskallista, teki isällesi hyvää, sillä se teki hänet *hyväksi* — etkö silloin luule, että hän siitä ilostuu? Etkä sinä kai tahtoisit riistää häneltä hituistakaan hänen iloaan?"

Ei, sitä ei Kaspar Zingler tahtonut. Eipä hänellä sitten enää ollutkaan mitään sanottavaa! Vaikkakaan — sen hän tunsi itsessään — hyväksi häntä ei voinut sanoa...

Goldrainin Kathi.

Kun puhuttiin Goldrainin pyhästä Joosepista, tarkoitettiin tietysti hänen kuvaansa kirkossa — sivualltarin yläpuolella, jolla oli iso kultainen sädekehä pään ympärillä, lilja toisessa kädessä ja toisen käden kolme pitkää, valkoista sormea siunaten ojennettuina katsojaa kohti.

Mutta ei ollut ketään, joka ei samalla ajatellut pappia. Ei kirkkoherraa, lihavaa Andreas Beizingeriä, jolla oli punaisenturpeat kasvot ja nuuskasta tummenneet sieraimet, vaan apulaispappia, nuorta Joseph Wellner-herraa.

Ensimmäisenä päivänä kylään tultuaan oli hän mennyt vanhan puolihullun Linan mökin ohitse ja oli paljastanut päänsä, sillä siinä oli vieressä tieristi. Ja vanhus, joka istui päätään ravistellen ja mumisten akkunan ääressä, oli huutanut: "Voi, voi — tuosta kulki ohitse pyhä Jooseppi, välkkyvine, sädehtivine, kirkkaine silmineen ja valkoisine sormineen!"

Muitten mielestä vanhus oli lausunut merkillisiä sanoja ja kaikki väittivät, että hekin olivat heti huomanneet kuinka uusi pappi oli yleensä pyhimyksen näköinen ja — nuoruudestaan huolimatta — etenkin pyhän Joosepin näköinen, hienopiirteisine, kalpeine kasvoineen, loistavine sinisine silmineen ja hiuksineen, jotka olivat niin vaaleat, että niissä oli enemmän loistoa kuin väriä.

Aikojen vierieessä, päivä päivältä hänen puhtaan elämänsä loistaessa heille, yhdistyi hänen olemuksensa heidän mielissään yhä enemmän suureen, puhtaaseen pyhimykseen, lempeään ja siveään Jooseppiin — josta lapset lukevat — häneen, jonka hänen pahat veljensä möivät.

Nuori pappi oli niin innokas toimessaan, että oli kuin olisi hän etsimällä etsinyt kaikkia rasiuksia — niin henkisiä kuin ruumiillisia. Tuskin hän malttoi syödä ja nukkua — sanoi Marianna — vanha taloudenhoitajatar, joka oli ollut hänen imettäjänsä ja tahtoi seurata häntä kuolemaan saakka.

Pitäjän tiet olivat pitkät ja jyrkät, mutta pian ei ollut pientä mökkiäkään — vaikkapa se olisi piiloutunut kuinkakin syvälle rotkoon tai kiivennyt kuinkakin korkealle ikuista lunta kohti — missä hänen lempeä tervehdyksensä ei olisi kuulunut.

Kaikki ajattelivat niitä sanoja, jotka dekaani oli lausunut hänen vihkiäisissään. Hän oli kuvaillut *katolisen papin sydäntä* — jonka rakkauden täytyy olla niin vahva ja rikas, että sitä riittää koko sille suurelle perheelle, joka on hänen seurakuntansa: "Papilla tulee olla suuri sydän, joka voi olla kaikkena kaikille — äidinsydämenä pienokaisille, sairaille, avuttomille, lapsensydämenä vanhoille, yksinäisille ja ilottomille, veljen- ja sisarensydämenä niille, jotka elämän taistelussa tarvitsevat neuvoja ja tukea. Hänen täytyy uhrata sydämensä *omat* vaatimukset ja ilot voidakseen antaa sen lämpimänä ja osaaottavana kaikille muille."

He tunsivat että niin oli. Hän kohteli heitä kaikkia uhrautuvan sydämensä lämmöllä, joka sydän vain ajatteli toisten iloja ja murheita.

Sellaiseen kohteluun ei kirkkoherra ollut heitä totuttanut. Hän istui yhtä mielellään postitalon viinituvassa lyöden korttia postimestarin ja lääkärin seurassa, kuin kiipeili vuohipolkuja, käydäkseen seurakuntalaistensa luona. Hän ylisti myöskin vanhoja hyviä aikoja, jolloin saarnattiin vain silloin tällöin, milloin sattui; joka-sunnuntaiseen puolipäivämessuun kuuluva saarna oli hänen mielestään liiallinen ja rasittava. Siksipä apulaispappi saikin nousta useimpina kertoina vuodessa korkeaan, puuleikkauksin koristettuun saarnastuoliin.

Andreas Beizingerin pääsääntönä oli aina olla malttavainen. Hän sanoi usein nuorelle virkaveljelleen: "Jos olisin alottanut niinkuin te, Wellner, niin en olisi nyt tässä pyhässä ammatissa, vaan minut olisi viety kirkkomaahan monta vuotta sitten ja siitä ei olisi ollut kenellekään hyötyä! Meidän ei pidä kaikkien pyrkiä pyhimyksiksi. Kun pysyttelee maan tasalla, niin ei voi pudota kovin korkealta! Ja jossain kohdin meidän toki tulee antaa pyhimysten olla meitä edellä."

Kunnon mies ja hyväätarhoittava oli Andreas Beizinger-herra; siinä suhteessa ei kukaan voinut häntä moittia, ja aina hänellä oli pilapuhe varalla kun hänet tapasi. Mutta hengenmiehissäkkin on eroa — se saatiin huomata nyt.

Kaikki pitäjäläiset iloitsivat uuden papin tulosta — mutta tuskin kukaan enemmän kuin Kassian Gamper. "Hän tulee miuille juuri parahiksi", sanoi hän. "Jos joku voi vaikuttaa Kathiin, niin hän sen voi."

Kassian Gamper oli arvossapidetty, rikas ja hyvin ankara mies, jonka tahto ei ollut tottunut vastarintaan. Varttuneella iällään oli hän nainut hyvin nuoren naisen, kauniin Aloisia Jandlin, joka eli hiljaisena ja alistavana hänen rinnallaan kymmenisen vuotta — ja joka sillä ajalla usein sai käyttää sitä elämänviisautta, jonka hänen äitinsä oli hänelle opettanut: "Jos saat lapsia, Loisia, vaikka kuinkakin monta — ota ne kuin Herran kädestä! Muuten et voi kestää kaikkea mitä pitää kärsiä! Miehiä ei siinä suhteessa saa järkiinsä — mutta he eivät kärsikään niinkuin me."

Aloisia Jandl synnytti ankaralle kotityrannilleen kahdeksan lasta noina kymmenenä vuonna — ja hyvä oli hänelle, että hän saattoi ottaa ne kaikki kuin Herran kädestä, sillä hän kärsi paljon jokaisesta lapsivuoteesta. Hänen raitis terveytensä murtui kokonaan. Oli niitä, jotka tuumivat, että hänen oli helpointa ottaa taivaan lahjana viimeinen pienokainen, sillä se lapsi tuli päästämään hänet "vaivastaan, joka oli ylen raskaaksi tullut." —

Viisi lapsista oli kuollut pieninä — ainoastaan kolme tyttöä, jotka nyt olivat täyskasvuiset, oli jäänyt leskelle.

Molemmat vanhemmat olivat hiljaisia ja alistuvia, niinkuin äitikin oli ollut ja antoivat naittaa itsensä miehille, jotka isä oli valinnut. He vaihtoivat isän ikeen aviopuolison ikeeseen vastaanvättämättä — eihän vastustaminen kuitenkaan olisi auttanut.

Mutta nyt oli Kathin vuoro — hän oli nuorin, se lapsi, jonka syntymä oli ollut syynä äidin kuolemaan — ja silloin tapahtui mitä käsittämättömintä: nimittäin, että Kassian Gamper puski leveän häränoitsansa urheaa ja itsepintaista vastusta vastaan.

Kathi oli hänen lempilapsensa ja kaunis kuin hänen äitinsäkin oli ollut, silloin kun Kassian häntä kosi. Hän kyllä tiesi keneltä hän oli saanut pitkät, punaruskeat palmikkonsa, joista auringonpaisteessa voi säihkyä kuin kultasäkeniä, hoikan, solakan vartalonsa ja sametinpehmeät silmänsä. Mutta mistä hän oli saanut taipumattoman tahtonsa, sitä ei kukaan voinut ymmärtää!

Kassianin mieleen ei juolahtanutkaan hakea sitä omasta povestaan. Ja se esiintyikin tyttäressä toisen muotoisena. Kassianissa ilmeni luja tahto ankarana, itseensä sulkeutuneena, uhmaavana käytöksenä — kun taas tytön olento oli vapaa, iloinen ja huoleton.

Mutta omalla tavallaan oli hän yhtä omavaltainen kuin isänsäkin. Ja kun vanha Perkmann Laasista kosi häntä, antoi hän muutta mutkitta kiellon, huolimatta isänsä myöntämisestä.

Naimiskauppa vanhan Perkmannin kanssa — joka tuskin oli viisissäkymmenissä — oli erittäin hyvä, niin että oli kovin harmillista, ettei hän ollut kosinut jompaakumpea toisista, jotka ilman muuta olisivat hänet ottaneet. Mutta on mahdollista, että vanha Perkmann oli älykkäämpi kuin minä häntä pidettiin. Varmaa on, ettei hän osoittanut kosimisen oireitakaan ennenkuin Kathin vuoro tuli joutua miehelään.

Kassian Gamper sanoi uppiniskaiselle tyttärelleen, ettei voi tulla kysymyksenkään sallia sellaisen vävyajan juosta tiehensä. Ei — sanoi hän — sitä eivät hänen kankeat jalkansaakaan sallineet. Mutta tyttöä saattoi juosta — häntä itseänsä ja hänen kosintaansa pakoon. Niin hän aikoikin tehdä!

Kassian sai ensi kerran tuntea miltä tuntui olla voimattomana ankaruudestaan huolimatta. Sillä miten hän oli saava Kathin suostumaan?

Kiskoa hänet alttarin eteen ja vastata "tahdon" hänen puolestaan — ei käynyt päinsä. Lyödä häntä — sen hän ehkä olisi mielellään tehnyt, mutta Perkmann ei sellaisesta tahtonut kuullakaan.

"Hyvällä hänen pitää tulla", sanoi hän, "muuten ei siitä koidu hyvää."

Mutta sovinnolla yrittäminen silloin kun saattoi käyttää valtaansa, ei voinut *juolahtaa* Kassianille mieleenkään. Hän oli kyllä saava hänet myöntymään, ajatteli hän. Ja niin hän käski, uhkasi, ei puhunut hänelle sanaakaan moneen päivään ja teki elämän kotona niin epämieluiseksi kuin mahdollista. Mutta tyttö ei alistunut. Ei siksi, että hän olisi mieluummin nainut jonkun toisen kuin Perkmannin, vaan siksi että hän Perkmannia ei tahtonut.

— Juuri niihin aikoihin tuli uusi pappi kylään, ja kohta hänet nähdessään juolahti salaman tavoin Kassian Gamperin mieleen, että pappi oli se auttaja, jonka pyhä Jooseppi oli hänen luokseen lähettänyt saattaakseen isällisen arvoallan kunniaansa.

Hän odotti kärsimättömästi, että hurskas mies kävisi hänen luonaan, mutta pappi kävi ensiksi sairaitten, köyhien ja kurjien luona. Kassian harmitteli jonkun aikaa sitä, miten paljon hyvää pappi sai

aikaan muissa kodeissa. Sitten hän teki äkkipäätöksen ja meni itse papin luokse.

Hän kertoi, että hänellä, häpeä kyllä, oli kotonaan uppiniskainen ja tottelematon tyttölapsi, joka ajoi pois luotaan oman onnensa ja tahtoi saattaa isänsä harmaat hapsset murheella hautaan. Eikö pastori tahtoisi tulla heillä käymään saattaakseen tytön järkiinsä? Nuori pappi näytti vähän epäröivältä — ikäänkuin häntä olisi enemmän miellyttänyt toisenlainen pyyntö, mutta lupasi kuitenkin tulla seuraavana päivänä.

Kiitoksia vain, sanoi Kathi tädilleen, hän ei tahtonut että vieläkin yksi tulisi toitottamaan hänelle korvat täyteen vanhaa Perkmannia. Ja kun pappi seuraavana päivänä saapui, oli hän pujahtanut tiehensä.

Mutta eräänä kauniina päivänä maaliskuun lopulla auringonlaskun aikaan Kathin seisoessa pöydän luona talon edustalla ja lauleskellen kiillotellessa kupariastioita kulki pappi ohitse ja pysähtyi.

Mailleen menevän auringon säteet lankesivat punaisille kupariastioille heijastuen niistä liekkeinä tytön kaulalle ja poskille. Hänen sametinpehmeissä silmissäänkin loisti tuo heijastus, ja ruskeat hiukset säkenöivät hänen otsansa ympärillä.

Punaisen ilta-auringon loisteessa katsahti pappi häneen ja kysyi:
"Oletteko Kathi?"

Ja punaisen ilta-auringon loisteessa nosti tyttö silmänsä häneen, näki hänen kalpeiden kasvojensa kuvastuvan loistavaa kultataustaa vasten — ja vastasi: "Olen."

"Hyvää iltaa", sanoi pappi.

Kathi jätti kupariastiat — mutta niiden hehku jäi hänen kasvoilleen ja kaulalleen hänen mennessään papin luo ja kumartuessaan suutelemaan hänen kättään.

Mutta ennenkuin hänen raitis suunsa kosketteli hänen kapeita sormiaan, veti pappi kätensä pois. Sitten hän istuutui talon edustalla, ison kastanjapuun alla olevalle penkille ja alkoi puhella hänen kanssansa.

Kotiin saapuessuan Kassian Gamper ilostui suuresti nähdessään papin luonansa ja huomattessaan Kathin seisovan hänen edessään alasluoduin silmin ja hyvin nöyränä — niinkuin sopii nuoren tytön. Poissa olivat nyt uhmaavat pään liikkeet, joita viime aikoina oli saatu nähdä.

Isän saapuessa niijasi tyttö papille ja hävisi taloon.

Nuori pappi nousi lähteäkseen. "Kassian Gamper", sanoi hän levollisella, hiukan vitkastelevalla tavallaan — "olen nyt puhunut pari sanaa tyttärenne kanssa. Luulen, että teidän tulisi — jättää hänet joksikin aikaa rauhaan."

"Pitäisikö minun sallia hänen jatkaa vastustustaan? Ei, siitä ei tule mitään!"

"Ei, ei, teidän tulee tietysti pysyä siinä minkä luulette olevan hänen parhaakseen. Hän kyllä tottelee lopuksi. Minäkin olen kehoittava häntä siihen. Mutta älkää puhuko asiasta — toistaiseksi. Älkääkä olko hänelle kova. Yksi auringonsäde voi tehdä enemmän kuin kymmenen raekuuroa."

Pappi oli hyvin nuoren ja hennon näköinen puhuessaan järeätekoiselle harmaahiuksiselle miehelle. Hän tunsu sen itsekin ja se teki hänet hieman epävarmaksi.

Kassian ajatteli että olisi voinut olla hakematta pappia, sillä hänen neuvonsahan eivät olleet minkään arvoiset. Hän itse tiesi paremmin miten naisväkeä oli kohdeltava.

Mutta hänen tullessaan tupaan kävi Kahti äkkiä hänen kaulaansa ja suuteli häntä, ja olihan silloin ihan luonnollista, että hän silitteli hänen ruskeita palmikoitaan — jotka tietysti olivat irtaantuneet ja valahtaneet selälle hänen puhdistuessaan kupariastioita. Ne eivät sitten koskaan voineet pysyä paikoillaan! Ne olivat niin painavat! Hän punnitsi niitä kädessään, niinkuin hänen tapansa oli joka kerta kun hän tunsu itsensä tästä tukasta ylpeäksi, ja tyttö kysyi, niinkuin hänen tapansa oli, hymyilevin silmin: "Tahdotko myydä ne?"

Hän vastasi tapansa mukaan: "Kyllä — sillä sinä olet pannut niihin kultaa. Oikein näkee kuinka se kimmeltää auringonvalossa."

Ja tyttö sanoi: "Minähän olenkin Goldrainin Kathi, ja Goldrainissa on kultaa." Ja sitten he molemmat nauroivat...

Hetki senjälkeen alkoi täti laittaa illallispöytää, ja Kathi auttoi häntä, reippaana ja avuliaana.

* * * * *

Pappi oli joka tapauksessa merkillinen! Kassian oli tehnyt oikein valitessaan hänet auttajakseen. Hänen käyntinsä jälkeen oli Kathi muuttunut vielä lempeämmäksi ja sävyisemmäksi kuin mitä hän oli ollut pienenä tyttönä.

Viikon kuluttua sanoi Kassian nuorelle papille, että hän nyt aikoi puhua järkisanan tytön kanssa Perkmannista — sillä nyt hän oli yhtä taipuisa käsitellä kuin tuore voi.

Mutta pappi nosti kieltävästi kätensä häntä kohden. "Ei, Gamper, ei, on liian aikaista! Hän ei vielä ole oppinut, että kuuliaisuus on iloa. Hän luulee että se on pakkoon taipumista — ja siihen hän ei suostu — — Sydäntä ei voi pakoittaa mihinkään — se pitää voittaa. Teidän tulee antaa hänelle aikaa."

— Huhtikuu saapui ja meni ja oltiin toukokuussa. Laakso oli viikunapuiden viehkeistä kukista punaisena — sitten levittivät päärynä- ja luumupuut valkoisen ja ilmavan kukkaisharson sen yli, ja auringon lämmittämien seinien vierustoilla kukkivat kaikki viiniköynnökset.

Senjälkeen nousivat isot, keltaiset kullerot, joita kasvoi niin tiheässä Goldrainissa, että kaikki oli kuin kimmeltävää kultaa — ikäänkuin kaikki kulta, jota oli ollut enemmän kuin sata vuotta sitten vuorissa, olisi nyt levitetty niityille.

Kullanväristen niittyjen yli kulki pastori Joseph Wellner usein kylän etäisimpään taloon nuhdellakseen Kassian Gamperin Kathia... Ja kullattujen niittyjen yli kulki Kathi ahkerasti messuun ja ripille — eikä koskaan laiminlyönyt yhtään sunnuntai-jumalanpalvelusta.

Sekä Kassian että hänen vanha sisarensa huomasivat selvästi, miten pappi saarnassaan usein palasi kuuliaisuuteen, ehdottomaan, pyhään kuuliaisuuteen, joka on paljasta iloa, sillä se on oman tahtomme — kaiken meidän vaivamme karvaan lähteen — alistumista siihen tahtoon, joka on rakkautta ja siis suloista, mitä se antaa tai vaatiikin.

Kassianista oli päivänselvää, että Jumalan mies koetti taivuttaa Kathin vastahakoista mieltä isällisen tahdon mukaan — joka enemmän kuin mikään muu maailmassa on yhdenmukainen meidän Herramme tahdon kanssa! Hän vilkaisi lakkaamatta tyttöön ja oli hyvin mielissään huomattessaan miten hartaasti hän kuunteli kehoittavia sanoja.

Ja kotiin tultuaan saattoi Kathi syvästi huoaten lausua: "Miten ihanaa se oli!"

"Niin, ne olivat sanoja, jotka sopivat *noudatettaviksi*", sanoi silloin Kassian painolla. Hän tarkoitti Karhille.

Kaikista laakson kukista vei Kathi kauneimmat pyhän Joosepin alttarille, ja sen eteen hän useimmin lankesi polvilleen rukoillen. Kaikki nämä olivat erittäin hyviä merkkejä! Kassian oli itse opettanut hänelle lapsena rukouksen pyhälle Joosepille, jossa rukouksessa sanotaan: "Kuuliaisuus Jumalalle ja vanhemmilleni on oleva sydämeni ilo ja rakkain harrastukseni täällä maan päällä." Hän tunsu suuresti mielihyvää siitä, että tyttö niin usein toisti tuota rukousta.

Tuntui todella siltä kuin Kathi mukautuisi hänen toivomukseensa. Mutta hän ei ymmärtänyt, miksi pappi aina sanoi: "Älkää vielä siihen kajotko! Antakaa hänelle rauhaa — vähäisen kauemmin. Muuten voitte turmella koko asian."

Kassian alkoi tulla hiukan kärsimättömäksi. Sillä ijankaiken ei Perkmannin kosinta voinut jäädä vastausta vaille.

Kesäkuu saapui lämpimänä ja säteilevänä. Kathi kulki usein vuoria ylös ja poimi alppirusuja koristaakseen niillä kirkkoa.

Silloin tapahtui eräänä sunnuntaina puolipäivämessun perästä — edellisenä päivänä oli tyttö käynyt ripillä — että pappi tuli odottamatta ja äkkiä Kassian Gamperin luo kirkkomaalle ja sanoi — ilman johdantoa ja nopeammin ja päättävämmin kuin hänen tapansa oli: "Luulen, että teidän nyt tulee puhua hänelle — niin, siitä asiasta — ja koettaa saada hänet taipumaan siihen samalla. Nyt ei pidä kauempaa odottaa. Perkmannhan on hyvä mies" —

"On kyllä, siinä suhteessa häntä ei vaivaa mikään — ja varakas mies" —

"Ja se, jonka nyt kerran olette hänelle valinneet. Ja sitten — niin, voihan hänelle tulla hyvä olo siellä Laasissa."

Sitten meni pappi takaisin kirkkoon, viitan pitkät, mustat poimut solahtelivat hänen hennon vartalonsa ympärillä. Pyhän Joosepin alttarin luona hän pysähtyi ja polvistui siihen hetkeksi. Siihen oli

siroiteltu paljon alppirusuja...

Kassian oli usein tahtonut puhua tyttärelleen taas Perkmannista. Mutta kun hänen nyt yht'kkiä piti se tehdä, ei hän tuntenut itseänsä oikein levolliseksi. Jospa tyttö taas muuttuu uppiniskaiseksi tuota arkaa asiaa kosketeltaessa!

Hän pani sekä kahdet että kolmetkin piiput tupakkaa päivällisen perästä saamatta sanaakaan suustaan. Sitten vihdoinkin Kathin aikoessa mennä ulos ovesta, hän ojentautui ja sanoi äkkiä väkinäisesti ja äänekkäämmin kuin oli aikonut:

"Niin — tarkoitan, että — niinpä puhun siitä kohta Perkmannille. Sillä nyt meidän täytyy järjestää se asia."

Kathi ei kääntynyt takaisin ovelta, vaan jäi seisomaan liikkumattomana, käsi rautaisessa ovenrivassa.

Kassian kiirehti lisäämään: "Papin mielestä sen tulee nyt tapahtua — hän sanoi sen ihan selvästi tänään — ja niin minunkin mielestäni. Voimme pian laittaa häät. Voit olla naimisissa ja elää oman katon alla Laasissa jo ennen talven tuloa — niin, sen sinä voit."

Hän yhä puhui ja sauhutti piippuaan peittääkseen tytön puuttuvaa myöntymistä.

Vihdoin hän kuitenkin vilkaisi ovelle: "Etkö sano siihen mitään?"

Kathi hengitti syvään ja raskaasti kuin unesta heräävä: "Koska pastori sanoo, että tulee niin olla — ja koska sinäkin niin ajattelet — mitäpä minulla silloin olisi sanottavaa!"

"No, siinä sinä todella olet oikeassa", sanoi Kassian ja pani tämän myöhäisen tunnustuksen isällisestä mahdollistaan mielihyvin korvansa taa. "Siis menen minä Perkmannin luokse jonakuna päivänä ja sanon hänelle, että nyt olet halukas ottamaan hänet — ja pidän huolta asian järjestämisestä."

"Niinkuin tahdot!" Kathi ei kääntynyt isäänsä päin — eikä ääni ollut täysin niin mukautuva kuin sanat.

Sitten hän meni ulos ovesta. —

Pari viikkoa senjälkeen eräänä päivänpaisteisena iltapäivänä juhannuksen tienoissa tuli nuori pastori kävellen Kassian Gamperin taloa kohti. Hän oli ollut sairaskäynneillä ja palasi sitä tietä saadakseen kuulla millä kannalla asiat olivat.

Hän tapasi vain tädin kotona. Gamper oli kahdeksi päiväksi lähtenyt Laasiin Perkmannin luo, joka oli halunnut kuulla hänen neuvojaan talonsa laajentamisesta tulossa olevien häitten johdosta. Häät piti vietettävän syyskuun lopussa.

Kathikin oli lähtenyt vähän ulos päivällisen jälkeen — poimimaan alppirusuja ja käydäkseen samalla vanhimman sisarensa luona, joka asui puolimatkaa vuorta ylös. Ehkä hän jäisi sinne yöksikin, oli hän sanonut. — —

Pappi oli istunut tuolille Kathin rukin viereen. Hän oli väsynyt kaikista sairaskäynneisrään. Hän taputteli Kathin pientä mustaa kissaa, joka painautui hänen säärtänsä vasten, ja kysyi, millä mielellä tyttö oli.

"Niin — kyllähän hän on mukautunut", sanoi täti. "Mutta onpa hän tarvinnutkin pitkiä aikoja siihen. Nyt sanon, niinkuin pastori sanoi veljelleni — ja minkä hän kertoi työlle — että nyt tulee pitää huolta siitä, että hän mitä pikimmin joutuu naimisiin! Hänessä on herännyt toinen mieli — kaikkien papin hyvien sanojen ja kehoitusten vaikutuksesta. Mutta kukaan ei tiedä miten kauan se pysyy."

Pappi silitti valkoisella kädellään kissaa. Se oli hypännyt hänen syliinsä, johon se oli asettunut levolle, kehäten silmät ummessa.

"Onko hän levollinen ja iloinen valmistuessaan häihin?" kysyi hän.

"Kyllä, rauhallinen hän on. Oikein tyytyväinen hän kai ei vielä ole. Mutta ehkä hän siksi muuttuu."

Hän seiso silittäen esiliinaansa, ikäänkuin ajatellen jotain mitä hän olisi halunnut saada sanotuksi. Sitten hän rohkaisi mielensä:

"Jospa minä olisin saanut määrätä — mutta veljenihän on niin ankara — olisin ennemmin valinnut toisen, nuoremman ja kauniimman miehen hänelle kuin Perkmannin. Hän on nyt käynyt täällä monta kertaa senjälkeen kun asiat järjestyivät — ja kun näkee heidät yhdessä morsiusparina, ja hän pitää (hän

aikoi sanoa 'kättänsä hänen vyötäisillään', mutta kunnioituksesta pappia kohtaan muutti hän sen 'häntä kädestä'), niin huomaa miten huonosti he sopisivat yhteen! Vaikka ehkä on hupsua ajatella niin."

Hän katsahti sivulta pappiin, mutta tämä ei virkkanut mitään. Hän istui ihan tyynenä Kathin tuolilla ja nojasi vaaleaa päätänsä ruskeaan seinään niin että hänen hienopiirteiset kasvonsa näyttivät kyvin kalpeilta tummaa taustaa vasten.

"Olen niin kiintynyt tyttöön" — täti tuli rohkeammaksi ja puhui suunsa puhtaaksi — "ja hän on tänään saanut minut ihan hellälle sydämelle. Vähän jälkeen päivällisten saapui tänne joukko italialaisia soittoniekkvoja — pappikin on ehkä nähnyt ne — ja hän on aina pienestä asti ollut sellainen, ettei hän voinut pysytellä sisällä heidän soittaessaan... hän tahtoi aina lähteä ulos tanssimaan tielle niin että palmikot huiskuivat. Ja suureksi tultuaan liikkivat hänen jalkansa kuin rumpupalikat, ja hän nyökytteli päätänsä ja nauroi ja lauloi heille. — Mutta tänään purskahti hän haikeaan itkuun, niin pian kuin ne alkoivat. Sitten hän sanoo: Täti — niin sanoo hän — en voi ajatellakaan miten olen voinut tanssia ennen! On kummallista — sanoo hän — että olen voinut olla niin iloinen! — Hänen silmänsä olivat punaiset itkusta; ne olivat ihan kauhean näköiset hänen viedessään ulos soittajille viiniä ja leipää. Yhdellä heistä — eräällä hyvin nuorella, jolla oli villi tukka — oli sangen murheellinen katsanto. Hänen viereensä hän istuutuu ja kysyy häneltä mikä häntä painaa. Ja hän sanoo, että koko hänen ilonsa on kuollut. — Ja soittoniekkvojen jatkaessa matkaansa Schlandersiin päin, seisoi hän katsellen heidän jälkeensä ja heilutti huiviansa. Sitten hän sanoo: Täti — sanoo hän — minä katselen hänen jälkeensä, sillä koko hänen ilonsa on kuollut ja hän on kuitenkin niin nuori! — Hän yhä vain huiskutti huiskuttamistaan, kunnes se minusta oli ihan naurettavaa ja minä käskin häntä lopettamaan. Täti — sanoo hän — hänelle minä huiskutan — sillä me olemme kuin saman äidin lapsia! — Siinäähän ei ollut järkeä, mutta ymmärsin kuitenkin mitä hän tarkoitti. Oli kuin hän olisi ajatellut, että hänen itsensä laita on samalla tavoin" — täti pyyhki silmiään esiliinansa kulmalla. — "Mutta kunhan hän nyt joutuu naimisiin, niin silloin kai kaikki muuttuu parhaaksi — kaikki käy hyvin."

Pappi istui silittäen kissan selkää. Kesti kotvan ennenkuin hän puhui.

"Perkmann tulee olemaan hyvä hänelle", sanoi hän sitten. "Tapasin hänet eräänä päivänä Laasissa — olin siellä papin luona — ja puhuin kauan hänelle. Hän sanoi tahtovansa kantaa häntä käsillään... Tytöllä on pehmeä sydän — ja hän on vielä lapsi... sen sanoin hänelle. Uppiniskaisuus on hänessä vain pinnalla. Sen läpi pääsee helposti. Hän varmaan hellästi kiintyy siihen, joka on hänelle hyvä."

Täti katseli liikuttettuna pappia. Miten hän tahtoi auttaa kaikkia, miten hän piti huolta pienimmästäkin seurakuntansa lapsesta! Hänellä oli todellinen äidinsydän heille kaikille!

Hän tahtoi tarjota hänelle viiniä, mutta pappi kiitti, hän ei halunnut. Hän käski sanoa terveisiä talon isännälle ja Kathille sekä sanoa, miten iloinen hän oli asiain näin kääntyessä.

Senjälkeen hän nousi ja sanoi jäähyväiset.

Hän oli jo mennyt ovesta ulos — kun hän pysähtyi ja kääntyi takaisin.

"Sanokaa hänelle, että toivon hänelle koko neljännekköskyn lupausta nyt kun hän alistuu isänsä tahtoon. Siinäähän on kirjoitettu — 'että menestyisit ja kauan eläisit siinä maassa, jonka Herra Jumala on sinulle antanut'." —

Täti katseli häntä hänen hitaasti kulkiessaan alas niittyjen poikki. Hän toisti hänen lausettaan kuin läksyä ja ajatteli miten kalpean ja rasittuneen näköinen hän oli ollut — ja miten hän kuitenkin oli pyhän Joosepin näköinen! — —

* * * * *

Oli hyvin selkeä ja hiljainen ilta, ja joka askeleelta minkä astui, tunsu tuoksua ympärillään... Se hiveli kasvoja kuin arat ja lempeät kädet — jotka hävisivät, kun niihin tahtoi tarttua. Oliko se vastaniitetyn heinän, kasteisten katajapensaiden, kukkivien vuohensilmäin tuoksua? — —

Vihdoin niittyjen yllä alkoi leijailia pitkiä, valkeita usvapilviä. Ja ruohikon poikki kierteli pieni vaalea polku ylös vuoria kohti, jossa se eteni syvään, sinertävän tummaan rotkoon ja hävisi rehevien, huojuvien sanajalkojen ja vuohensilmäin sekaan — niinkuin ihmisajatus, joka vaipuu unelmiin...

Aurinko oli jo kauan sitten vaipunut teräväsärmäisten vuorenhuippujen taa, jotka kuvastuivat sinisinä ja kylminä loistavaa kullanvaaleaa iltataivasta vastaan.

Ainoastaan Marteller-Gletscherin huippua valaisi vielä auringon loisto. Ja äkkiä levisi sille liekehtivä ruskotus — se oli kuin kuumaa verta, jonka nopeasti tykkivä sydän nostaa ihmisen poskille.

Oli kuin aurinko nyt, jolloin ei yksikään silmä laaksossa sitä nähnyt, nyt, jolloin se tapasi vain yhden ainoan, olisi antanut syvimmän hehkunsa levitä vaikoiselle gletscherille — —

Kaukaisista pienistä kappeleista ylt'ympäri kukkuloilla alkoivat heleät kellonäänät soida hiljaisuudessa — niinkuin hurskaat, vilpittömät lastenäänät, jotka toivottivat toisilleen hyvää yötä. — —

Ei ollut mahdollista pysytellä huoneessa — kaukana kaikesta tästä loistavasta rauhasta!

Se kutsui, iltarusko, kohtaukseen — siihen salaiseen, hiljaiseen kohtaukseen, jota ihminen voi viettää *itsensä kanssa* — —

Sillä oli kuin ne pehmeät kädet, jotka hyväilivät kasvoja, myöskin aukaisisivat oven jokaiseen sieluun. Kaikki aukeni siellä niin tunteellisen syväksi, niin rauhallisen kirkkaaksi — kuin jalostunut tuska.

Ja tuosta kirkkaasta syvyydestä sielu kohosi ylös vavahtelevassa kaipuussa — sielu, joka yksinäisenä, hiljaisena ja ylevänä hetkenä voi sulkeutua suureen hartauteen — nousta korkealle pyhäkköä kohti, unohtaen maan — tähtien korkeuksia kohti...

Mutta tällainen juhlallinen, eloa täynnä oleva hetki voi muuttua kohtalokkaaksi niinkuin kaikki parhain elämässä. Sillä ruumis maan mullasta on heikko perustus ikävöivälle sielulle. — —

* * * * *

Erään vuoripolun kohdalla isojen varjokasten kastanjain latvojen alla on hieno ja valoisa nurmikko, joka sametin pehmeänä mattona pistäytyy kallionseinämien väliin, joista karhunvatukkaköynnökset, vuohensilmät ja vanamot villinä ja tuoksuvana rykelmänä kumartuvat sitä kohden.

Nurmella ihan polun vieressä istui sinertävässä hämärässä ihminen — ikäänkuin äkillinen ylivoimainen tuskantunne olisi pysähdyttänyt hänet keskellä vaellusta ja sortanut painollaan maahan.

Kaksi pitkää palmikkoa oli solunut rinnalle — ikäänkuin olisivat irtaantuneet pään vaipussa käsiin — ja joukko kukkia, joita hän oli kantanut, levisivät kirjavana sekasortona hänen sylistään pitkälle ruohikkoon. Niiden joukossa oli *valkoisia* alppirusujakin.

Mutta sen, joka löytää vuorilta valkoisia alppirusuja — mikä ylen harvoin tapahtuu — tulee olla varuillaan! Sillä ne ovat vuorenhaltian sanomia hänen sanomattomista tuskistaan ja ikävästään — ja se, joka on poiminut valkoisia alppirusuja, on ojentanut kätensä hänelle — —

Vuorenhaltia voi saapua tietämättä. On kuin takana kulkisi kuunteleva korva, vakoova silmä... Ja hän voi pukeutua mihin muotoon ikinä haluaa, niin että luulee häntä joksikin, jonka hyvin tuntee — voi, sangen hyvin! — ja vasta jälestäpäin ymmärtää tuskalla ja suurella kauhistuksella, että siinä on ollut noidanilveitä. — —

Hän istui ihan liikkumattomana — päättään nostamatta — ja kuitenkin hänellä ei ollut rauhaa. Pikemminkin näytti kuin illan viileä rauha olisi kimmahdanut takaisin hänen ohimojensa tuskallisesta tykinnästä, hänen sielunsa kalvavasta levottomuudesta — ikäänkuin hän yksin olisi hyljättynä, rauhasta ulos suljettuna... koditonna, eksyneenä — keskellä hiljaisuutta ja kauneutta, täynnä hellittämätöntä murhemieltä, jolle ei missään voinut löytää rauhaa — —

Askeleita kuului polulta — ne lähenivät lähenemistään...

Ne pysähtyivät siihen, missä hän istui.

Hän ei sitä huomannut.

Ääni puhui hänelle — pehmeästi kuin hämärä... epäröiden, uneksivan hiljaa...

Hän ei sitä kuullut.

Hän oli kuin kodittomaan tuskaansa heitettyinä, kuin suljettuna siihen lukkojen taa — kaukana kaikista muista —

Silloin hän heräsi hiuksiensa värähdykseen... Käsi oli laskeutunut hänen kumartuneelle päälleen.

Ja tämän käden vavahdus jatkui hänen sisimpään sydämensä pohjaan hänen nostaessaan itkettyneet kaivonsa ylös...

Kuului parahdus — neuvoton ja valittava kuin lapsen, joka huomaa olevansa keksitty, ilmisaatu — auttamattomasti ilmisaatu — — Ja hän hypähti pystyyn paetakseen.

Mutta käsi, joka tarttui hänen tykkivään ranteeseensa — niin suojelevan lempeästi, niin rukoilevan

pehmeästi — esti hänet pakenemasta.

Hän taisteli hetkisen raskaasti hengittävin rinnoin päästäkseen irti — piiloutuakseen kauaksi, kauaksi kaikkine ajatuksineen, joita ei edes saanut aavistaa, ei saanut olla — —

Silloin hänen katseensa kohtasi kaksi silmää, jotka pidättivät häntä — vielä suuremmassa määrin rukoilevan pehmeää, vielä vastustamattomammin puoleensa vetävää — voi, paljoa enemmän tuskallisen lempeää kuin käsi! Kaksi silmää, jotka katsoivat häneen... kuin kirkkaan veden läpi aina pohjaan saakka — jotka tunsivat kaiken mikä siellä taisteli ja kärsi, ymmärsivät sen täydellisesti, sillä —

Oi, ei, ei, se ei ollut mahdollista — mutta niin oli kuitenkin! Hän ei yksin kärsinyt siitä, mikä oli murtaa hänen sydämensä. Oli toinenkin — rakastettu toinen — joka tahtoi ottaa kaiken, sillä — oi, niin, niin! Hän tunsu itse samoin kuin hänkin! Hän kärsi itse hänen tuskaansa — ja ikävöi hänen ikäväänsä...

Ja voihkaisten — missä voihkaisussa hänen sydämensä sanattomin riemu ja suurin tuska, koko hänen arka hellydentarpeensa tuli toista vastaan kuin vapiseva, kotiinsa haluava lintu — heittäytyi hän ruohikkoon.

Hänen päänsä pitkine, irtaantuneine palmikkoineen hervahti nyhkyttäen toisen syliin. Hänen yhteenpuristetut kätensä ojentuivat toisen sydäntä kohden...

Ja kaksi kättä, ainoat maanpäällä, jotka saattoivat kietoa syliinsä kaiken hänen tuskansa, painautuivat yhä kiinteämmin — kuin sanomattoman hellyyden suoja — sen ympärille ja hänen ympärilleen... sulkivat hänet elämään ja lepoon... maailmaan, joka oli viihdyttävää, käsittämätöntä, nimetöntä riemua.

— Marteller-Gletscher hehkui syvämmässä punassa — sitte oli äkkiä kuin se olisi vetänyt hämärän hunnun laaksosta hehkuvan poskensa peitteeksi ja piiloittanut rakkautensa valkoisen vaipan taa...

— Kuu nousi taivaalle ja valoi väreilevää hopeata yli kaikkien niityn sumujen.

Kapea ja selkeä, sinertävän valkoinen valo tunkeutui rotkon leveitten kastanjanlatvojen ja tummien kuusien lomitse... Se liukui suuren ristiinlautitun kuvan ylitse, joka oli pystytetty vuoripolun viereen.

Puukuvan kohotetuissa, orjantappuralla kruunatuissa kasvoissa kuvastui liukuvassa, valkoisessa kuunvalossa sanomattoman säälivä tuskanilme — — —

* * * * *

Eräänä päivänä elokuun lopulla saapui Kassian Gamper pastori Joseph Wellnerin luo.

"Onpa hyvä, että hän taas on täällä", ajatteli Kassian pyytäessään Marianne kysymään saisiko hän hiukan kahdenkesken puhutella pastoria.

Nuori pappi oli ollut jonkun aikaa sairaana rasittumisesta, senjälkeen hän oli matkustanut pois äkkiä kutsuttuna isänsä kuolinvuoteelle.

Sisään tultuaan ei Kassian näyttänyt voivan alottaa puhettaan. Hän istui tuolin reunalla ja pyöritteli korkeata hattuaan hikisten sormiensa välissä...

Pappi antoi hänen koota ajatuksiaan. Hän istui ihan liikkumattomana.

Vihdoin oli kuin Kassian olisi nielaissut jotain, ja sitten hän sanoi nopeasti ja käheällä äänellä: "En tule puhumaan häistä, Jumala paratkoon" — —

Taas syntyi kuolemanhiljaisuus. Pappi istui yhtä liikkumattomana kuin pyhä Jooseppi komerossaan kirjoituspöydän yläpuolella.

Sitten sanoi Kassian äkkiä: "Kathini on joutunut häpeään ja onnettomuuteen."

Hän katseli permantoon. Oli liian vaikeata katsahtaa ylös ja kohdata hurskaan herran hämmästys, niin, hänen syvä vihansa. Mutta koska se nyt oli sanottu, jatkoi hän kertomustaan nopeasti, sysäyksittäin, soinnuttomasti — melkein kuin olisi hän lukenut sanat pimennosta.

Hän kertoi miten tyttö viimeisenä parina kuukautena oli ollut niin kummallinen. Hän oli kyllä mukautuva ja nöyrä, mutta aina hänen silmänsä olivat punaiset itkusta, ja hän saattoi katsoa silmät niin kauhuissaan, kun hänelle puhui. Etenkin kun Perkmann oli siellä oli hän vieläkin arempi kuin muuten. Mutta ei siitä sen enempää ajateltu — olihan muutakin tekemistä!

Sitten hän oli edellisenä yönä kuullut kolinaa ovelta ja ihmeteltyt mikä siellä oli. Hän oli pukenut

hiukan vaatteita ylleen ja kiiruhtanut ulos. Ovi oli avoinna — ja kuunvalossa oli hän nähnyt Kathin menevän melkein riisuutuneena niittyjen yli jokea kohden. Hän luuli hänen kulkevan unissaan ja oli juossut hänen jälkeensä.

Joella tyttö pysähtyi kädet silmillään ja huojutti päätään edestakaisin. Sitten hän ojensi kätensä eteenpäin, heitti päänsä taapäin, niin että pitkät palmikot huiskahtivat Kassianin kasvoihin — ja aikoi, kuten hänestä näytti, heittäytyä veteen.

Pappi peitti kasvonsa käsiinsä, ikäänkuin häntä olisi pyörryttänyt.

"Voi — että pitää olla isä ja kertoa sellaista omasta lapsestaan" — Kassian huudahti äkkiä, mutta sitten hänen äänensä murtui... Ja hän aloitti uudelleen, hiljaa ja soinnuttomasti.

Hän oli tarttunut häneen kiinni, ja tyttö oli kaatunut rannalle hänen jalkojensa juureen. "Tahdoitko juosta jokeen, vai kuljetko unissasi?" oli hän kysynyt, ja tyttö oli vastannut: "En tiedä, en tiedä!"

Hän oli vienyt tytön kotiin ja heti asettanut hänet vuoteeseen, sillä hän vapisi kuin kuumeessa. Sitten oli hän istunut hänen viereensä tädin kanssa, joka myös oli tullut sinne, ja he olivat kysyneet häneltä: "Teitkö sen päästäksesi eroon vanhasta Perkmannista?" Ja hän oli sanonut: "En, en — nyt hän ei kuitenkaan minusta huoli!" Sitten oli hän painautunut tätiinsä kiinni ja huutanut: "Peitä minut, peitä minut!"

"Niin, silloin saimme tietää koko häpeän ja onnettomuuden", lopetti Kassian. "Hän luuli, että löisin hänet kuoliaaksi. Voi, mitäpä hän ymmärtää! Hänhän se tappaa minut."

Hän vaikeni ja pyyhkieli suuria pisaroita otsaltaan. Komeron yläpuolella, jossa oli pyhä Jooseppi, tikutti tikuttamistaan pieni, väsymätön kello.

"Nyt olen tullut tänne, jotta — olen tullut, jotta" — — hän vaikeni taas hetkeksi.

"En saa häntä ilmoittamaan minulle sen kurjan nimeä. Ja minä tahdon tietää kuka hän on."

Pappi vetäisi henkeä syvään, sitten hän kysyi: "Miksi?"

Kassian puristi kätensä hatunlierin ympärille nyrkkiin, niin että kynnet tunkivat syvälle siihen. "Siksi, että tahdon lyödä hänet vaivaiseksi. Ja sitten tulee hänen naida hänet. — Mutta hän ei sitä ilmoita. Hänen kiellostaan ei voi erehtyä! On kuin itse olisi sen suonut. Mutta nähkääs — pastori voi saada hänet tunnustamaan. Uhkasin häntä sillä, ja silloin hän pelästyi. Siksi minä tulin. Pastori saanee hänet siihen taipumaan."

"Ei."

Ei! Hämmästyksessään katsahti Kassian ensi kertaa ylös. Papin valkoisille kasvoille valahti äkillinen puna.

"Ei... en tiedä mitä se hyödyttäisi."

"Hänen tulee hyvittää häntä — se hänen tulee tehdä!"

"Hyvittää — niin, jos hän voi — mitäpä tiedämme? Jos hän olisikin kurja niinkuin sanotte!"

"Silloin voin ainakin tappaa hänet."

"Siihen ette saa minun apuani."

"Tahtooko pastori suojella *häntä*?"

"En — mutta *teidä*, Kassian Gamper. On väärin kostaa."

Kassianin kurkusta lähti naurunsekainen ääni. "Ehkäpä minun tulisi antaa hänelle anteeksi!"

"Ei — se ei ole *teidän* tehtävänne. Sitä vääryyttä, mitä on toiselle tehty, sitä ei *meidän* tule antaa anteeksi. Luulen, että kaikki viha, jota tunnette, on oikeutettu... mutta ei kosto."

"Niin, mutta meissä on sellaista, joka itse ottaa oikeutensa! Pastori tietää, että minullakin on hurskauteni. En ole ollenkaan uskonon, enkä ole koskaan tahallani jäänyt pois kirkosta pyhäpäivänä. Mutta tällä asialla ei ole mitään tekemistä jumalanpelkoni kanssa. Voin olla päättämättä kostaa, jos se on jumalaapelkäävämmin tehty — mutta tiedän kuitenkin, että koston! Ja kyllä saan hänet käsiini! Minusta tuntuu nyt, että *jokainen* mies, joka kulkee ohitse, vilkuu niin epäilyttävästi akkunoihini — mutta kun ensi kiihko on asettunut, tulen kyllä tarkkaavaisemmaksi. Ei se ole kukaan talossani asuvista miehistä. — Vanhaan Hanssiin luotan kuin itseeni ja Martin on erään palvelustytön sulhanen. Täti ei saa

päästään sitä, että se on joku soittoniekoista, jotka olivat täällä minun ollessani Laasissa Perkmannin luona — hyvin nuori, villi ja kalpea poika, joka puhalsi säkkipilliä ja tekeytyi niin murheellisen näköiseksi että Kathi alkoi siitä itkeä. Heidän piti olla yötä Schlandersissa, ja kuka tietää, eikö tuollainen ryöväri ole houkutellut häntä kohtaukseen metsään. Hän meni kohta sen jälkeen vuorille ja sanoi jäävänsä Annan luokse. Ja hän tulikin kotiin vasta seuraavana aamuna. Mutta hän ei ole ollut Annan luona, sen olemme myöhemmin saaneet tietää."

"Entä Perkmann?" kysyi pappi. "Oletteko puhutellut häntä?" Hänen äänensä oli väsynyt niinkuin olisi kaikesta tästä puhuminen häntä kiusannut.

"Olen, minulla oli vaikea hetki hänen luonaan! Perkmann on kunniallinen mies auringon alla ja hän sanoikin heti: Kassian Gamper, sanoo hän, en mielelläni tahtoisi tehdä tyttöä onnettomammaksi kuin hän on. Olen kyllä siitä vaikeneva ja voisinpa siitä huolimatta vieläkin mielelläni ottaa hänet. Mutta jos hän on pitänyt yhteyttä toisen kanssa, sillä aikaa kuin oli olevinaan minun morsiameni, niin ei kukaan voi vastata siitä mitä hän saattaa keksiä tulevaisuudessa. Enkä nai joutuakseni naurun alaiseksi Laasissa, sanoo hän. — Hän on nyt saanut tarpeeksensa nuorista, ymmärsin — ja ajattelee ehkä ennemmin Lisa Dittlia, joka niin monena vuotena on ollut hänelle uskollinen ja hyvä taloudenhoitajatar."

Pappi katsoi permantoon niinkuin ei olisi kuunnellutkaan. Sitten hän nousi ja astui kirjoituspöytänsä luo, jossa hän hiukan liikutteli papereita.

"Oletteko sanonut hänelle, että annatte hänelle anteeksi?" kysyi hän toverillisella, hiukan epäröivällä tavallaan.

"En — sillä sitä en tee."

Pappi seiso kumartuneena paperien yli. "Ajatelkaa, että hänellä ehkä on siinä hyvin vähän syytä — ehkei yhtään. Tarkoiton — hän on vielä — niin lapsi" —

"Ilmaiskoon hän silloin hänet! Muutenhan hän pitää hänen puoltaan."

"Mitä olette aikonut tehdä hänelle?"

Kassian loi silmänsä maahan. "Hänen tulee lähteä pois. Se voi tulla välttämättömäksi."

Pappi käännähti äkkiä. Niin, eihän ollut hauska kuulla sellaista. Sitten hän taas järjesteli papereitaan.

"Enkä myöskään tahdo pitää häntä talossani niin kauan kuin hän siitä vaikenee. — Eikö pastori tulisi kotiini ja koettaisi saada häntä puhumaan?"

"En — en... sitä en tee! Mutta luulen itsekin, että hänelle voi olla parasta lähteä pois — joksikin ajaksi. Varokaa vain olemasta hänelle kova, Kassian Gamper! Olkaa varovainen hänen suhteensa — kuuletteko!"

Kassian katseli taas permantoon. "Pastori voi olla levollinen! Minun ei ole niinkään helppoa olla hänelle kova nyt, kuin olisin voinut luulla. Minä voin muuttua pehmeäksi kuin räsy, kun hän vain katsoo minuun. Ja sen hän kyllä huomaa. Mutta mitä olen sanonut — siinä pysyn."

Kassianin ojentaessa papille kätensä jäähyväisiksi epäröi tämä hetkisen, ennenkuin lasi kapeat, valkoiset sormensa siihen.

Hänen kai oli vaikeata koskettaa isää, jonka tyttärestä oli tullut sellainen — —

* * * * *

Korkealla vuorella — missä sileälehtinen kastanjametsä jo kauan sitten on väistynyt kuusien mustan vyön tieltä, missä kuusimetsäkin häviää ja ainoastaan harvalukuiset tuulen tuivertamat havupuut kasvavat sen viimeisinä, kutistuneina versoina paljaalla vuorenkamaralla — oli yksinäinen valkea talo.

Sen kimmeltävät muodot heijastivat mailleen menevän auringon punaa vielä kauan senkin jälkeen, kun laakson talot olivat vaipuneet sinertävien iltavarjojen rauhaan. Viisi tuntia kesti nousua sinne ylös, ja talvisin oli se lumen peitossa monta kuukautta olematta missään yhteydessä muun maailman kanssa.

Siellä asui Kathin äidin vanhempi sisarpuoli miehineen ja poikineen. Tytär oli äskettäin joutunut naimisiin ja nyt he hakivat itselleen palvelustyttöä, joka olisi talon emännälle apuna. Elämä oli siellä kovaa ja yksinäistä, ihmiset vaiteliaita ja itseensä sulkeutuneita.

Sinne aikoi Kassian Gamper lähettää Kathin — jos he halusivat hänet ottaa. He olivat hiukan kitsaita,

sekä Anselm että Martha, niin että heitä houkutteli, kun saivat hänet palkatta. Ensimmäisenä puolvuotena Kassian mielellään maksaisikin siitä — olihan se vain kohtuullista.

Sinne hänen tuli jäädä — ei ainoastaan täksi talveksi, vaan niin kauaksi kuin hän ei tahtonut noudattaa isänsä tahtoa.

Varhain eräänä aamuna pani isä jalkaansa raskaat, piikkihousut kenkensä ja lähti kotoaan kulkeakseen tuon pitkän matkan Anselmin ja Marthan luo.

Hän ei salannut heiltä mitään, kertoi heille koko asian ja esitti sitten pyyntönsä. Marthan rukki pyöri, Anselm imi lyhyttä piippuaan, ja Peter, heidän poikansa, sitoi pieniä vastoja katajanoksista. Ei kukaan heistä sanonut sanaakaan vastineeksi, kun Kassian oli puhunut loppuun. Hän toisti silloin pyyntönsä — ja kun ei kukaan heistä vielääkään lopettanut itsepintaisia äänettömyyttä, vaikenä hänkin ja ajatteli, etteivät he tahtoneet hänen tyttärtään, koska hänen oli käynyt niin ikävästi, mutta eivät tahtoneet pahoittaa hänen mieltään sanomalla siitä mitään.

Hän lähti Anselmin kanssa lähellä olevaan alppimökkiin kuullakseen miten karjan laita oli; Marian syntymäpäivähän lähenee, jolloin niiden taas piti tulla alas laaksoon. Kun he tulivat takaisin, oli Marthalla liemi valmiina päivälliseksi, ja hän oli vielä leiponut munakakun, jossa oli kinkkupaloja, koska se oli Kassianin mieliruokaa. Sehän oli hyvin ystävällisesti tehty! He söivät koskettamatta sitä asiaa, jonka takia hän oli tullut — ja vasta kun hän teki lähtöään, sanoi Martha verkkaan: "Niin, voithan sitten tuoda hänet tänne. Mitä arvelet, Anselm? Voimmehan ottaa hänet?"

Mies nyökäytti raskaasti ja harkitsevasti päätään niinkuin olisi tahtonut sanoa. "Kyllähän me voimme" — mutta poika istui liikkumattomana isoine jäsenineen ja oli hyvin haluttoman näköinen.

Eipä ollut kovinkaan ihmeteltävää, että he vähän epäröivät: nykyinen Kathi ei ollut sama kuin entinen! Mutta osoittautui kuitenkin, että vaikka Martha tuomitsi "kaikkea tuollaista" niin ankarasti kuin sitä tuli tuomita ja piti ijäisenä häpeänä, että sellaista saattoi tapahtua heidän suvussaan, niin hänellä oli sitä enemmän syytä ottaa Kathi luokseen. Sillä hän oli itse ollut niin itsepäinen ja oikullinen, ja sellaisesta ei ollut ollenkaan heille siellä vuorilla. Nyt saattoi toivoa, että hän oli väsyneempi ja hiljaisempi ja alistuvaisempi — sellaiseksi hän kai oli muuttunut kaikesta häpeästään — ja silloin ehkä uskalsi myöntyä.

Kassian ei palannut suoraan kotiin, vaan meni ensin papin luokse kertoakseen hänelle, että hän nyt oli löytänyt paikan Kathille. Ja tytön ei olisi pantava jalkaansaakaan laaksoon ennenkuin hän olisi myöntynyt. Hän ei saisi seurata muita pyhinäkään puolipäivämessuun. Hän sai mennä pieneen kappeliin, jossa eräs luostarin veljistä luki messun.

Pappi antoi hänen puhua asiansa loppuun, sitten hän kysyi: "He ovat kai hänelle hyviä, nuo ihmiset?"

"Kyllä — mutta ankaruutta saa hän kokea."

Pappi sulki silmänsä. Sitten hän nyökäytti Kassianille: "Niin, taivaaseen on vain kaksi tietä; viattomuuden — tai *katumuksenteon*. Me emme uskalla järjestää sitä muulla tavoin — vaikka kuinka mieleemme tekisi! — Mitä hän itse sanoo?"

"Hän ei vielä sitä tiedä. Voinhan pakottaa hänet muassani sinne ylös. Mutta pelkään näkeväni hänen silmistään, että hän juoksee takaisin laaksoon jo ensimmäisenä yönä. Jos pastori tulisi mukaani kotiin ja selittäisi hänelle, niin että hän lähtisi sinne mielisuosioilla — — Ei kai ole väärin saada hänet siihen suostumaan", lisäsi hän nopeasi, kun nuori pappi pudisti päätään.

"Ei, ei", sanoi pappi, "mutta — se olisi hänelle niin kiusallista. Siitä tulee häntä säästää."

Ilta-auringon säteet lankesivat akkunasta hänen kalpeille kasvoilleen. Sairautensa jälkeen, joka kuitenkin oli ollut niin lyhyt, näytti hän usein kärsineeltä.

"Muilla ei ole oikeutta koettaa saada häntä siihen suostumaan — eikä valtaakaan. Ainoastaan sillä paikalla, jossa minä — en ole kelvollinen olemaan, mutta jossa *minä* en puhu, jossa vain olen *toisen* sijasta, siellä odotan häntä — sinne kai hän kuitenkin pian ikävöi. Sanokaa hänelle, että siellä minä häntä odotan."

Eräänä lauantai-iltana hämärissä meni Kathi ripille. Täti oli hänen muassaan. Kun he saapuivat lähelle, pisti Kathi kätensä tätinsä käteen ja kulki kuin pieni arka tyttö.

Täti jäi puolipimeään kirkkoon Kathin ollessa rippituolissa. Ja täti rukoili ettei hurskas mies sentään olisi liian ankara hänelle. Voi, pyhä Maria! heidän suvussaan oli sellainen ennenkuulumatonta, ja melkein ennenkuulumatonta se oli koko Goldrainissakin — mutta hän oli kuitenkin kuin lapsi!

Kathin saapuessa kotiin istuutui hän heti isänsä viereen ja kysyi:
"Mihin aijot lähettää minut?"

Hän vastasi mahdollisimman lyhyesti, että hän saisi lähteä piiiaksi Martha-tädin luo eikä saisi koskaan seurata muita laaksoon.

Täti alkoi heti nyhkyttää ja nosti esiliinan silmilleen, mutta Kathi myöntyi vain kaikkeen.

"Jos sanot minulle sen, minkä kyllä tiedät — niin otan sinut kotiin taas."

"Silloin jään sinne kuolemaani saakka."

— Parin päivän kuluttua oli hän valmis heittämään jäähyväiset. Peterin piti tulla noutamaan häntä. Viimeisenä iltana tuli Kassian Gamper hämärissä suureen tupaan, jossa hänen vanha sisarensa istui neulomassa. Hänestä näyttivät Kathin pitkät palmikot valuvan pöydän yli... Istuiko hän penkillä akkunan ääressä pää pöytää vasten painautueena?

Hänen sydämensä heltyi äkkiä ja hän nosti toisen palmikon käteensä — ikäänkuin punnitakseen sitä. Silloin hän kyllä ymmärsi — paremmin kuin jos hän olisi puhunut...

Mutta palmikko ei ollutkaan kiintonainen — se seurasi kättä...

Hän päästi sen kauhistuen, ja silloin tuntui kuin olisi se muuttunut eläväksi: se liukui alas omasta painostaan ja veti toisen muassaan pöydän reunan yli, alas permannelle hiljaisella, kumealla äänellä, joka saattoi kylmät väreet käymään hänen selässään.

Hän osoitti sormellaan permantoon, jossa pitkät palmikot olivat toisiinsa kietoutuneina.

"Mitä tämä on?" kysyi hän käheästi.

Täti pyyhkäsi silmiään, kokosi palmikot permannolta ja pani ne pöydälle.

"Hän leikkasi ne juuri poikki minun isoilla saksillani. Sitten meni hän levolle — hän oli niin väsynyt. Siinä lepää Goldrainin Kathi — sanoi hän, kun ne putosivat hänen päästään. On kuin ne voisivat olla minä itse! Niiden tulee jäädä tänne, täti, sillä minä en tule enää koskaan tänne. — Sitten hän pyysi, että ne pantaisiin pyhän Joosepin alttarille. — Sillä minullahan ei ole mitään muuta, täti, sanoo hän. Minä kysyin häneltä: siksikö sen teet, että hän sinua lempeästi katselisi? Ja hän vastasi: *minuako*, minua! Oi, ei — mitäpä minusta! — Niin, välistähän hän on hiukan masennuksissaan, sillä onhan selvää, että hän on antanut parhaimman mikä hänellä on, sillä lepyttääkseen suurta pyhimystä — — Tai ehkä se on katumuksenteko, jonka hän on itselleen määrännyt."

Kassian katseli pelonsekaisin ilmein paksuja, poikkileikattuja palmikoita — —

Hän oli nähnyt niiden soluvan sileinä ja kullanhohtavina Kathin pöyreätä, kumartunutta olkaa pitkin, kun hän oli istunut punottavana kuumissaan rukin ääressä ja tahtoi pyörittää, pyörittää paljon nopeammin kuin täti... tai nähnyt viuhkovan ilmassa kun hän tanssi tuvasta tupaan... ne oli tytön ollut tapana kietoa hänen kaulansa ympärille, kun hän tahtoi pyytää häneltä jotain — ja sitten huutaa nauraen, että nyt hän oli vankina kunnes suostuisi.

Kathin pitkät palmikot, jotka aina olivat valahtaneet alas, joita ei mikään solki eikä kampa voinut pitää niskassa — niin, ne olivat Kathi itse! Goldrainin Kathi — Kathi kokonaan, Kathi läpeensä, Kathi reippaana ja iloisena, Kathi sellaisena kuin hän liikkui heidän joukossaan, Kathi sellaisena kuin he kaikki tunsivat hänet — jota jokainen Goldrainin lapsi heti saattoi osoittaa, vaikkakin hän oli ollut selin kääntyneenä, ja sanoa: tuo on Kathi! — —

Hän työnsi raskaat, kuolleet palmikot sisarelleen: "Pane ne talteen", sanoi hän, "pane talteen. Ne eivät saa joutua pois talosta. Sano hänelle, etten saattaisi nähdä niitä siellä esillä, joka pyhäpäivä — — Ja muidenkaan ei tarvitse tietää — — mitäpä luulisivatkaan; he kaikki!" Hän lähti nopeasti huoneesta.

Mutta siitä päivästä alkaen alkoi Kassian Gamper kävellä niin paljon edestakaisin omassa huoneessaan, edestakaisin — kädet selän takana ja pää painuneena eteenpäin — joka käänöksellä mutisten hajanaisesti: "Kathi — Kathi" — —

* * * * *

Syyspuolella kerrottiin seurakunnassa että pastori Joseph Wellner ollessaan kesällä poissa matkoilla, oli ilmoittanut korkeille esimiehilleen haluavansa päästä lähetyssaarnaajaksi.

"Tietysti kauneimpien ihmisyyöjien luo", valitti huolestunut Marianne. "Sillä vaikka hän täällä käy sairaitten ja murheellisten luona, niin ettei hänellä ole ruoka- eikä yörauhaa, ei hän voi saada oloaan

niin vaikeaksi kuin haluaisi, jumala varjelkoon korkeita herroja! Minä toivon, että jättävät hänet tänne kotiin."

Sitä toivoivat kaikki goldrainilaiset. "Ette voi saada minulta apua tuumanne toteuttamiseksi, hyvä Wellner", sanoi kirkkoherra Andreas Beizinger, joka ei mielellään tahtonut luopua väsymättömästi apulaisestaan. "En voi sitä toivoa teidän itsenne enkä pakanainkaan puolesta. Sillä teille ei tule onnistumaan saada noita ihmissyöjiä sen kristityimmiksi — kuin että ne mahdollisesti jättävät teidät nylkemättä ja paistamatta!"

Kassian Gamper oli ihan suunniltaan sitä ajatellessaan. Kenen kanssa hän silloin voisi puhua? Ei kulunut viikkoakaan pastorin käymättä hänen luonaan tai hänen papin luona. Muuten oli hänen sisarensa ainoa koko kylässä joka tiesi asian; kaikki muut luulivat, ettei Kathi, kun tosi tuli, kuitenkaan tahtonut vanhaa Perkmannia ja että hänet oli lähetetty vuorille uppiniskaisuutensa takia.

Kun Anselm ja Martha olivat kylässä sunnuntaisin, sanoivat he aina vain: "Siinähan se menee" — joka kerran kun Kassian tai tati kysyi heiltä Kathista. Eikä Kassian tahtonut kysyä enempää, sillä he olisivat siitä voineet pahastua.

Kun Kathi sairastui kuusi viikkoa sinne saapumisensa jälkeen, sai Kassian siitä sanan Peterin kautta — mutta vasta senjälkeen kun pahin oli ohitse, niin ettei enään ollut levottomuuden syytä. Olihan suuri helpotus, että *ulkonainen* häpeä siten oli estynyt, mutta ei tytön tarvinnut luullakaan muuttuneensa toiseksi hänen silmissään siitä hän oli kai nyt vieläkin itsepintaisempi kieltäytyessään ilmoittamasta nimeä, jota hänen nyt ei ollut pakko sanoa — mutta ennenkuin hän sanoisi hänelle sen, ei hän ottaisi häntä takaisin luokseen.

Kaikesta tästä puheli hän pastori Joseph Wellnerin kanssa. Mutta pappi sanoi aina niinkuin ensi kerrallakin: "Mitä se teitä hyödyttäisi, jos saisittekin tietää nimen! Ikävä muuttuisi teille itsellenne vain pahemmaksi."

"Minulle! Minusta on tosin tullut yksinäinen, iloton ihminen — ja vanhan sisareni kohtaan joka aamu punaisiksi itkettynein silmin, ja hän, joka oli minua lähinnä, sydänkäpyni, hänet olen lähettänyt pois, ja hänen elämänsä on hävitetty — mutta tämä kaikki ei ole mitään sen rinnalla mikä kalvaa minua: että se mies on ehein nahoin päässyt tästä ja saa kulkea pöyhkeillen ympäriinsä. Kaiken oikeuden nimessä tahdon saada hänet käsiini."

Kassian oli tavannut papin pienen Marian-kappelin luona lähellä vuoripolkua. Villiviini kasvoi pitkinä, verenpunaisina köynnöksinä kappelin ulkoseinillä ja kallioitten syrjillä.

"Oikeus — se kyllä elää ilman teidän apuanne! — — Niin, ehkä hän on paennut rikostaan — niinkuin meillä kaikilla on suuri halu tehdä. Mutta silloin kulkee rikos hänen muassaan kuin askeleet perässämme... Ja ne eivät pysähdy ennenkuin ovat saartaneet hänet — takaapäin. Mitä taitaa sitten hänelle tehdä joka olisi tätä pahempaa?"

"No — niin, tiedetäänhän toki, että moni roisto jää rankaisematta rikoksestaan."

"Luuletteko? — Ehkä hän on myöskin voinut tunnustaa syntinsä ja ottanut syyn kannettavakseen — ja sovittaa sitä. Mitä te silloin luulette voivanne hänelle tehdä, joka on pahempaa kuin hänen itsensä hankkima kärsimys?"

"Sitä en tiedä, mutta tiedän ettei hänen ole kuljeskeltava täällä ympäriinsä minun saamatta selvittää asiaamme hänen kanssaan. En tule kirkkoon kertaakaan ajattelematta vanhaa kertomusta pyhästä Joosepista. Sitä ehkei pastori tunnekaan? Kas, oli kaksi veljeä siihen aikaan, jolloin löydettiin kultaa täältä joesta — ja he laskeutuivat joelle eräänä iltana säkkineen puhdistaakseen muutamia metallikappaleita vedessä. Mutta toisen säkissä on melkein vain puhdasta kultaa. Silloin sysää toinen hänet veteen ja ottaa säkin. Jälestäpäin löydetään ruumis, ja hoetaan, että hän on luultavasti luiskahtanut jokeen. Mutta kun murhaaja saapuu kirkkoon ja menee pyhän Joosepin alttarille — sillä se sattui keväällä juuri hänen juhiansa aikana — ojentaa hyvä pyhimys sormensa kuvasta ja koskettaa hänen otsaansa, niin että siihen syntyy tumma pilkku kuin Kainin merkki. Ja mies kaatuu kuolleena kaikkien nähden ihan papin jalkojen juureen. — Nyt en kertaakaan voi katsoa pyhän Joosepin pitkiä, valkoisia sormia ajattelematta miksei hän niillä voi niinkuin muinoin osoittaa minulle syyllistä — ja mikseivät pyhät kuvat tee enää sellaista, mitä kerrotaan menneiltä ajoilta."

"Pyhä Jooseppi ehkä tekeekin sen", sanoi pappi, "kun itse olette keksinyt syyllisen — joka on kätkössä tuolla."

Hän ojensi valkeat sormensa ja kosketti Kassianin rintaa.

"Niin, olemmehan kaikki syntisiä Jumalan edessä! Mutta siinä suhteessa en voi syyttää itseäni. Olen

kasvattanut tyttöjäni kurissa ja Herran nuhteessa yhtä hyvin kuin joku muukin Goldrainissa ja pitänyt heitä silmällä kuin seppä rautaansa. Että se tapahtui, siihen olen yhtä syytön kuin — niin, kuin pappi itse."

Pappi nousi ja seiso i hänen edessään. "Mea culpa", sanoi hän, "mea culpa, mea maxima culpa."

"Niin, jos tahtoo olla niin hurskas", sanoi Kassian, "niin voihan mielellään ottaa omaksi syykseen, jos joku tappaa toisen kaukana Turkin maalla."

"Ehkä niin", sanoi pappi. "Mutta meidän ei tarvitse lähteä Turkkiin löytääksemme syyllisyyttämme. Meidän tulee ensin käydä omaan itseemme! En luule olevan yhtään ihmistä, joka saa kokea sydämeen asti käypää tuskaa hänen olematta tavalla tai toisella itse osallisena sen luodin valamiseen. Jos teihin nyt, Kassian Gamper, on koskenut kovemmin kuin koskaan ennen, tiedättekö mitä teidän silloin tulisi tehdä? Teidän tulisi silloin koetella elämäänne ja sydäntänne tarkemmin kuin ennen — olisiko niissä jotain kohtaa, jonka olette unohtanut, mutta jonka kerran olette kylvänyt, ja jonka hedelmiä nyt saatte korjata. Ennenkuin olette keksinyt syyllisen omasta itsestänne, ennen sitä ette voi toivoa löytävänne ulkonaista syyllistä. Muuten ette ole varustautunut kohtaamaan häntä."

— Kassian jäi katsomaan hentoa, mustaa olentoa kunnes se hävisi vuoripolkua pitkin. Sitten kääntyi hän kotiinpäin.

Hän oli kiintynyt nuoreen pappiin eikä voinut olla puhumatta hänen kanssaan. Mutta noitten pappien piti aina puhua ikäänkuin kaikki olisi tässä maailmassa niinkuin olla pitikin ja että itse vain käsittää *sen* ihan väärin. Mutta hän ei sitä myöntänyt! Hän oli syntinen Jumalan edessä, mutta häntä ei voinut soimata aviomiehenä eikä isänä.

Hän ei voinut lukea miksikään sitä, että hän aina nyt ajatteli erästä taphtumaa — tapahtumaa, joka oli sattunut ennen Kathin syntymistä. Sillä se johtui vain siitä, että Kathi sinä yönä, jolloin hän pysähdytti hänet joen rannalla, oli katsonut häneen ihan samanlaisilla silmillä kuin Aloisia sinä kertana. Ei ollut siis ihme, että hän muisteli sitä. Mutta hän ei tehnyt sitä siksi että siinä olisi ollut hänelle jotain soimausta. Hänellä oli täysi oikeus — olihan Aloisia hänen vihitty vaimonsa. Hän olisi voinut puhua siitä kenelle papille hyvänsä — ja pappien olisi täytyntä hyväksyä hänen menettelynsä. Että nainen voi suuttua, ei merkitse mitään. Hän oli muuten lempeä ja mukautuva, Aloisia, mutta sillä kertaa oli hän kuin poissa suunniltaan. Hän oli huutanut: "Tahdotko saada minut hengiltä!" — ja kävikin sitten niin että hän kuoli. Mutta moni vaimohan on kuollut ensi kerralla — sitä hän ei koskaan voi edeltäpäin tietää. Eikä kukaan mies voi pitää itseään sen takia murhaajana.

Hänelläkään ei ollut syytä siihen. Hän vain ei voinut vapautua niistä silmistä sen jälkeen kuin Kathi oli katsonut häneen sinä yönä joen rannalla —

* * * * *

Ylhäällä vuorilla satoi valkoista lunta.

Laaksossa olivat hedelmät kypsyneet syksyn myrkkylijat kasvoivat kalpean punaisina kaikilla kedoilla ruskeat kastanjat odottivat korjuuta, ja syyslehdet loistivat kaikissa väreissä.

Mutta tuonne korkealle saapui talvi aikaiseen

Nyt täytyi enimmäkseen pysytellä huoneessa. Rukki ja kangaspuut joutuivat ahkeraan ikeeseen ja kun miehet olivat lypsäneet lehmät ja käyneet muita elukoita ruokkimassa, tulivat he sitomaan luutia tai veistelemään puulusikoita.

Kathi liikkui siellä huivi lyhyen tukkansa verhona. Se oli taas alkanut kasvaa, mutta ei se koskaan tulisi yhtä pitkäksi. Hiukset olivat yhtä paksut kuin ennenkin, mutta tummemmat; ne eivät enää sakenoineet kultana auringonpaisteessa. Hän teki mitä käskettiin ulkona tai sisällä; nythän häntä ei tarvinnut säästellä niinkuin alussa, sen jälkeen kuin se oli ohitse ja hän taas oli jotakuinkin saanut voimansa takaisin. Työ oli hänelle raskasta ja tottumatonta. — Kotona oli palvelusväkeä kyllin ulkotöihin ja sisällä hän ei tehnyt muuta kuin mihin hänellä oli halua. Hän kehräsi hiukan, hän nypläsi, hän leipoi pannukakkuja ja lauloi kitarin säestyksellä, jota koulumestari oli opettanut hänet soittamaan, tai hyöri ulkona ja sisällä mitään tekemättä.

Siinä suhteessa oli isä kyllä hyvänsuopa; kunhan vain tyttäret tottelivat hänen tahtoaan, niin hän ei pakoittanut heitä rasittamaan itseään. Hän oli hiukan ylpeäkin siitä, että rikkaan Kassian Gamperin tyttäret olivat hiukan paremmat kuin muitten Goldrainissa — ja osoittavat sitä työttömyydellään ja opettelemalla toimia, joihin muut eivät saaneet tilaisuutta.

Ensimmäisinä viikkoina hänen täällä ollesaan, niin, aina siitä yöstä jolloin hän oli juossut joen rannalle,

hän ei tietänyt mistään, ei nähnyt, tuntenut, eikä muistanut mitään paitsi *tuskaa*, tuskaa, joka lepäsi kauheana painona hänessä ja tukahdutti kaiken muun — joka tuntui kaikissa hänen jäsenissään, joka painoi jokaista hengenvetoa eikä kuitenkaan voinut häntä tappa.

Kun sitten ruumiillinen vaiva saapui, oli se kuin tosi helpoitus, sillä se pakoitti tuskan hiukan väistymään. Ja kun sitten tapahtui uskomattomin, että tuskakin samalla täysin poistui hänen mielestään, että hän yhtäkkiä vapautui siitä mikä oli tapahtuva ja kaikesta mitä se oli tuova muassaan, vapautui kaikkein pahimmasta: nimittäin ilmiantamasta toista vastoin hänen tahtoaan — silloin oli siunattua lepoa pitkällään surra, olla oikein murheellinen ja itkeä paljon — sitä, joka ei koskaan ollut nukkuva hänen rinnollaan ja oleva niin lähellä hänen kasvojaan, sitä, jota hän ei koskaan saanut nähdä silmillään eikä koskaan pitää sylissään... Hänen kätensä muuttuivat äkkiä niin tyhjiksi, niin köyhiksi ja hyödyttömiksi...

Mutta tämä suru oli hyvä, se lopetti tuskan — siksi hän kiitti siitä yöt ja päivät. — —

Myöhemmin tulivat vaikeudet. Silloin hänessä kaikki heräsi uudelleen — sydän ja kaikki ajatukset, jok'ikinen tunne. Silloin kaikki koski. Jokainen esine, jota hän kosketteli, jokainen sana, joka hänelle sanottiin, jokainen työ, johon hän kävi käsiksi — kaikki koski suunnattomasti.

Ja koti-ikävä— niin, se oli ajaa hänet vuoren jyrkimmille paikoille joka yö... heittäytymään alas —

Sunnuntaisin oli ikävä voimakkain — kun sää ja tiet tekivät muiden menon puolipäivämessuun mahdolliseksi. Hän seiso silloin liikkumattomana ja katseli heidän menoaan — ennenkuin hän itse lähti kulkemaan pitkiä polkuja luostarikirkkoon — katseli heitä kunnes he olivat vain pieniä, mustia pilkkuja vuoren rinteellä. Eikä hän voinut ymmärtää, miten hyviä, miten valittuja, miten Herramme rakastamia nämä kolme ihmistä olivat — koska heille suotiin tuollainen saavuttamaton, käsittämätön onni saada kulkea rukousnauhoineen ja rukouskirjoineen askel askeleelta alas vuorta kunnes tulivat laaksoon, Goldrainiin ja kirkkoon. Eivät he sitä itse tienneet — he eivät menneet vähääkään kummempina kuin kulkiessaan tuvan poikki tai pihan. Miksi toisilla oli sellaista, jota he eivät yhtään ymmärtäneet — kun toiset taas ikävöivät sen saamista, niin että tulivat sairaiksi?

Mutta oli hyvä, että kaikki tämä hänestä oli niin vaikeata — sehän oli katumuksentekoa hänen syntinsä, hänen suuren syntinsä takia. Ja saisi olla vaikka kymmenen kertaa vaikeampaa, jos sillä silloin olisi hyvä. Sillä oli jotain muuta, jota hän ei voinut tehdä.

Hänellä oli paikka itsessään, jossa hän eli — johon hän saattoi paeta ja jossa piileksiä kaikkea sitä, mikä oli ikävää ja raskasta ja vaikeata kestää. Kun tuska hävisi hänestä ja hän taas saattoi ajatella — silloin olivat kaikki hänen ajatuksensa heti siellä... Niin kauan kun hänellä olisi se pakopaikka, saattoi hän kestää kaikkea. Vaikka hän eläisi sata, ei, tuhat vuotta — niin ei hän koskaan kyllästyisi siihen paikkaan!

Hän ajatteli rotkoa kastanjapuiden alla — polkuineen ja nurmikkoineen...

Hämärsi — oli jo viileätä, ja vuohensilmät tuoksuivat — sen tuli olla mukana jotta se muodostuisi oikein todelliseksi. Askeleita — askeleita kuului polulta... Nyt hän tiesi, että hän oli kuullut ne, muttei ollut sitä oikein tajunnut. Vavahtava käsi laskeutui hänen hiuksilleen — — niin että kaikki maailmassa muuttui hyväksi ja viihdyttäväksi ja kauniiksi...

Oi, sitä kättä — hän olisi voinut suudella sitä aina maailman loppuun!

Ja vavahtavin sydämin heittäytyi hän taas kaikkeen siihen, jota ei voitu sanoa selittää — jota saattoi vain *tuntea* uudestaan ja yhä uudestaan samalla riemuntunteella, pyörryttävällä, nimettömällä riemuntunteella — — —

— Mutta sinä päivänä kuin hän polvistui rippituoliin ja tunnusti syntinsä, silloin sanoi se, joka puhui Herramme nimessä, ettei hän saisi palauttaa sitä muistoa mieleensä, että hänen tuli *vihata* sitä hetkeä.

Kuinka hän voisi, kuinka saattaisi!

Kun synty oli jotain *pahaa* — silloin kyllä saattoi. Mutta kun nyt synty oli parasta, kaikkein parasta, ainoa hyvä ihmisessä — kuinka silloin saattaisi!

Hän tiesi kyllä, että se oli kauhea häpeä, mutta hän ei voinut tuntea että se olisi ollut pahaa. Ei, hän ei tiennyt ennenkuin sinä iltana mitä oli olla hyvä. Koko elämänsä läpi oli hän vain ollut omavaltainen ja välipitämätön — hän ei ollut välittänyt kenestäkään muusta maailmassa kuin Goldrainin Kathista. Isästäänkään hän ei pitänyt, paitsi niinä harvoina kertoina, jolloin hän oli mukautunut Kathin mielen mukaan tai oli ylpeä hänestä.

Mutta sinä iltana, jolloin hän rakasti, rakasti — enemmän kuin elämäänsä, paljoa enemmän kuin

itseään — oi, silloin hän rakasti kaikkia Goldrainissa ja koko maailmassa eikä tiennyt mitä kaikkea hyvää hän olisi heille tahtonut tehdä!

Jos hän ei koskaan enää ajattelisi sitä iltaa, tulisi hän siitä pahaksi. Jos hänen piti karkoittaa kaikki ajatuksensa siitä ainoasta paikasta, jossa ne olivat kotonaan, jossa ne saattoivat levähtää, jossa niillä oli iloa, joka ei koskaan loppunut — — niin olisi se kärsimys sellaista, joka hävittäisi hänestä kaiken hyvän!

Hän muisti eräänä lapsuutensa päivänä isänsä tulleen hänen luokseen ja tahtoneen lyödä häntä — hän ei muistanut enää minkä takia — ja pelästyksessään oli hän hypännyt ulos matalasta akkunasta ja juossut alas tietä, johon äsken oli pantu uusia marmorisiruja. Hän oli paljain jaloin — ja tuntui kuin puukot olisivat viiltäneet häntä aina sydämeen asti. Kun he saivat hänet kiinni, oli valkoisilla kivillä pieniä punaisia pilkkuja.

Siten kävisi — oi ei, paljoa, paljoa pahemmin — jos hänen tulisi karkoittaa ajatuksensa sieltä!

Oi, jospa Herramme, joka on kaikkivoipa, tekisi niin ettei olisi syntiä sitä ajatella!

Hänellä oli muassaan kuva, jonka täti kerran oli hänelle ostanut eräältä italialaiselta rihkamakauppiaalta, hänen pyhän kaimansa kuva, pieni Kathariina, joka oli niin hurskas että hän liiteli koholla permannosta polvistuessaan rukoilemaan.

Ja kun Kathi oli polvillaan — niin raskaasti, niin raskaasti — permannolla sänkynsä vieressä rukoillakseen, silloin hän ajatteli: jospa kuitenkin pieni, lempeä pyhimys kerran armahtaisi häntä, astuisi ulos kehyksistä — niinkuin ennen oli kuultu tapahtuneen — ja sanoisi: "Kaihi, nyt olen saanut Herramme suostumaan, ettei enää ole synti ajatella sitä — sillä tiedänhän minä, ettet tahdo tehdä syntiä. Niinpä sinun täytyy raataa täällä kuolemaasi asti etkä saa edes katsahtaa laaksoon. Mutta *ajatella* sitä, siihen sinulia ori lupa" — —

Kun toiset saapuivat sunnuntai-iltoina kotiin kirkkomatkaltaan, tapahtui joskus, että Martha virkahti muutaman sanan siitä mitä pappi saarnassaan oli puhunut. Hän teki sen tahallaan joka kerta kun pappi oli puhunut siitä, miten tulee vihata syntiä ja sitä paeta — sisimmässä ajatuksessaankin — sillä hänestä oli Kathin hyvä kuulla tällaista. Ja Kathin kädet kylmenivät tuskasta joka kerta kun hänen tätinsä alotti: "Hän sanoi muuten tänään", — sillä aina hän oli sanonut jotain, joka oli hänestä vaiketa kuulla. Mutta kun Martha sitten lopetti sanomalla: "Niin, se Jumalan mies — hän on oikein niinkuin pyhimys" — ja kun Anselm nyökäytti siihen painokkaasti, sanoi Kathi aina: "Niin, se hän on!"

— Sitten eräänä päivänä, jolloin hän oli auttamassa Peteriä lypsyssä, hän äkkiä ajatteli, että sitä muistoa, jota hän ei ollut tarpeeksi hyvä vihaamaan, josta hän piti kiinni enemmän kuin elämästään — sitä toinen vihasi eikä tohtinut eikä tahtonut koskaan johtaa uudelleen mieleensä. Mutta ehkä hän ei voinut vapautua siitä — niin kauan kuin ei Kathi jättänyt muistoa.

Joka kerta kun hän antautui siihen koko vavahtavin sydäminsä — veti hän hänet mukaansa. Ja *jospa* hän nyt tunsu jotain siitä, jospa ajatukset heräsivät hänessäkin joka kerta kun hän sitä muisteli, ja kutsui ja veti hänet siihen, johon hän ei halunnut... Jospa nyt oli niin?

Hän ei voinut koskaan saada siitä varmuutta. Mutta hän tiesi samana hetkenä ettei hän koskaan, ei koskaan tahtonut ajatella sitä enää!

Vaikkakin nyt pyhä Kathariina olisi kuinkakin astunut ulos kehyksistään ja sanonut: "Se ei ole sinulle syntiä" — niin hän vain vastaisi: "Se on syntiä eräälle toiselle — ja siksi en tahdo. Sillä jos sitä yhä ajattelen — niin ehkei hänkään voi olla sitä ajattelematta." — joka kerta sen jälkeen — satoja, tuhansia kertoja joka yö — kun kaikki hänen ajatuksensa pyrkivät takaisin tähän ainoaan paikkaan — — karkoitti hän ne sieltä pois.

Tämä oli vaikeampaa kuin hänen leikatessaan pitkiä palmikoitaan ja nähdessään niiden putoavan lattialle... Se oli suurempaa tuskaa kuin haavoittaa pieniä, paljaita lapsenjalkoja teräviin marmorisirpaleihin...

Mutta hän teki sen.

Hän rupesi harjaamaan ja puhdistamaan, sai sulkeutuneet ihmiset lausumaan muutamia sanoja, alkoi laskea ääneen — tai rukoili rukousnauhansa.

Se oli kaiken ilon, kaiken levon riistämistä itseltään. Oli kuin riistäisi hän elämän sydäimestään — —

Mutta hän teki sen.

Se ei ollut suurta, eikä edes ansiokasta! Se osoitti vain miten vähän hän voi tehdä siitä mitä hänen tuli — sillä jos hän olisi vihannut sitä, niinkuin hänen piti tehdä, niin ei olisi ollut niin vaikeata saada

ajatuksiaan pois siitä. Hän ei todellakaan voinut siitä kerskua!

Mutta hän teki sen. — —

Ylhäällä vuorilla satoi valkoista lunta... Ja kaikki oli loppumatonta talvea.

* * * * *

Kevät oli saapunut laaksoon. Kaikissa viikunapuissa oli kalpean punaisia kukkia, päärynä- ja luumupuissa oli valkoisia.

Eräänä iltana istui pappi Joseph Wellner Kassian Gamperin tuvassa.

"Tahdon sanoa teille jotain ennenkuin muut saavat siitä tietää", sanoi hän. "Nyt kay niin, etta tulen matkustamaan pois."

"Sitä tahtoisin päästä kuulemasta", vastasi Kassian lyhyesti ja jäykästi — sillä se oli hänen tapansa voittaa murhetta. "Kun kaikki niin olemme kiintyneet pastoriin, niin en ymmärrä, miksi pastori vain ikävöi pois täältä."

Nuori pappi käänsi loistavat siniset silmänsä häneen. Ne muuttuivat äkkiä niin kiiltäviksi.

"Jäisin mielelläni", sanoi hän matalalla äänellä. "Kuolisin mielelläni täällä. — — Mutta tieni kulkee pois täältä."

Hän vaikenä hetkiseksi. Sitten hän jatkoi: "Se voi tapahtua muutaman päivän, viikon, kuukauden perästä — mutta joka tapauksessa olen viimeisiä aikoja täällä. En tule enää takaisin. Olen kuin kuoleva mies täällä Goldrainissa. Ja mitä kuoleva rukoilee — sitä ei häneltä kielletä... Minulla on teiltä jotain rukoiltavaa, Gamper. Kun olen poissa — niin sallikaa hänen tulla alas vuorilta taas ja antakaa kaiken olla niinkuin ennenkin!"

Kassian rypisti otsaansa. "Jos pastori lupaisi *jäädä* tänne — niin luulisin melkein voivani siihen myöntyä", sanoi hän hetken kuluttua. "Muutoin hän tuntee ehdot."

"Sallikaa sen tapahtua ilman ehtoja!" sanoi pappi.

Kun Kassian oli ääneti, nousi hän. "Niin, niin, Kassian Gamper", sanoi hän, "kun minä olen poissa, kun olen teille kuin kuollut mies — niin muistakaa, että tämä oli viimeinen pyyntöni teiltä."

Hän kulki tuvan poikki — mutta pysähtyi sitten akkunalle. "Niin, vieläkin on minulla yksi asia", sanoi hän hiukan empien.

Hän jäi seisomaan ja katseli ulos akkunasta. "Voin kyllä — rikkomatta pyhän ammattini velvollisuuksia sanoa teille, että se mies" —

Kassian nousi äkkiä pystyyn — silmät vesittyneinä. Pappi ojensi kätensä ikäänkuin estääkseen kaikkia kysymyksiä. "Voin vain sanoa teille, että hän on *katunut*" —

Kassian naurahti kolkpsti. "Se ei minua ilahuta kuulla", sanoi hän. "Silloin kyllä tietää, että Herramme on suonut hänelle anteeksi — ja sitä en suo sille roistolle. Hän on sillä päässyt liian helpolla."

Papin valkoisille poskille nousi puna. "Ettekö yhtään tiedä, mitä katumus on, Kassian Gamper?" kysyi hän.

"Kyllähän — silloin vetistellään vähäsen ja luvataan, ettei tehdä toiste niin. Mutta se ei muuta mitään minun suhteeni! Voiko se saattaa asiat tekemättömiksi? Voiko se tehdä tyttöni samaksi kuin hän oli ennen?"

"Ei — mutta ettekö luule hänen kärsivän ajatellessaan sitä?" Pappi puhui vastoin tapaansa äänekkäästi ja nopeasti. "Vetistellä vähän — arveletteko, että meidän Herrallemme voi tarjota kaikenlaista raukkamaisuutta! Ja että armo merkitsee kaikkeen tyytymistä? Ei, katumus — katumus ei ole vain itkua, se on todellista *tekoa*! Silloin käy käsiksi pahaan, jota on ruumiillaan tehnyt — ja kärsii siitä sielussaan, ottaa esiin muiston, jota vihaa — joka kirvelee kuin tuli ajatuksia - — ja kärsii siitä... kunnes se on kärsitty loppuun asti!"...

Hän kulki edestakaisin permannolla kuin suuressa mielenliikutuksessa.

"Ja te luulette, että Jumalan anteeksianto tekee sen helpoksi! Niin, se tekee sen, jota todellakaan emme voi käsittää — se poistaa meistä kaikki tahrat ikuisessa merkityksessä, koko ijankaikkisen rangaistuksen — — Se johtaa meidät taas armon tilaan — sanomattoman ihanaan tilaan, joka muuttuu

sen ihmisen koko elämäksi joka on siihen antautunut. Mutta se ei tee tekoja tekemättömiksi täällä maan päällä. Jos rukoilisimme häntä yöt päivät: suo minun kärsiä kaksinkertaisesti, kymmenkertaisesti, mutta tee se tekemättömäksi, tee niin, etten ole sitä tehnytään — niin hän ei voi kuulla meitä! — — Siksi kuolema on niin suuri vapahdus — sillä sinä päivänä *ei ole sitä enää tehnyt!* Se lasketaan maahan kuolleen ruumiin mukana — se muuttuu maan mullaksi! Ja me kuljemme valoon puhtaina ja vapahdettuina — täysin vapahdettuina!"

Kassian katseli syvästi liikuttuneena pappiin ja nyökäytti päätään: "Niin, pastori on pyhä mies", sanoi hän. "Te ottanette pienet viat, joita teillä voi olla, sillä tavalla. Mutta se roisto — mitä te luulette hänen tuntevan, vaikkakin hän sanoo katuvansa! En tahdo urkkia — tiedän kyllä mitä ripin salaisuus merkitsee mutta aion häntä etsiä niinkuin ennenkin."

Pappi pysähtyi hänen eteensä ja pyyhki kasvojaan. "Sinun tulee jättää Herralle kostosi", sanoi hän, "se on hänen. Et voi kristittynä pitää siitä kiinni. Suljet itsesi sen kautta armosta."

Kassian katsoi alas permantoon. "Ehkä voisin olla lyömättä häntä kuoliaaksi", sanoi hän synkästi. "En sitä tiedä — mutta sen tiedän, etten saa rauhaa ennen kuin koko kylä tietää minkälainen hän todella on. Tahdon merkitä sen hänen kasvoihinsa, niin että kaikki sen näkevät. Sitä en jätä tekemättä. Kathikin on merkitty! Se tihkuu kyllä ilmi jälestäpäin vaikka kuinka tahtoisit sitä salata. Lisa Dittl, jonka Perkmann nyt on nainut, hän ei tahdo kuulla puhuttavankaan, että hänen miehensä muka olisi hyljätty. Hän kertoilee sekä oikealle että vasemmalle, että hän se ei tahtonut Kathia — ja että sillä kyllä oli hyvät syynsä! — — Minun tulee merkitä hänet hänen elinajakseen — kaiken oikeuden takia! Luulen että Herramme on kanssani siinä suhteessa samaa mieltä — ja mielessäni aina odotan, että pyhä Jooseppi osoittaisi hänet minulle. Kathin tapahan oli koristaa hänen alttariansa niin kauniisti kukilla!"

"Oikeus kyllä saavuttaa määränsä", sanoi pappi.

"Herrammehan tahtoo johtaa oikeuden voittoonsa ja hän voi sen tehdä niin ettei armo siitä pienene. Minusta tuntuu, että armo siitä suurenee, ettei mitään vähennetä oikeudenmukaisuudesta." — —

Hän tarttui leveään, mustaan hattuunsa. "Älkäämme puhuko tästä enempää tällä kertaa, Kassian Gampar", sanoi hän väsyneesti, "ehkemme koskaan enää sitä teekään. Kun joskus olen puhunut hyvän sanan hänen puolestaan, niin se on tapahtunut teidän itsenne takia — eikä hänen takiaan. Saadakseni teidät luopumaan koston ajatuksista. Nyt johtakoon Herramme itse teitä! — Mutta mitä teiltä olen pyytänyt, sitä tahdon viimeiseen asti toistaa." — —

* * * * *

Vuorille oli vihdoinkin tullut kevät.

Eräärä päivänä oli Kathi kutsunut Peteriä päivälliselle ja seisoi hänen kanssaan ovella. Hän oli juuri pannut kätensä raskaalle ovenrivalle — kun Peter laski ison, hikisen kätensä sen päälle.

Ensimmäinen tunne mikä hänessä heräsi oli pelon tapaisesti vetäistä pois kätensä. Mutta sitten hän antoi sen olla. Ja vähän sen jälkeen menivät he yhdessä sisään.

Hänen taloon saavuttuaan ei Peter alussa koskaan katsahnutkaan häneen. Saattoi olla niin siitä syystä että hän häpesi hänen puolestaan ja oli vihainen siksi että heidän piti pitää hänet talossaan. Sitten oli hän silloin tällöin puhunut hänelle, mutta monta sanaa he eivät kuitenkaan olleet vaihtaneet kuluneena talvena. Joskus kun Kathi oli työssään saattoi Peter työntää hänet sivulle ja ryhtyä hänen puolestaan siihen — mutta paremminkin tuntui kuin hän olisi tuuminut, että hän teki työnsä päin mäntyyn, kuin että olisi tahtonut häntä auttaa.

Siksi tulikin tämä yllätyksenä. Ja jälestäpäin ei Kathi tiennyt, miksi hän oli siihen suostunut. Ehkä siksi, että siinä oli sellaista hyvyttä. Ja siitä oli aikoja kuin kukaan oli hiukankaan välittänyt hänestä!

Seuraavien viikkojen aikana tapahtui useammin, että heidän yhdessä seisoessaan tai hetkisen kahdenkesken ollessaan Peter taas pani kätensä hänen harteilleen.

Hän tottui vähitellen siihen — hänen tavassaan oli jotain avuttoman kömpelöä, joka häntä liikutti. Eikä se muistuttanut — ei, ei hituistakaan — erästä toista.

Sitten eräänä kesäkuun iltana oli Martha lähettänyt heidät tähystämään Anselmia, joka oli ollut laaksossa. Kun he olivat tulleet paikkaan, jossa ensimmäiset kuuset kasvoivat, näkivät he hänet kaukana alhaalla, ja he istuivat kaadetulle puunrungolle odottamaan häntä.

Silloin pani Peter kätensä hänen vyötäisilleen.

Hän teki liikkeen kuin tuskasta — mutta istui sitten liikkumattomana. Ja äkkiä selveni hänelle, miksa

hän oli suostunut kaikkeen tällaiseen Peterin puolelta: siinä oli apua. Siten nousi kaksinkertaiset esteet sille, jota ei edes saanut *ajatella*. Se loppui kokonaan — myöskin eräältä toiselta.

Sinä yönä, jolloin hän kulki joelle, oli hänellä ollut vain yksi selvä ajatus: hän ei tahtonut olla syytöksenä toiselle, hän tahtoi kokonaan hävitä. Sillä mitäpä hän oli, mitäpä hänen elämänsä merkitsi!

Mutta nyt oli tässä parempi keino.

Vähän sen jälkeen veti Peter kätensä pois. Ja sitten hän alkoi puhua — ikäänkuin hänen olisi pitänyt lopettaa toinen asia ennenkuin hän saattoi alottaa toista.

"On niin, että vanhuksat tahtovat päästä talostaan", sanoi hän, "ja muuttaa Innin laaksoon Annan luokse. He tuumivat, että minä lähtisin mukana — ja senhän voin hyvin tehdä, vaikkakin me kävisimme yhteen. Mutta voimme myös ensin lähteä isäsi luokse — ja kuunnella mitä hän asiasta ajattelee. Hänen mielestään kai *sinun* miehesi jäisi hänen luokseen ja voisi sitten ottaa talon haltuunsa?"

Kyllä sellainen oli aina ollut isän toivomus — mutta nyt! Hän kääntyi ihan hämmästyneenä Peteriin, mutta hän istui katsellen suoraan eteensä ja pureksi heinänkortta.

"Peter" — hän sanoi sen melkein valittaen — "Isähän ei tahdo enää nähdä minua talossaan."

"Niin, niin" — Peter pureksi yhä korttaan. Siitä herettyään hän sanoi: "Voin hänelle sanoa: jos et tahdo tytärtäsi, voin sanoa, niin ehkei sinulla ole mitään vastaan pitää kodissasi minun morsiantani. Ellet tahdo, niin otan hänet mukaani Innin laaksoon, johon vanhuksat asettuvat asumaan. Silloin hän kyllä suostuu. — Voimme jonakin päivänä lähteä alas. Sinun ei tarvitse raataa täällä kauemmin. Sitten kun elukat ovat alpeilla, voimme hyvin tulla toimeen yksinämme." Alas — alas taas! Joki, vanha puusilta — suuria keltaisia kulleroita — Goldrain — — talo, kirkkotie... Saada istua kirkossa etäisimmässä sopessa — kuulia messuavan äänen alttarilta, suitsutuspilvet, loistavat kasvot kuorin puolella...

"Oi, Peter!" Hän tarttui molemmin käsin hänen isoon päähänsä:

Mutta silloin Peter nousi äkkiä ja sanoi hyvin jurosti: "On kai parasta, että menemme vähän kauemmaksi häntä vastaan." —

Paria päivää myöhemmin meni Peter alas puhumaan Kassian Gamperin kanssa. Hänen olisi kai parasta mennä yksinään ensimmäisellä kerralla, tuumivat vanhemmat — ja Kathikin tuli pelokkaaksi asian joutuessa niin pitkälle.

Anselm ja Martha eivät koskaan olleet uskoneet, että Peterin mieleen johtuisi naida Kathi. Mutta ajatus isän rahoista oli kai voittanut hänen epäröimisensä. Vaikkakaan he eivät olleet erikoisen iloisia asiasta, oli heistä kuitenkin parasta pitää mielessä pääasia ja tekeytyä tietämättömiksi kaikesta muusta.

Kassian Gamperkin kovin hämmästyi. Hän olisi aikaisemmin hylännyt Peterin ei läheskään tarpeeksi hyvänä hänen tyttärelleen. Mutta nykyinen Kathi — hän ei ollut enää sama, ja kun kunniallinen mies otti hänet, oli se kai paras keino tukkia suut.

Ja sitäpaitsi hän ikävöi Kathia enemmän kuin tahtoi itselleen myöntää — ja toivoi vain keksivänsä jonkun keinon, jolla saisi hänet luokseen taas sanaansa syömättä. Hän ei kuitenkaan varmasti luvannut.

"Hän voi jonakuna päivänä tulla kanssasi, niin saamme siitä puhua", sanoi hän.

Sillä oli Peterin asia päätetty ja hän laittautui palaamaan vuorille taas.

Mutta ovelle ehdittyään hän jäi seisomaan. "Ja hänen tulee saada kulkea rauhassa, kun hän saapuu", sanoi hän päättäväisesti. "Häneltä ei saa udella sellaista, josta hän mieluummin vaikenee."

"Tahtonet kai kuitenkin itse häneltä kysyä sitä?" sanoi Kassian lyhyesti — päästäkseen pakollisesta myöntämisestä.

"Se on minun asiani", vastasi Peter rauhallisesti. "Mutta en tiedä tekisikö se minua iloisemmaksi tai paremmaksi, jos saisin sen tietää."

Seuraavana päivänä kun he nousivat päivällispöydästä, sanoi Peter Kathille: "Pane nyt vähäiset tavarasi kokoon, sillä nyt me lähdemme."

Iltapäivällä he olivat matkalla. Kathista tuntui kuin kulkisi hän unissaan. Ei ajatella — ei, ei. Mutta hän ei voinut olla *tietämättä* mikä päivä nyt oli. Eihän hän voinut mitään siihen, että hän juuri tänään saapui laaksoon taas.

Mutia hän ei herättänyt mielessään viime vuoden samaa päivää — se saapui ihan itsestään. Se oli taas esillä, hänen ympärillään, ja se pyrki *sisään*.

Polun viedessä kuusimetsään oli sen varrella kaikki paikat punaisina alppiruusuja. Hänen täytyi poimia pari. Niinhän se alkoi viimeksikin — päivällisen jälkeen hän lähti vuorille poimimaan alppiruusuja...

Hän antoi kukkien pudota. Hän tahtoi, hän tahtoi taistella sitä päivää vastaan, joka halusi pyrkiä häneen — ja ottaa hänet kokonaan. Tuo rakas, rakas päivä, jota ei olisi saanut olla olemassa — ei edes ajatuksissa? Tänään, jolloin kaikki muistutti siitä, tuli sitä vastaan taistella lujemmin kuin koskaan ennen!

Peter kulki hiukan hänen edellään kantaen hänen myttyjään keppissä olallaan. Oi, jospa hän sanoisi jotain! Oli niin hiljaista metsässä. Mutta hänen tapansa ei ollut puhella kulkiessaan.

"Kun tulemme alas, Peter", sanoi Kathi, "niin muista, että heti tahdon mennä levolle ja nukkua koko illan. Väsyn niin tästä pitkästä matkasta." — — Ja se joka nukkuu, ei tee syntiä, ajatteli hän.

He joutuivat ulos kuusimetsästä, ja tie vei yhä alaspäin. Silloin tällöin Peter kuitenkin pysähtyi pyyhkimään hikeä otsaltaan. Oli kovin kuuma.

Äkkiä kutsui Kathi häntä. "Peter, Peter, katsohan katsohan toki. Luumupuita!"

"Kyllä niin", sanoi hän kääntymättä. Sen hän tiesi, että Johann Niedermayerin luumupuut tästä alkoivat. Siinä ei ollut mitään ihmeellistä.

Vähän myöhemmin Kathi taas huusi: "Peter, voi Petet, tässä on pähkinäpuu" — hän pysähtyi ja hieroi lehteä sormiensa välissä toistaessaan: "Tässä on pähkinäpuu!"

Hän nyökäytti vain: Kyllä on! Sillä vanhan Ploggnerin talon edustalla oli kaikkina aikoina ollut pähkinäpuu. Se ei ollut versonut ei tänään eikä eilen.

Aurinko oli mennyt mailleen rosoisten vuoriharjanteitten taa. Sen vaipuva loisto valoi Marteller-gletscherille punaisen hehkun... Polku kääntyi Goldrainiin päin — alas isojen sileälehtisten kastanjapuiden alle.

"Peter" — Kathi kutsui taas, mutta paljon hiljemmin, "tässä ovat kastanjapuut".. Tällä kertaa Peter kääntyi, sillä Kathin ääni vapisi kovin.

Hän oli istunut tien reunalle — piteli päätään käsissään ja liikutti sitä edestakaisin.

"Oi, Jumalan pyhä äiti", sanoi hän itkien... "Tässä ovat kastanjapuut!"

Peter seisoi liikkumattomana hänen luonaan. "Tyttö raukka", ajatteli hän, "hän on melkein unohtanut, minkälaista oli alhaalla laaksossa päin! Ja hänen isänsä talon luona kasvaa myös kastanjapuu. Siksi se niin koskee häneen."

Hän ei puhunut mitään, sillä hän tiesi, että koskee vain enemmän, kun toinen rupeaa siitä puhumaan. Mutta oli parasta, että hän sai itkeä loppuun.

Ja hänen vaikeroidessaan ja huojuttaessaan päätään edestakaisin ajatteli Peter, että olisi hyvä jos hän pian lopettaisi, sillä Sveitsinalppien yli nousi tummia pilviä. Siltä taholta oli myrskyn tapana tulla — ja olisi ehkä parasta, ettei kestäisi kauan ennenkuin oltiin talossa.

* * * * *

Vanha Matthias kellonsoittaja ei ollut terve ja hänen oli täytynyt maata pari päivää. Hän suri joka kerran kun hänen oli pakko jättää virkavelvollisuutensa suorittamatta.

Pappi istui hänen vuoteensa ääressä. Hän kyllä tiesi miten soittajaa tuli ilahuttaa. Nuori, kalpea pappi saattoi olla oikein leikillinen, kun hän oli yhdessä lapsien ja vanhusten kanssa, ja hän sai aina ne tyytyväisiksi.

"Niin, on merkillistä maata tässä ja kuunnella kelloja — sen sijaan että seisoi siellä ylhäällä itse", sanoi Matthias. "On hyvä, että minulla on naapuri, joka voi niitä hoitaa ja vuorotella veljensä kanssa — mutta se ei minusta kuitenkaan oikein soinnu. Niinkuin nyt äsken angeluksessa; se kuului oikein vieraalta! On sellainen oma tapani minulla... Ja sitten *ajattelen* omaani joka kerta. Sekin ehkä voi kuulua."

"Than varmaan se voi, Matthias", vastasi pappi. "Olen niin iloinnut kellonsoitosta ensimmäisestä illasta alkaen tänne tultuani. Antaisin paljon, jos Matthias voisi soittaa minullekin kerran."

Vanhus sai kyöneleitä silmiinsä. Että hänen pitikin lähteä niin kauaksi heistä kaikista, tuon hyvän pastorin!

He eivät ajatelleet muun kuin hämärän tekevän tuvan niin pimeäksi; mutta papin noustessa lähteäkseen katsahti hän äkkiä ulos akkunasta.

"Saamme myrskyn", sanoi hän.

Läntisten vuorenkukkuloitten yläpuolella kohosi keltaisen musta pilvijoukko. Se oli jättiläislinnun näköinen ojennettuine päineen, kauheine, rikkirevittyine siipineen, jotka kiitävällä nopeudella levisivät hartaan, selkeän iltataivaan yli ja sammuttivat kaiken sen valon pahan pimeyden taa. Ja kaukaa kuului pahanenteinen pauhina.

Soittajan vaimo tuli sisään keittiöstä ja tarkasteli olivatko kaikki akkunat tarkoin suljetut. "Ulkona nousee myrsky, isä!" sanoi hän. "Pastori kai ei aio lähteä! Se on kohdallamme ennenkuin pastori voi ehtiä kotiin."

Soittajan talo oli ensimmäinen pitkässä maalaiskylässä ja oli hiukan etäämpänä muista.

Vanha mies oli vuoteessaan käynyt hyvin levottomaksi. "Eikö näytä siltä että se voisi mennä ohitse?" kysyi hän kasvoissaan jännittynyt ilme. "Pyhä Jooseppi, mitä muuten teemmekään!"

Ulkona alkoivat puiden latvat huojuua maata kohden. Sitten välähti äkillinen leimaus tuvassa ja kuului ankaraa jymähtelemistä...

Pappi meni vuoteen luo. "Rakas Matthias, Jumalan käsi on mustien pilvien yläpuolella!"

Roiskuva sadekuuro alkoi pieksää puukattoa.

"Ei, ei sentakia", sanoi vanha soittaja. "Mutta tässä minä makaan — ja nyt tulisi soittaa! Lähetä heti sana naapurille, Barbara! He ehkä eivät ajattele, että tulee soittaa myrskyä vastaan. He eivät olekaan tottuneet siihen niinkuin minä."

Ukkosen jyriseminen kuului yhä lähempää. Salama salaman perästä vaiiasi tupaa ja vanhan miehen huolestuneita kasvoja.

Silloin ulko-ovi kiskaistiin auki ja naapurin veli juoksi tupaan isoon päällysviittaansa kääriytyneenä.

"Pyhä Anthonius", sanoi hän, "nouseepa jumalanilma! Olen tullut likomäräksi vain juostessani tänne yli. Ja salamat ihan häikäisevät silmiä! — Niin, tahdoin sanoa, että Sebastian on lähtenyt ulos heti iltasoiton perästä, enkä nyt tiedä milloin hän palaa. Enkä mielelläni menisi hänen sijastaan. Tuskinpa voi päästäkään perille kirkkoon asti. Vieläkin on yksi asia, se nimittäin, että vieras herra, jolla oli silmälasit, oli sanonut veljelleni, että heiluva metalli voi myrskyssä helposti vetää luokseen salaman, sanoi hän."

"Siten käy, kun tahtoo kuulla niitä, jotka luulevat olevansa viisaampia kuin meidän Herramme", sanoi vanha soittaja vapisevin äänin. "Sen kai tiedämme paremmin kuin mokomakin jumalattomista maista — joissa ei ole vuoriakaan — että myrsky menee ohitse heti kun soitetaan kirkonkelloja. Ja täällä seurakunnassa eivät ihmiset voi olla sitä ilman. He eivät oikein voi koota ajatuksiaan rukoukseen ennenkuin kuulevat kellojen puhuvan — äänekkäämmin kuin rajuilma ja kertovan heille, että Herramme on lähellä."

"Niin, mutta minulla ei ole halua lähteä sinne, eikä minulta kukaan voi sitä vaariakaan."

Rajuilma oli nyt Goldrainin kohdalla; ukkosen uriseminen kuului lakkaamatta, toinen jyminä kumisi vielä vuorien solissa, kun seuraava jo räjähti, ja pimeässä loistivat suuret, monipolviset salamat.

"Pyhä Jooseppi! tässä pitää maata velvollisuutensa jättäen!" virkkoi huolestunut Matthias.

"Anna minulle avain torniin, Nestor", sanoi pappi. "Minähän voin mennä. Olen ollut useammin kuin yhden kerran Mattiaksen luona siellä ylhäällä. Sopii paraiten että minä — tällä tavalla kerran saarnaan kansalle."

"Ei, älkää sitä tehkö", sanoi mies. "Pastorihan tietää, että se voi olla hengenvaarallista."

"Niin, onhan hengenvaarallista elää", sanoi pappi hiukan hymyillen. "On melkein vain yksi varma tapa pelastaa elämäsi, Anton — ja se on usko se!"

"Ei ei, se ei käy laatuun", sanoi vanha soittaja tyrmistyneenä.

"Luuletko, etten voi? Etkö muista, että olen koettanut? Mutta nyt olen oikein utelias kuulemaan saako kello oikean soinnun. Älähän nyt ole minulle liian ankara, Matthias!" Hän nyökäytti rohkaisevasti vanhukselle. "Sanon samalla jäähyväiset, menen suoraan kotiin sen jälkeen, sillä silloin kyllä Mariannen hiukan täytyy hoitaa minua."

"Ei, ei, pastori ei saa lähteä", sanoi vanha soittaja. "He saavat mieluummin olla ilman soittoa!"

Mutta ennenkuin nuo kolme ihmistä oikein olivat ehtineet käsittää, mitä hän oli ehdottanut, oli jo nuori pappi lähtenyt ulos ovesta — ja he istuivat siinä äänettöminä.

Tuvassa oli ihan hiljaista — rajuilman raivotessa yhä ulkona.

Silloin koputettiin kovasti ovelle ja Kassian Gamper astui sisään.

"Saanko jäädä kатtonne alle kunnes pilvi on ohitee, Matthias?" kysyi hän. "Se saavutti minut maantiellä. En voi kastua enempää kuin olen kastunut, mutta on kurjaa olla ulkona."

"Oi, pyhä Jooseppi — ja pappi, pappi!" sanoi vanha mies tuskissaan.

"Mitä papilla?" kysyi Kassian. Kun he sanoivat hänelle sen, hypähti hän pystyyn. "Oletteko sallineet hänen lähteä?"

"Me olimme kuin järjiltämme", sanoi vaimo. "Eikä hän saanut edes lyhtyä mukaansa! Kunpa hän ei vain taittaisi niskaansa tornissa!"

"Oletteko sallinut hänen lähteä?" toisti Kassian.

"Hän itse tahtoi välttämättä lähteä", sanoi Anton Hutter nopeasti.

"Tällaiseen ilmaan *yksinään* — ja pimeään torniin! Ei, se on jo liikaa!"

Hän otti lyhdyn vaimon kädestä. "Nyt lähden hänen jälkeensä. Kuhan vain saavutan hänet, niin kyllä pidän huolta soittamisesta. Hänellähän ei ole voimia niinkuin meikäläisellä — ja hänen elämänsä on kai enemmän arvoinen!" —

Kassian pyrki eteenpäin roiskuvaa sadetta, ulvovaa myrskyä vastaan. Salamet rätsivät ja loistivat hänen ympärillään ja ukkonen jyrisi lakkaamatta. Mutta häntä vallitsi vain yksi ajatus: saavuttaa pappi ja saada hänet heti lähtemään kotiin.

Juuri ennenkuin hän tuli kirkkomaan veräjälle, alkoivat kirkonkellot soida.

Ihan levollisina ja luotettavina ne soivat — ikäänkuin olisivat puhuneet hyvää kaikkien heidän puolestaan... Kuin olisivat tahtoneet soittaa kaiken rauhansa jokaiseen pieneen mökkiin, jokaiseen tuskalliseen sydämeen, rauhaa kirkkaiden levollisten pyhäpäiväin ajoilta, jolloin se kutsui kansaa jumalanpalvelukseen. Niin, eikö tuntunut kuin se kutsuisi kokoon nytkin! — kutsuisi heitä kaikkia tuntemaan itsensä Jumalan kansaksi kirkkotiellä, pyhän varjeluksen alaisiksi...

Kassian kulki kirkkopihan yli, työnsi tornin oven auki ja jäi hetkeksi seisomaan sytyttäkseen lyhtynsä — kellojen yhä laulaessa hänen päänsä yläpuolella.

Sitten hän alkoi nousta kapeita portaita. Kun hän oli tullut melkein niiden päähän ja samalla kun hän nosti päänsä lattian yli, näki hän pitkän valkoisen salaman kulkevan pimeästä torninaukosta ihan hänen päältään — näki sen tulevan ihan häntä kohti — pitkänä, valkoisena...

Räiskyvä, korvia repivä ryske — —

Sitten pimeyttä, hiljaisuutta — mustaa, mustaa hiljaisuutta.

— — Aallon kehiä, jotka levisivät sisään- ja ulospäin — sisään- ja ulospäin eivätkä tahdo sallia kenenkään tarttua niihin... Missä olen, kuka olen? Eikö koskaan saa selville itseään? — —

Aallon kehiä... mustaa, mustaa pimeyttä — pehmeätä, pohjatonta... Ja kaikkialla sormi, pitkä, valkoinen sormi — joka ojentuu ja *osoittaa*, osoittaa...

Oi, mitä onkaan toivonut!...

Ei koskaan, koskaan tulisi kutsua pitkää, valkoista sormeaa — osoittamaan kuka — — Se osoittaa vain yhteen paikkaan, kiduttaen, kirvelien — soraan, suoraan ihmiseen itseensä!

Tuolla on hän — tuolla sisällä. — Kuka, kuka? Kaikki on mustaa, hiljaista, käsittämätöntä taas... Olenko minä joku? —

Sitten ääni, ääni, johon kiinnittyy tuskasta että se pääsisi häviämään... Se ääni on olemassa — on todellakin olemassa. Siitä kiinni pitäen voi pysyttäytyä pystyssä...

Ääni. Loiskis, loiskis — sadekuuroja!...

Sitten torni — kirkon torni... portaat... Gamper — *Kassian Gamper*.

Hän nostaa kätensä kasvoilleensa — ne ovat kylmät kuin jää... Ja nenän yläpuolella tuntuu kiskomista ja nykimistä. Pää on lyijynraskas. Suu on ihan kuiva. — Mutta hän istuu tässä — tornin tikapuilla. Lyhty on tuossa hänen vieressään. Se ei ole edes sammunut.

Palaako torni? Ei, on pilkkopimeätä. Ainoastaan silloin tällöin väräjäää nopea salaman valo, mutta heikompana, kauempaa. Ja ukkonen murahtelee nyt vain niinkuin iso eläin, joka on juuri vaipumaisillaan uneen.

Kirkon kellot ovat vaienneet. Ne riippuvat liikkumattomina tornin mustassa kidassa.

Hän pääsee kohottautumaan hiukan vaivalloisesti, ottaa lyhdyn ja nousee viimeiset porrasaskeleet.

Hänen kulkiessaan lattian yli on siinä jotain raskasta — pehmeätä, johon hänen jalkansa pysyhtyy.

Hän laskee lyhdyn... Hänen jalkainsa juuressa makaa pastori Joseph Wellner kasvot ylöspäin kääntyneinä, kalpeana, liikkumattomana...

Ylinnä hänen valkoisella otsallaan on tumma pilkku...

"Pyhä Jooseppi — pyhä Jooseppi!" — —

Kassian Gamper seisoo liikkumattomana kuin silloin, kun hän istui lamautuneena tornin portailla. Hänen ajatuksissaan välähtää kuin salama! Mutta salama on tunkeutunut syvemmälle — ihan hänen sydämeensä asti — kun kuolema äsken oli tarttua häneen...

— Hän kumartuu olennon yli, joka makaa häne jalkainsa juuressa.

Ja varovasti, pehmeästi — johon ei luulisi häne suurten, karkeitten sormiensa kykenevän — vetää hän vaaleita hiuksia hänen otsalleen...

* * * * *

Koko Goldrain murehtii...

Olivathan he tietäneet että kadottaisivat hänet, että hän lähtisi kauaksi, kauaksi pois heidän kaikkien luotansa — ja tavallaan hän jäi nyt heidän luokseen.

Mutta kaikki oli kuitenkin niin sydäntävihlovan surullista!

Seuraavana aamuna levisi tieto siitä koko Goldrainiin, ja muutamiin taloihin jo samana iltana — että pappi Joseph Wellner oli uhrannut henkensä mennessään torniin soittamaan vanhan Matthiaksen sijasta — johtaakseen rajuilman pois seurakunnastaan ja rauhoittaakseen kaikkia pelokkaita sydämiä.

Hänen kuolemansa oli kaunis — se oli kuin hänen viimeinen saarnansa!

Kassian Gamperin talo oli ensimmäisiä paikkoja, missä saatiin se tietää.

Kathin ja Peterin tullessa oli talon isäntä poissa. Kathi pyysi silloin heti päästä levolle, ja heti kun hän oli pannut maata oman pienen huoneensa valkoiseen sänkyyn, vaipui hän uneen, niin syvään uneen, ettei rajuilmakaan, joka kohta sen jälkeen puhkesi, voinut herättää häntä.

Täti ja Peter istuivat huoneeseen, joka oli hänen huoneensa vieressä, avonaisen oven luokse, ollaksensa siinä jos hän heräisi jyrinästä.

Rajuilman yltyessä tuli hän hetkiseksi levottomaksi ja nousi puoleksi istualleen. Mutta samassa alkoivat kirkonkellot soida — ja hän vaipui takaisin tyynylleen syvään ja rauhalliseen uneen, hengittäen levollisesti kuin lapsi.

"Voin lyödä vetoa ettei hän ole nukkunut tällä tavoin ainoanakaan yönä siellä vuorilla", sanoi Peter. "Ei ollut mitään järkeä siinä, että hänen piti lähteä kotoaan."

Räiskyvä, paukkuva ukkosen jyrinä, joka seurasi häikäisevää salamaa, tuntui seuraavassa silmänräpäyksessä tärisyttävän taloa perustuksiaan myöten.

"Jumalan pyhä äiti!" kuiskasi täti.

"Se iski johonkin", sanoi Peter.

Samassa soitto vaikeni — ja pahin rajuilma oli ohitse.

Yhdeksän ja kymmenen tienoissa, kun kaikki oli ohitse, antoi täti väen mennä levolle. Mutta hän ja Peter jäivät odottamaan Kassiania, jonka viipyminen teki hänet levottomaksi.

Kun hän saapui — niin kalpeana ja väsyneenä kauheasta jumalanilmasta, että hän oli oikein vieraan näköinen — ja hyvin lyhyesti oli heille ilmoittanut järjestyttävän tapahtuman, kesti kauan, ennenkuin kukaan heistä lähti levolle.

Kassian ei hämmästynyt nähdessään Peterin täällä, eikä kuullessaan, että Kathi nukkui huoneessaan. Oli olikeastaan kuin ei hän olisi nähnyt eikä kuullut mitään. Ja kauan vielä sen jälkeen kun hän oli paneutunut vuoteeseensa, kuuli täti hänen astuntansa hänen omasta huoneestaan. Edestakaisin — edestakaisin...

— Aina aikaisesta aamusta kokoontuivat kaikki goldrainilaiset kirkkomaan takana olevan matalan talon edustalle, jonka seinustella kasvoi kukkivia viiniköynnöksiä. Ja hyvin hiljaa he kaikki astuivat sisään, toinen toisensa perässä, ja näkivät hänen siinä makaavan valkoisella vuoteella mustassa papinpuvussa — hiuksien muodostaessa kuin sädekehän kalpeitten kasvojen ympärille, jotka olivat niin lempeät ja kirkkaat...

"Hän on sellaisen näköinen, jonka sydämen toivo on toteutunut", sanoi itkevä Marianne. Hän oli valvonut yön kuolleen luona parin seurakunnan miehen kanssa ja tahtoi olla siinä koko päivän, niin kauan kun hän jaksoi pysyä pystyssä. Keskiyön tienoilla tuli sitten pari luostariveljeä suorittamaan kuolinvalvomisen. Ja sen huoneen ovea pieneen puutarhaan ei lukittaisikaan koko yönä. Hän rakasti pienten kappeliin öistä valoa; nyt tuli valon loistaa hänen omasta huoneestaan, ja jos matkustavainen kulki ohitse ja katsoi sisään, kohtasivat häntä hiljaiset, valoisat kasvot, jotka ikäänkuin toivottaisivat "Jumalan rauhaa."

Kaikki toivat parasta mitä tiesivät. Toiset toivat tuoreita kukkia, toiset suuria helmiseppeleitä, muutamat ruukkukasvinsa akkunoiltaan, punaisia neilikoita ja pelargonioita, jotka he asettivat hänen huoneeseensa. Toisilla oli vahakynttilöitä, toiset ripottelivat oksia ja lehtiä.

— Kassian Gamperilla kulki täti paremmassa puvussa leikellen kukkia kaikista ruukkukasveista. Hän menisi Peterin kanssa, joka sen jälkeen taas aikoi lähteä vuorille. Vanhukset eivät voineet olla niin kauan ilman häntä. Hän oli puhunut hiukan Kassianin kanssa, joka suostui kaikkiin hänen toivomuksiinsa — ja istuessaan katsoi järkähtämättä hänen ohitseen kauas etäisyyteen — eikä hän voinut odottaa saavansa tavata Kathia, koska hän yhä nukkui.

"Ei, hän on juuri herännyt", sanoi täti, jonka poskia pitkin valuivat kyneleet, "mutta luulen olevan parasta, ettet mene hänen luokseen. Hän nukkui niin rauhallisesti käsi pään ympäri taivutettuna... Mutta sitten luulen hänen heränneen kirkon kellojen soitosta. Hän makaa silmät raollaan kuin sellainen, joka ei tahdo ajatella, vaan on vain iloinen — niinkuin lapsi jouluaamuna. — Onko pyhä, täti? kysyi hän. — Ei, sanon minä, etkö voi kuulla, että joku on kuollut! — Hän kohoutuu vuoteessaan ja hänen silmänsä sumenevat. — Kuka? kysyy hän. Ja minä sanon: eräs, josta kaikki olemme pitäneet! Silloin hän katselee minua kuin se, joka rukoilee elämänsä puolesta. — Ei, ei *isä*, sanon minä, vaikka hänkin oli lähellä kuolemaa; vaan pappi, joka soitti vanhan Matthiaksen puolesta, ja häneen löi salama. Isä löysi hänet sieltä. — Sitten hän laskeutuu makuulle ja kääntyy seinäänpäin. Luulen, että hänen tulee olla ihan yksinään. Pastori neuvoi häntä niin kauniisti aikoinaan. Ja nyt kaikki herää hänessä uudelleen — se voi olla kylliksi vaikeata hänelle, pikku-raukalle!"

— Kun täti saapui kotiin taas tunnin kuluttua, istuutui hän Kathin luokse, joka yhä makasi kasvot seinäänpäin, ja alkoi ihan hiljaa kertoa hänelle miten kaunista siellä oli ollut ja miten kaikki olivat tuoneet, mikä mitäkin muassaan tehdäkseen kaiken hänen ympärillään juhlalliseksi. Kirkkoherra oli itse lukenut kuolinrukoukset — itku kurkussa... Eikö Kathi tahtonut nousta ja lähteä sinne? Hän oli näöltään kuin pyhimys!

Mutta Kathi vain viittasi kädellään kieltävästi ja jäi makaamaan tahtomatta syödä tai juoda.

Silloin kysyi läti Kassianilta, eikö hän tahtonut lähteä sinne? Mutta hänhän oli siellä eilen illalla, vastasi hän. Oli mukana kantamassa hänet kotiin — — Ja hänen kyllä tuli pysyä levossa tänään, sillä joka hetki hän tunsu pyörrytystä.

* * * * *

Mutta kun kaikki talossa olivat menneet levolle, alkoi Kassian Gamper kävellä edestakaisin niinkuin viime yönäkin — ei huoneessaan, vaan käytävässä ulko-oven ja yläkertaan vievään portaitten välissä. Hän kulki edestakaisin kädet selkensä takana pienen lampun valossa, joka riippui katossa — hänen ajatuksiensa liikkeessä vain yhdessä asiassa.

"Ennen keskiyötä, mutta myöhään, kun kaikki on hiljaista. Saamme nyt nähdä — —"

Hän oli varma, ihan varma siitä. Nyt tulisi suuri tilinteko.

Viimeisinä kahtenakymmenenänäljänä tuntina, jotka olivat olleet pitkät kuin vuodet, oli hän yhä uudestaan ajatellut sitä mitä hän tunsu, kun kuolema oli tarttunut häneen — ja hän kyllä tiesi, että suurimman tilinteon pitää ihminen *itsensä kanssa*. Ainoastaan siinä voi hän oikein tuomita syyllisen.

Mutta tässä hänellä oli isän-oikeus — niin, isän velvollisuus. Ja oikeuden tulee vallita. Siitä ei kukaan saa uskaltaa poiketa. Sen tulee vallita.

Kirkontornin kello löi yksitoista, raskaasti ja voimakkaasti — niin kuin se olisi myöntänyt sen oikeaksi.

Niin, *sen* tornin kello — — sekin voisi kertoa oikeuden voimasta. — —

Syntyi taas yöllinen hiljaisuus.

Sitten aukaistiin ylhäällä ovi — ihan hiljaa. Kassian pysähtyi ja asettui portaitten varjoon.

Portaita alas kulkivat hiipivät askeleet. Porras narahti — ja ne pysähtyivät.

Hän ihmetteli että niin pieni kolina saattoi pelästyttää kulkijaa ja hänen sydämensä takoi, takoi aivan kuuluvasti.

Askeleet hiipivät eteenpäin — saapuivat käytävään... ja silloin — seiso i hän siinä.

Huusiko hän? Oliko joku huutanut? Ei, ei ainakaan hän! — Sillä hän vain seiso i — niinkuin lapsi, joka tietää ettei se voi puolustautua, liikkumattomana, kietoutuneena suureen, mustaan huiviin, joka oli heitetty pään ylt ja jota hän piti tiukasti ympärilleen käärittynä. Hän seiso i niin liikkumattomana, että silmäluomet, jotka raskaasti olivat painuneet silmien yli, keltaisenvalkoisina ja vähäsen turvonneina, näyttivät kuin vahaan leikatuilta.

Miksei hän mitään puhunut? Hän olisi voinut puhua — sanoa jotain, joka selittäisi kaiken... Sitä kai ei ollut niin vaikea keksiä! Miksi hän seiso i vain kuin lapsi, joka ei voi puolustautua. Silloin piti Kassianin puhua — hänenhän täytyi...

Mutta hänen tuli alottaa varovasti... muuten salpasi hänen henkensä se suuri sana, joka nyt oli sanottava.

"Oletko se sinä? Sinäkö siinä olet, Kathi?" Hänen täytyi keskeyttää kunnes sydän hiukan rauhoittuisi.

"Ja tahdot lähteä ulos, niinkö? — — sillä — olet ajatellut että voisit mennä sinne?"

Hänen huulensa liikuivat kuiskaten myöntäväsi — kuulumattomasti.

"Ajattelit heti, että sinäkin tahdot mennä — niinkuin kaikki muutkin."

Taas kuulumaton myönnytys.

"Mutta — kun kuulit, miten kaikki sinne kokoontuivat — tuntui sinusta niin oudolta tavata heitä kaikkia yhdellä kertaa — — Eikö totta? Nyt — kun olet ollut niin kauan poissa! Silloin odotit iltaa — ja tiesit, ettei siellä ollut enää ketään."

Hänen huulensa liikuivat taas myönnytykseksi:

"Mutta nyt tahdot sinäkin mennä? Sehän on ihan luonnollista!"

Mitä tämä olikaan? Eikö hän sanonut kaikkea mitä toinen olisi voinut, mitä hänen olisi pitänyt keksiä sanoakseen! Mitä tämä olikaan? Tahtoiko hän ensin rauhoittaa häntä — ja sitten vasta sanoa sanottavansa?

Äkkiä hänen kasvonsa kalpenivat. Hänen katseensa oli kohdannut paikan, jossa hän piteli käsiään — huivin alla.

"Hän vie ne muassaan", ajatteli hän, "hän vie ne todellakin muassaan! Hän pitää niitä käsissään — hän tahtoo panna ne sinne, jotta ne pantaisiin mukaan — — ei, ei"...

Raskaana ja suurena laskeutui hänen kätensä tytön kädelle, työnsi huivin syrjään — ja veti esiin pitkät, kokoonkäärityt palmikot, jotka olivat hänen käsissään.

Ei, hän ei huutanut... mutta silmäluomet kohoutuivat, tuskallisesti väristen — ja hänen silmänsä kohtasivat hänen silmänsä, silmät jotka olivat kuin Aloisian...

Hän tarttui raskaisiin palmikkoihin, punnitsi — — niitä tahtomattaan samalla kädellään — vanhan tapansa mukaan.

Mutta siinä liikkeessä oli jotain, joka kääntyi häntä itseään vastaan — tarttui hänen sydämeensä...

"No niin — — olet myös kuullut, miten kaikki sydämensä kiitollisuudesta ovat vieneet yksi yhtä ja toinen taas toista muassaan sinne... parasta mitä saattoivat ajatella... Niin et sinäkään tahtonut mennä tyhjin käsin? Sinäkin tahdoit — koko sydämestäsi — — Ja niin sinä otit — sillä sinullahan ei ole muuta, Kathi"...

"Ei, minulla ei ole muuta."

Kassian päästi palmikot kädestään.

"Mutta älä nyt ole liian kauan poissa, Kathi. On myöhäistä"...

Tuntui kuin olisi tytär tahtonut rauhoittaa isäänsä sanoessaan: "Olen kyllä taas pian täällä."

"Niin, sillä Peter käski minun pitää sinusta hyvää huolta. Hän sanoi nimenomaan että pitäisin hyvää huolta sinusta... Ja hän uskoo varmasti että sinusta tulee hänelle hyvä vaimo, reipas ja uskollinen ja hyvä vaimo."

Kathi ei nostanut silmiänsä, mutta sanoi äkkiä äänekkäästi — kuin se joka puhuu unissaan eikä voi hillitä ääntään — ja lujasti kuin olisi hän antanut lupauksen: "Kyllä."

Kassian hengitti syvään — hän tiesi voivansa siihen luottaa, ja hetkisen seisoivat molemmat äänettöminä.

Sitten Kassian sanoi vain: "Niin — mene siis. Jumala kanssasi, Kathi... Jumala kanssasi! — Annan lampun palaa niin kauan."

Kathi meni hänen ohitsensa — ulos ovesta ja sulki sen jälkeensä. Hän oli yksin käytävässä.

Miten oli? oliko hän sallinut hänen lähteä? Lähteä *sinne*... Oi, ei, ei! Ei ikinä! Eikä hän näin pääsisi asiasta! Nyt oli hän hänen käsissään — tänä iltana vihdoinkin tuli puhua! Oli tapahtuva suuri, suuri tilinteko...

Hän kiskaisi oven selälleen, juoksi ulos pimeään ja riensi hänen jälkeensä.

Tyttö kuuli hänen tulevan ja pysähtyi, kääntyi ja nosti kasvonsa häntä kohti niinkuin äsken — käytävän ovesta valuvan valon liekuttavassa loisteessa... Ja hänen silmänsä olivat kuin Aloisian...

Kassian viittasi hänelle kädellään.

"Niin — mene — Jumala kanssasi, Kathi", toisti hän soinnuttomasti. — "Jumala kanssasi!" — —

Mutta Kathi jäi paikoilleen. Ja hänestä tyttö äkkiä kasvoi — tuli niin suureksi öisessä pimeydessä.

Ja hän katseli häntä kuin sellainen, jonka suru on tehnyt täyskasvuiseksi, kuin sellainen, joka on luopunut *kaikesta* — ja jolla senvuoksi ei ole enää mitään peljättävää.

Sitten nosti hän kätensä, jossa hänellä oli pitkät palmikot. "Vien ne jokeen", sanoi hän. "Sitten ei ole enää mitään jäljellä Goldrainin Kathista" — —

Hän oli vaiti hetkisen.

"Ja sitten tahdon mennä sinne — *rukoilemaan*... Sillä silloinhan olen vain eräs, joka on kuollut kaukana!"

Hän viittasi hänelle kädellään — mutta tällä kertaa ei hän voinut sanoa mitään.

End of Project Gutenberg's Kaspar Zinglerin sydän, by Ingeborg Maria Sick

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KASPAR ZINGLERIN SYDÄN ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.